

ЗВІТ

**в рамках проєкту СОС «Дитячі містечка» «Консультавання 7-ми громад (Івано-Франківськ, Городенка, Коломия, Ірпінь, Бородянка, Фастів, Боярка), які входять до проєкту «Право на сім'ю: усунення системних прогалин – підтримка реформ системи захисту дітей в Албанії, Білорусі, Вірменії, Північній Македонії та Україні»
щодо аналізу документів та надання онлайн-консультацій Фастівській міській територіальній громаді**

Вступ.

Проєкт охоплює сім громад, включаючи Фастівську міську територіальну громаду, яка бере активну участь у трансформаційній ініціативі, спрямованій на зміцнення місцевого управління та підвищення ефективності систем захисту дітей через стратегічне планування та бюджетування.

Для Фастівської територіальної громади цей проєкт має особливе значення, оскільки залізничний транспортний вузол, який знаходиться в серці громади у м. Фастів є однією із найбільш ключових станцій в Україні, відтак, як під час активних бойових дій в Київській області, так і зараз Фастівська громада пропускає через себе величезну кількість людей.

Основна мета діяльності спеціалістів ЮК «АРМАДА» в рамках цього проєкту полягає в наданні допомоги Фастівській громаді у складанні місцевих бюджетів, що ефективно розподіляють ресурси на соціальні послуги. Ця ініціатива не тільки спрямована на безпосередню підтримку потреб дітей та сімей, але й прагне закласти основу для системних змін у адміністративних структурах громади та на загальнодержавному рівні. У зв'язку з введенням воєнного стану на території України, соціальна робота у Фастівській територіальній громаді набула особливої важливості, особливо в контексті зростання кількості дітей, сімей з дітьми та осіб, які перебувають у складних життєвих обставинах і потребують допомоги. В цьому контексті визначення потреб населення, потенційних отримувачів соціальних послуг, співставлення зазначеного із спроможностями громади щодо надання соціальних послуг та відображення зазначеної інформації у бюджетних програмах є надзвичайно важливим завданням.

Джерела отримання інформації.

Для проведення аналізу бюджетних процесів Фастівської міської територіальної громади було запитано наступні документи:

1. Стратегію розвитку територіальної громади.
2. Середньострокові прогностичні та програмні документи економічного і соціального розвитку територіальної громади щодо розвитку та забезпечення надання соціальних послуг.
3. Програму економічного та соціального розвитку територіальної громади.
4. Прогноз місцевого бюджету, який охоплює звітний та два наступних роки.
5. План діяльності на середньостроковий період (на звітний та два наступних роки) головного розпорядника коштів, що реалізує політику у сфері соціальних послуг.
6. Паспорти бюджетних програм, в межах яких надаються соціальні послуги в громаді.
7. Статут ОТГ (органу місцевого самоврядування).
8. Регламент діяльності (роботи).
9. Рішення про утворення виконавчого органу (комітету).

10. Рішення про утворення старостинських округів.
11. Положення про старосту.
12. Структура ОТГ (органу місцевого самоврядування).
13. Положення про структурні підрозділи (департаменти, управління, відділи, сектори тощо);
14. Положення про місцевий фінансовий орган (установа, що здійснює функції зі складання прогнозів місцевих бюджетів, складання, виконання місцевих бюджетів, контролю за витрачанням коштів розпорядниками бюджетних коштів, а також інші функції, пов'язані з управлінням коштами місцевого бюджету).
15. Посадові інструкції начальників (директорів) структурних підрозділів;
16. Затверджені програми соціально-економічного розвитку громади, пов'язані із усиновленням, опікою над дітьми, питаннями функціонування дитячих будинків та інтернатів;
17. Положення про цільові фонди пов'язані із усиновленням, опікою над дітьми, питаннями функціонування дитячих будинків та інтернатів.

У відповідь на запит Фастівською міською територіальною громадою були надані наступні документи:

1. Звіт за результатами визначення потреб у соціальних послугах населення Фастівської міської територіальної громади (Додаток 5 до Порядку визначення потреб населення адміністративно-територіальної одиниці/ територіальної громади у соціальних послугах);
2. Рішення Фастівської міської ради Київської області від 22.12.2023 року № 577-XLV-VIII «Про затвердження Програми соціально-економічного та культурного розвитку Фастівської міської територіальної громади на 2024 рік»;
3. Рішення Виконавчого комітету Фастівської міської ради №162 від 17.04.2023 року "Про розроблення Програми комплексного відновлення території Фастівської міської територіальної громади Фастівського району Київської області".
4. Статут територіальної громади.

Аналіз отриманих документів.

I. Стратегія розвитку територіальної громади.

1. У Фастівської громади відсутня затверджена стратегія розвитку. Оскільки наявність стратегій у територіальних громадах прямо передбачена Законом України «Про засади державної регіональної політики», рекомендуємо Фастівській громаді якомога швидше затвердити стратегію, передбачивши в ній можливість покращення надання соціальних послуг, заходи щодо захисту прав та інтересів дітей у відповідності до стратегій та мети деінституціалізації.

II. Програма соціального, економічного та культурного розвитку Фастівської територіальної громади

Аналіз Програми соціально-економічного та культурного розвитку Фастівської міської територіальної громади на 2024 рік

Соціальні послуги

Програма передбачає надання соціальних послуг, таких як:

- **Соціальне забезпечення:** підтримка малозабезпечених сімей, осіб з інвалідністю, ветеранів та учасників бойових дій.
- **Охорона здоров'я:** капітальні ремонти медичних установ, придбання медичного обладнання.
- **Освіта:** комп'ютеризація шкіл, впровадження STEM-освіти, створення умов для інклюзивної освіти.
- **Соціальна підтримка:** підтримка дитячих будинків сімейного типу та патронатних сімей, соціальний супровід сімей з проблемами інвалідності, безпритульності, насильства та малозабезпеченості.

Заходи щодо захисту прав дітей

Програма включає заходи щодо захисту прав дітей:

- **Правова та психологічна допомога** дітям та їх родинам.
- **Підтримка дитячих будинків сімейного типу та прийомних сімей.**
- **Соціально-психологічна підтримка** для дітей у складних життєвих обставинах.
- **Інформаційні кампанії** для підвищення обізнаності щодо прав дітей.
- **Навчальні та виховні заходи** для розвитку дітей та підлітків.

Зосередженість програми

Програма зосереджена на:

- Сталому економічному розвитку.
- Підвищенні рівня життя та якості життя населення.
- Підтримці соціально вразливих груп населення.
- Розвитку соціальної інфраструктури.

Основні джерела фінансування

- Кошти місцевого бюджету.
- Державні субвенції.
- Благодійні внески та гранти від міжнародних організацій.
- Інші джерела, не заборонені законодавством України.

Плюси програми

- **Комплексний підхід:** охоплює всі ключові сфери життєдіяльності громади.
- **Інвестиційна привабливість:** передбачені заходи для залучення інвестицій.
- **Підтримка соціально-вразливих груп:** значна увага приділяється підтримці вразливих груп населення.

- **Енергозбереження та екологія:** акцент на впровадження енергоефективних технологій та покращення екологічного стану громади.

Мінуси програми

1. **Фінансова залежність:** основне фінансування здійснюється за рахунок місцевого бюджету, що може обмежити виконання заходів у разі нестачі коштів.
2. **Ризики воєнного стану:** реалізація багатьох заходів може бути ускладнена через непередбачуваність ситуації в країні.

Рекомендації

1. **Залучення додаткових джерел фінансування:** розширити співпрацю з міжнародними донорами, фондами та грантовими програмами.
2. **Гнучкість та адаптація:** розробити механізми швидкого реагування на зміни у зовнішньому середовищі.
3. **Прозорість та звітність:** підвищити рівень прозорості та регулярного звітування перед громадою про виконання програми.

Висновки

Програма соціально-економічного та культурного розвитку Фастівської міської територіальної громади на 2024 рік є комплексним документом, який враховує державні та регіональні стратегічні пріоритети. Вона спрямована на покращення якості життя мешканців, розвиток соціальної інфраструктури, підтримку соціально-вразливих груп населення та залучення інвестицій. Проте для успішної реалізації програми важливо залучати додаткові фінансові ресурси та адаптувати заходи до поточних викликів.

Щодо відповідності програми соціального, економічного та культурного розвитку меті деінституціалізації.

Мета деінституціалізації

Деінституціалізація спрямована на створення умов для виховання дітей у сімейному середовищі, зменшення кількості дітей у закладах інституційного догляду та забезпечення підтримки сімейних форм виховання.

Відповідність Програми меті деінституціалізації

Програма соціально-економічного та культурного розвитку Фастівської міської територіальної громади на 2024 рік передбачає заходи, які відповідають меті деінституціалізації:

1. **Підтримка дитячих будинків сімейного типу та патронатних сімей:**
 - Програма включає фінансову підтримку та соціальний супровід для прийомних сімей і дитячих будинків сімейного типу.
 - Передбачено навчання та підготовка батьків-вихователів, що сприяє покращенню якості виховання дітей у сімейних умовах.
2. **Соціальний супровід сімей:**

- Програма передбачає соціальний супровід сімей, які мають проблеми з інвалідністю, безпритульністю, насильством, незабезпеченістю.
- Соціально-психологічна підтримка для дітей у складних життєвих обставинах сприяє попередженню інституційного догляду.

3. Інформаційно-роз'яснювальна робота:

- Програма включає проведення інформаційних кампаній, які підвищують обізнаність населення про права дітей і можливості виховання дітей у сімейних умовах.

Відповідність стратегії деінституціалізації в Україні

Основні положення стратегії деінституціалізації в Україні включають:

- Профілактика соціального сирітства.
- Розвиток сімейних форм виховання.
- Зменшення кількості інституційних закладів.

Програма Фастівської громади відповідає цим положенням наступним чином:

- **Профілактика соціального сирітства:** соціальний супровід сімей та соціально-психологічна підтримка дітей спрямовані на попередження соціального сирітства.
- **Розвиток сімейних форм виховання:** підтримка та навчання батьків-вихователів, фінансова допомога дитячим будинкам сімейного типу.
- **Зменшення кількості інституційних закладів:** зосередженість на підтримці сімейних форм виховання сприяє зменшенню кількості дітей у інституційних закладах.

Плюси програми (в контексті деінституціалізації)

1. **Підтримка сімейних форм виховання:** фінансова та соціальна підтримка дитячих будинків сімейного типу та патронатних сімей.
2. **Соціальний супровід:** надання допомоги сім'ям у складних життєвих обставинах.
3. **Інформаційна підтримка:** кампанії щодо обізнаності населення про права дітей.

Мінуси програми (в контексті деінституціалізації)

1. **Залежність від фінансування:** ефективність реалізації заходів залежить від стабільного фінансування.
2. **Недостатня деталізація:** необхідно розробити конкретні плани щодо деінституціоналізації.

Рекомендації

1. **Залучення додаткових ресурсів:** активніше залучати міжнародні організації та благодійні фонди для підтримки програм деінституціалізації.
2. **Деталізація планів:** розробити конкретні заходи та плани щодо деінституціоналізації.
3. **Моніторинг та оцінка:** впровадити чіткі механізми моніторингу та оцінки ефективності реалізації заходів.

Висновки

Програма соціально-економічного та культурного розвитку Фастівської міської територіальної громади на 2024 рік відповідає меті та стратегії деінституціалізації в Україні. Вона включає заходи щодо підтримки сімейних форм виховання та соціального супроводу сімей, спрямовані на зменшення кількості дітей у інституційних закладах. Впровадження рекомендованих заходів допоможе підвищити ефективність програми та забезпечити крашу підтримку дітей і сімей у громаді.

II. Статут територіальної громади м. Фастова

Аналіз Статуту територіальної громади м. Фастів

Актуальність

1. Місцеве самоврядування:

- Положення про місцеве самоврядування відповідає чинному законодавству України. Це підтверджує правову основу діяльності місцевих органів самоврядування, таких як сільські, селищні та міські ради. Статут включає принципи незалежності та самостійності у вирішенні місцевих питань, що залишається актуальним для сучасної системи управління.
- Однак, враховуючи розвиток децентралізації в Україні, варто перевірити, чи відповідають всі положення останнім змінам у законодавстві.

2. Соціальний захист та підтримка дітей:

- Статут включає положення про забезпечення соціального захисту дітей-сиріт та дітей, позбавлених батьківського піклування, що є важливим аспектом соціальної політики.
- Для актуалізації цього розділу можна додати конкретні програми підтримки, враховуючи нові виклики, такі як збільшення кількості внутрішньо переміщених осіб через військові дії.

3. Управління майном та розвиток громад:

- Положення про управління комунальним майном і затвердження програм соціально-економічного розвитку залишається актуальним.
- Важливо оновити програми розвитку з урахуванням сучасних потреб громади, включаючи інфраструктурні проекти та екологічні ініціативи.

4. Визначення потреб у соціальних послугах:

- Положення щодо визначення потреб у соціальних послугах є важливими для забезпечення адресності допомоги. Актуалізація цих положень має включати сучасні методики оцінювання потреб та залучення цифрових технологій для ефективного управління даними.

Орієнтованість статуту відповідно до потреб Фастівської територіальної громади

- Статут загалом відповідає потребам Фастівської територіальної громади, забезпечуючи основи для ефективного місцевого самоврядування та соціального захисту.
- Однак, для більшої унікальності варто включити конкретні місцеві ініціативи та проекти, що відображають специфіку громади, такі як підтримка місцевих підприємців, розвиток туристичної привабливості міста тощо.

Унікальність

- Статут містить загальні норми, характерні для більшості територіальних громад в Україні. Це забезпечує відповідність законодавству, але зменшує унікальність документу.
- Для підвищення унікальності можна додати положення, що відображають специфіку громади, її історію, культурну спадщину та стратегічні напрямки розвитку.

Плюси, які можна виділити після аналізу Статуту:

- Відповідність чинному законодавству.
- Збалансованість у розподілі повноважень між органами місцевого самоврядування.
- Чіткі положення щодо соціального захисту та підтримки дітей.

Мінуси, які можна виділити після аналізу Статуту:

- Відсутність конкретних місцевих ініціатив та проектів.
- Потреба в актуалізації з урахуванням останніх змін у законодавстві та соціально-економічних умов.
- Недостатня увага до сучасних викликів, таких як інтеграція внутрішньо переміщених осіб.

Рекомендації

- Оновити статут, враховуючи останні зміни в законодавстві України, зокрема в контексті децентралізації.
- Додати конкретні місцеві ініціативи та програми, що відображають потреби та особливості Фастівської територіальної громади.
- Включити сучасні методи управління та оцінювання соціальних послуг, використовуючи цифрові технології.
- Розглянути можливість включення екологічних та інфраструктурних проектів до програм розвитку громади.

Висновок

Статут територіальної громади м. Фастів є основоположним документом, що забезпечує правову основу для діяльності місцевого самоврядування. Він відповідає чинному законодавству України, але потребує оновлення для врахування сучасних викликів та потреб громади. Збалансований розподіл повноважень і чіткі положення щодо соціального захисту є його сильними сторонами, однак додавання місцевих ініціатив і програм може підвищити його унікальність і ефективність.

Висновки за результатами аналізу документів:

Плюси

1. Відповідність законодавству:

○ Документи загалом відповідають чинному законодавству України, забезпечуючи правову основу для діяльності місцевого самоврядування та соціального захисту.

2. Комплексний підхід:

○ Програми соціально-економічного розвитку включають заходи в ключових сферах життєдіяльності громади, таких як соціальне забезпечення, охорона здоров'я, освіта, та підтримка соціально вразливих груп.

3. Підтримка вразливих груп:

○ Значна увага приділяється підтримці малозабезпечених сімей, осіб з інвалідністю, ветеранів, учасників бойових дій, а також дітей, позбавлених батьківського піклування.

4. Зосередженість на розвитку інфраструктури:

○ Документи передбачають заходи з капітального ремонту медичних установ, придбання медичного обладнання, комп'ютеризації шкіл та впровадження інклюзивної освіти.

5. Енергозбереження та екологія:

○ Акцент на впровадження енергоефективних технологій та покращення екологічного стану громади.

Моменти, що потребують доопрацювання

1. Відсутність затвердженої стратегії розвитку:

○ У Фастівській громаді відсутня затверджена стратегія розвитку, що є порушенням Закону України «Про засади державної регіональної політики».

2. Фінансова залежність:

○ Реалізація багатьох заходів залежить від фінансування з місцевого бюджету, що може бути обмеженим у разі нестачі коштів.

3. Недостатня деталізація планів:

○ Документи потребують більшої деталізації конкретних планів та заходів щодо деінституціоналізації та інтеграції внутрішньо переміщених осіб.

4. Потреба в актуалізації:

○ Деякі положення потребують оновлення з урахуванням останніх змін у законодавстві та соціально-економічних умов.

5. Відсутність місцевих ініціатив:

○ Документи містять загальні норми, характерні для більшості територіальних громад в Україні, що зменшує їх унікальність.

Рекомендації

1. Розробка та затвердження стратегії розвитку:

○ Рекомендується розробити та затвердити стратегію розвитку громади, враховуючи потреби покращення соціальних послуг, захисту прав дітей та інших пріоритетних напрямків.

2. Залучення додаткових ресурсів:

○ Активніше залучати міжнародні організації, благодійні фонди та грантові програми для підтримки програм соціально-економічного розвитку.

3. Деталізація планів та програм:

○ Розробити більш детальні плани щодо деінституціоналізації, інтеграції внутрішньо переміщених осіб та інших актуальних питань.

4. Прозорість та звітність:

○ Підвищити рівень прозорості та регулярного звітування перед громадою про виконання програм та заходів.

5. Впровадження сучасних методів управління:

○ Включити сучасні методи управління та оцінювання соціальних послуг, використовуючи цифрові технології.

6. Унікалізація документів:

- Додати конкретні місцеві ініціативи та проекти, що відображають специфіку громади, її історію, культурну спадщину та стратегічні напрямки розвитку.

Загальні висновки

Документи Фастівської міської територіальної громади забезпечують правову основу для діяльності місцевого самоврядування та соціального захисту. Вони відповідають чинному законодавству України, але потребують оновлення для врахування сучасних викликів та потреб громади. Збалансований розподіл повноважень і чіткі положення щодо соціального захисту є їх сильними сторонами, однак додавання місцевих ініціатив і програм може підвищити їх унікальність і ефективність. Впровадження рекомендованих заходів допоможе підвищити ефективність програм та забезпечити кращу підтримку мешканців громади.

Проведення консультації Фастівській міській територіальній громаді.

I. Щодо обраних тем для консультацій з громадами.

Під час проведення аналізу документів було виявлено наступні запити, які є актуальними для Фастівської міської територіальної громади:

1. Роз'яснення законодавства щодо формування місцевих бюджетів (включно щодо планування за програмно-цільовим методом).
2. Роз'яснення щодо повноважень територіальних громад (органів місцевого самоврядування) у формуванні бюджетних запитів та розпорядженні бюджетними коштами.
3. Роз'яснення щодо порядку розрахунку вартості соціальних послуг.
4. Роз'яснення щодо порядку впровадження та надання платних соціальних послуг.
5. Роз'яснення щодо порядку залучення донорських програм та субвенцій.

Відтак консультація, яка була надана громаді була побудована з урахуванням зазначених запитів та план консультації було сформовано наступним чином:

1. Формування та планування місцевих бюджетів.
2. Повноваження структурних підрозділів органів місцевого самоврядування в контексті бюджетних правовідносин.
3. Джерела фінансування надання соціальних послуг.
4. Розрахунок вартості соціальної послуги.
5. Порядок надання платних послуг.

Під час розгляду першого питання фахівцями ЮК «Армада» було висвітлено головні особливості програмно-цільового методу в бюджетному процесі та проаналізовано інструменти, які застосовуються при плануванні та формуванні місцевих бюджетів.

Особливу увагу було приділено порядку складання та затвердження бюджетних програм: визначення мети бюджетної програми, завдань, які будуть виконуватись, результативних показників та відповідальних виконавців.

Друге питання стосувалось повноважень структурних підрозділів.

Під час даного блоку було розглянуто можливості використання в роботі органів місцевого самоврядування статей Конституції України, а саме застосування статей 19 та 92 Конституції.

Також було проаналізовано принципи «належного урядування» та дискреційні повноваження органів місцевого самоврядування.

Під час цього ж блоку, нами було запропоновано представникам громад, при прийнятті управлінських рішень, використовувати так званий «тест статтею 2 Кодексу адміністративного судочинства України».

Окремо приділено увагу можливості використання судової практики та практики Європейського суду з прав людини при здійсненні своїх владних повноважень та прийнятті управлінських рішень.

Під час розгляду третього питання було проаналізовано можливості залучення державних субвенцій та благодійної допомоги для оплати надання соціальних послуг або реалізації інших соціальних проєктів.

В даному аспекті було проаналізовано можливості органів місцевого самоврядування отримувати благодійну допомогу як безпосередньо кінцевий отримувач такої благодійної допомоги (для забезпечення діяльності такого органу місцевого самоврядування) так і з метою передачі такої благодійної допомоги іншим особам, які її потребують (у вигляді грошової допомоги, товарів чи послуг).

Четверте питання стосувалось безпосередньо процесу розрахунку вартості соціальних послуг. Під час його розгляду було проаналізовано якими саме нормативно-правовими актами регулюється розрахунок вартості соціальних послуг, як проводити розрахунок та як такий розрахунок затверджувати.

При розгляді п'ятого питання особливу увагу було приділено саме порядку надання платних соціальних послуг та було надано відповіді на запитання: коли це можливо? На підставі чого проводиться надання платних соціальних послуг? Хто такі послуги може надавати? В яких документах вони повинні бути закріплені?

З урахуванням вищевикладеного, під час консультацій Фастівській міській територіальній громаді були надані роз'яснення щодо усіх вищенаведених питань.

Особливу увагу під час проведення консультацій фахівці ЮК «Армада» звернули на оформлення громадою таких ключових документів якими затверджуються повноваження органів місцевого самоврядування, таких як:

1. Статути ОТГ;
2. Положення про структурні підрозділи, неприбуткові організації, комунальні підприємства, які підпорядковуються органам місцевого самоврядування.
3. Програми соціально-економічного розвитку.
4. Бюджетні програми.
5. Бюджетні запити тощо.

При цьому було виявлено, що представники громади, які беруть участь у бюджетному процесі, розуміють, які документи потрібно готувати. Однак, виникають труднощі із затвердженням повноважень надавачів соціальних послуг, що може призводити до непорозумінь і невизначеності у процесі роботи, пов'язаних із реалізацією власних можливостей задля максимально ефективного здійснення діяльності такими надавачами.

Окремо стоїть питання щодо залучення коштів державного бюджету (обласного бюджету) та благодійної допомоги на реалізацію певних процесів у громаді. Залучення додаткових коштів є надзвичайно важливим для громади, оскільки це розширює фінансові можливості, дозволяє реалізувати інфраструктурні проєкти, покращувати якість соціальних послуг і підтримувати економічний розвиток.

З урахуванням вищезазначеного, громаді були надані рекомендації:

1. Приділити значну увагу для визначення потреб населення у соціальних послугах.
2. Передбачити у статутних документах послуги, які надаються відповідними органами у громаді.
3. Провести розрахунок вартості соціальних послуг.
4. Закріпити права та повноваження осіб залучених до планування та формування бюджету у відповідних документах.
5. Використовувати кошти державного бюджету та донорських організацій.
6. Проводити аналіз якості наданих соціальних послуг.

Висновки.

Аналіз документів та надання онлайн-консультацій Фастівській міській територіальній громаді в рамках проєкту СОС «Дитячі містечка» виявили ряд сильних сторін та потенційних областей для покращення. Серед позитивних аспектів слід відзначити відповідність документів чинному законодавству, комплексний підхід до соціально-економічного розвитку громади, значну увагу до підтримки соціально вразливих груп та акцент на енергоефективність і екологію.

Однак, були виявлені також важливі моменти, що потребують доопрацювання. Зокрема, відсутність затвердженої стратегії розвитку громади, фінансова залежність від місцевого бюджету, недостатня деталізація планів щодо деінституціалізації та інтеграції внутрішньо переміщених осіб, потреба в актуалізації положень з урахуванням останніх змін у законодавстві та недостатня увага до місцевих ініціатив.

Рекомендації, надані Фастівській громаді, включають розробку та затвердження стратегії розвитку, залучення додаткових фінансових ресурсів, більш детальну розробку планів та програм, підвищення прозорості та звітності, впровадження сучасних методів управління соціальними послугами та унікалізацію документів. Впровадження цих заходів допоможе підвищити ефективність програм та забезпечити кращу підтримку мешканців громади, а також закласти основу для системних змін в адміністративних структурах громади та на загальнодержавному рівні.

ЗВІТ

**в рамках проєкту СОС «Дитячі містечка» «Консультавання 7-ми громад (Івано-Франківськ, Городенка, Коломия, Ірпінь, Бородянка, Фастів, Боярка), які входять до проєкту «Право на сім'ю: усунення системних прогалин – підтримка реформ системи захисту дітей в Албанії, Білорусі, Вірменії, Північній Македонії та Україні»
щодо аналізу документів та надання онлайн-консультацій Коломийській міській територіальній громаді**

Вступ

Проєкт охоплює сім громад, включаючи Коломийську міську територіальну громаду, яка бере активну участь у трансформаційній ініціативі, спрямованій на зміцнення місцевого управління та підвищення ефективності систем захисту дітей через стратегічне планування та бюджетування.

Для Коломийської територіальної громади цей проєкт має особливе значення, оскільки громада зазнала суттєвого збільшення населення через переселення осіб із районів, де тривають військові дії.

Основна мета діяльності спеціалістів ЮК «АРМАДА» в рамках цього проєкту полягає в наданні допомоги Коломийській громаді у складанні місцевих бюджетів, що ефективно розподіляють ресурси на соціальні послуги. Ця ініціатива не тільки спрямована на безпосередню підтримку потреб дітей та сімей, але й прагне закласти основу для системних змін у адміністративних структурах громади та на загальнодержавному рівні. У зв'язку з введенням воєнного стану на території України, соціальна робота у Коломийській територіальній громаді набула особливої важливості, особливо в контексті зростання кількості дітей, сімей з дітьми та осіб, які перебувають у складних життєвих обставинах і потребують допомоги. В цьому контексті визначення потреб населення, потенційних отримувачів соціальних послуг, співставлення зазначеного із спроможностями громади щодо надання соціальних послуг та відображення зазначеної інформації у бюджетних програмах є надзвичайно важливим завданням.

Джерела отримання інформації

Для проведення аналізу бюджетних процесів Коломийської міської територіальної громади було запитано наступні документи:

1. Стратегію розвитку територіальної громади.
2. Середньострокові прогностичні та програмні документи економічного і соціального розвитку територіальної громади щодо розвитку та забезпечення надання соціальних послуг.
3. Програму економічного та соціального розвитку територіальної громади.
4. Прогноз місцевого бюджету, який охоплює звітний та два наступних роки.
5. План діяльності на середньостроковий період (на звітний та два наступних роки) головного розпорядника коштів, що реалізує політику у сфері соціальних послуг.
6. Паспорти бюджетних програм, в межах яких надаються соціальні послуги в громаді.
7. Статут ОТГ (органу місцевого самоврядування).
8. Регламент діяльності (роботи).
9. Рішення про утворення виконавчого органу (комітету).

10. Рішення про утворення старостинських округів.
11. Положення про старосту.
12. Структура ОТГ (органу місцевого самоврядування).
13. Положення про структурні підрозділи (департаменти, управління, відділи, сектори тощо).
14. Положення про місцевий фінансовий орган (установа, що здійснює функції зі складання прогнозів місцевих бюджетів, складання, виконання місцевих бюджетів, контролю за витрачанням коштів розпорядниками бюджетних коштів, а також інші функції, пов'язані з управлінням коштами місцевого бюджету).
15. Посадові інструкції начальників (директорів) структурних підрозділів.
16. Затверджені програми соціально-економічного розвитку громади, пов'язані із усиновленням, опікою над дітьми, питаннями функціонування дитячих будинків та інтернатів.
17. Положення про цільові фонди пов'язані із усиновленням, опікою над дітьми, питаннями функціонування дитячих будинків та інтернатів.

У відповідь на запит Коломийською міською територіальною громадою були надані наступні документи:

1. Посадова інструкція начальника служби у справах дітей Коломийської міської ради затверджена від 13.03.2021 року;
2. Посадова інструкція начальника управління соціальної політики Коломийської міської ради;
3. Рішення чергової 50 сесії 8 демократичного скликання Коломийської міської ради від 22.12.2023 року №3302-50/2023-50 «Про затвердження Стратегії розвитку Коломийської міської територіальної громади на період до 2027 року в новій редакції»;
4. Рішення чергової 50 сесії 8 демократичного скликання Коломийської міської ради від 22.12.2023 року №3302-50/2023-50 «Про затвердження плану реалізації Стратегії»;
5. Рішення виконавчого комітету Коломийської міської ради від 04.10.2022 року №355 «Про затвердження Програми економічного та соціального розвитку Коломийської міської територіальної громади на 2023-2024 роки»;
6. Рішення чергової 50 сесії 8 демократичного скликання Коломийської міської ради від 27.02.2024 року №3393-53/2024-53 «Про виконання Програми економічного та соціального розвитку Коломийської міської територіальної громади на 2023 – 2024 роки за 2023 рік»;
7. Рішення виконавчого комітету Коломийської міської ради від 04.10.2022 року №355 «Про затвердження Програми економічного та соціального розвитку Коломийської міської територіальної громади на 2023-2024 роки»;
8. Рішення чергової 49 сесії 8 демократичного скликання Коломийської міської ради від 09.11.2023 року №3162-49/2023-49 «Про внесення змін до «Програми економічного та соціального розвитку Коломийської міської територіальної громади на 2023-2024 роки»;
9. Рішення чергової 2 сесії 8 демократичного скликання Коломийської міської ради від 08.12.2020 року №3-2/2020-2 «Про затвердження Регламенту Коломийської міської ради восьмого демократичного скликання»;
10. Рішення чергової 2 сесії 8 демократичного скликання Коломийської міської ради від 11.12.2020 року №16-2/2020-2 «Про утворення виконавчого комітету міської ради та затвердження його складу»;

11. Рішення чергової 2 сесії 8 демократичного скликання Коломийської міської ради від 11.12.2020 року №12-2/2020-2 «Про затвердження Положення про старосту села (сіл) Коломийської об'єднаної територіальної громади»;
12. Рішення чергової 53 сесії 8 демократичного скликання Коломийської міської ради від 27.02.2024 року №3373-53/2024-53 «Про внесення змін в структуру та чисельність апарату міської ради та її виконавчих органів»;
13. Рішення чергової 26 сесії 8 демократичного скликання Коломийської міської ради від 27.01.2022 року №1782-26/2022-26 «Про затвердження Положення про Єдиний центр надання реабілітаційних та соціальних послуг міста Коломиї в новій редакції»;
14. Рішення чергової 50 сесії 8 демократичного скликання Коломийської міської ради від 22.12.2023 року №3301-50/2023-50 «Про затвердження Положення Про управління соціальної Політики Коломийської міської ради в новій редакції»;
15. Рішення чергової 32 сесії 8 демократичного скликання Коломийської міської ради від 07.06.2022 року №2005-32/2022-32 «Про затвердження Положення про управління фінансів і внутрішнього аудиту Коломийської міської ради у новій редакції та затвердження скороченого найменування»;
16. Рішення чергової 54 сесії 7 демократичного скликання Коломийської міської ради від 24.10.2019 року №4061-54/2019-54 «Про затвердження програми «Реалізація державної політики з питань дітей та їх соціального захисту» на 2020 – 2024 роки».

Аналіз отриманих документів

I. Стратегія розвитку територіальної громади.

Аналіз Стратегії розвитку Коломийської міської територіальної громади на відповідність Закону України "Про засади державної регіональної політики" та Стратегії реформування системи інституційного догляду та виховання дітей на 2017-2026 роки.

Відповідність Закону України "Про засади державної регіональної політики"

Основні положення Закону "Про засади державної регіональної політики":

1. Забезпечення сталого розвитку регіонів.
2. Збалансованість регіонального розвитку.
3. Підтримка слабкорозвинених регіонів.
4. Підвищення конкурентоспроможності регіонів.
5. Співпраця центральних та місцевих органів влади.

Відповідність Стратегії Коломийської громади:

1. Сталий розвиток: Стратегія спрямована на економічний розвиток, підвищення якості життя, розвиток інфраструктури та соціальних послуг.
2. Збалансованість розвитку: Стратегія враховує інтереси різних верств населення, пропонує програми розвитку для сільських територій громади.
3. Підтримка слабкорозвинених регіонів: В Стратегії передбачені заходи для залучення інвестицій, розвиток бізнесу та інфраструктури в усіх частинах громади.
4. Підвищення конкурентоспроможності: Є конкретні заходи щодо розвитку економічного потенціалу, створення індустріальних парків, підтримка малого та середнього бізнесу.

5. Співпраця: Стратегія розроблена у співпраці з громадськістю, бізнесом та місцевою владою, передбачає залучення різних сторін до реалізації.

Відповідність Стратегії реформування системи інституційного догляду та виховання дітей на 2017-2026 роки

Основні положення Стратегії реформування системи інституційного догляду:

1. Деінституціоналізація.
2. Забезпечення прав дітей на виховання в сім'ї.
3. Розвиток сімейних форм виховання.
4. Підтримка та розвиток соціальних послуг для дітей та сімей.
5. Профілактика соціального сирітства.

Відповідність Стратегії Коломийської громади:

1. Деінституціоналізація: В Стратегії не відображено заходів щодо зменшення кількості інституційних закладів, проте є загальні положення щодо розвитку соціальних послуг.
2. Розвиток сімейних форм виховання: Відсутні конкретні заходи з розвитку прийомних сімей та дитячих будинків сімейного типу.
3. Підтримка соціальних послуг: Є заходи щодо розвитку соціальної інфраструктури, але вони не деталізовані стосовно дітей.
4. Профілактика соціального сирітства: Відсутні конкретні програми профілактики соціального сирітства.

Плюси та мінуси Стратегії розвитку Коломийської міської територіальної громади

Плюси:

1. **Сталий розвиток:** Стратегія охоплює основні аспекти сталого розвитку громади.
2. **Інвестиції:** Значна увага приділена залученню інвестицій та розвитку бізнесу.
3. **Інфраструктура:** Включає заходи для покращення інфраструктури та підвищення якості життя.
4. **Співпраця:** Враховує участь громадськості та бізнесу у процесі розробки та реалізації Стратегії.

Мінуси:

1. **Недостатня увага до дітей:** Відсутні конкретні заходи щодо захисту прав дітей та підтримки сімейних форм виховання.
2. **Деінституціоналізація:** Не передбачені конкретні кроки для зменшення кількості інституційних закладів.
3. **Соціальні послуги:** Загальні положення про розвиток соціальних послуг не деталізовані стосовно конкретних потреб дітей.

Рекомендації:

1. **Захист прав дітей:** Включити конкретні заходи щодо забезпечення прав дітей на виховання в сім'ї, підтримки прийомних сімей та дитячих будинків сімейного типу.
2. **Деінституціоналізація:** Розробити план деінституціоналізації, зменшення кількості інституційних закладів та розвитку альтернативних форм виховання.
3. **Соціальні послуги:** Деталізувати заходи щодо розвитку соціальних послуг для дітей та сімей, включаючи профілактику соціального сирітства.

Загальний висновок:

Стратегія розвитку Коломийської міської територіальної громади в цілому відповідає Закону України "Про засади державної регіональної політики", однак не повністю враховує положення Стратегії реформування системи інституційного догляду та виховання дітей на 2017-2026 роки. Основні напрями економічного та інфраструктурного розвитку є сильними сторонами Стратегії, проте необхідно більше уваги приділити захисту прав дітей та розвитку соціальних послуг для них. Впровадження рекомендованих заходів допоможе зробити Стратегію більш комплексною та відповідною національним стандартам.

II. Програма економічного та соціального розвитку Коломийської територіальної громади

Програма економічного та соціального розвитку Коломийської міської територіальної громади на 2023-2024 роки (далі – Програма) узгоджується з основними державними та регіональними стратегічними документами, зокрема:

- **Державна стратегія регіонального розвитку на 2021-2027 роки**, що затверджена постановою Кабінету Міністрів України.
- **Стратегія розвитку міста Коломиї на період до 2027 року.**
- **Стратегія розвитку Івано-Франківської області на 2021-2027 роки.**

Забезпечення надання соціальних послуг

Програма передбачає широкий спектр заходів, спрямованих на покращення соціальних послуг та умов життя мешканців громади:

- **Соціальний захист:** Програма включає надання державних соціальних допомог, компенсацій та пільг, забезпечення осіб з інвалідністю технічними засобами реабілітації, підтримка ветеранів та учасників бойових дій.
- **Охорона здоров'я:** Включає капітальні ремонти медичних установ, придбання медичного обладнання, покращення інфраструктури охорони здоров'я.
- **Освіта:** Програма передбачає зміцнення матеріально-технічної бази закладів освіти, комп'ютеризацію шкіл, впровадження STEM-освіти, створення умов для інклюзивної освіти.
- **Культура та спорт:** Передбачено підтримку та розвиток місцевих культурних традицій, проведення культурно-мистецьких заходів, реконструкція спортивних об'єктів.

Захист прав та інтересів дітей

Щодо захисту прав та інтересів дітей, програмою економічного та соціального розвитку передбачені наступні заходи:

1. Захист прав та інтересів дітей, які знаходяться в патронатній сім'ї та проживають в дитячих будинках сімейного типу (ДБСТ):

- Підтримка ДБСТ та патронатних сімей.
- Проведення інформаційно-роз'яснювальної роботи щодо дитячих будинків сімейного типу та роботи в них із дітьми-сиротами.

2. Робота щодо відкриття нових ДБСТ на території громади:

- Навчання батьків-вихователів для ДБСТ.
- Забезпечення соціального супроводу сімей, де є проблеми інвалідності, безпритульності, відсутності житла або роботи, насильства або зневажливого ставлення, малозабезпеченості.

3. Інформаційно-роз'яснювальна кампанія щодо попередження негативних проявів (алкоголізм, тютюнопаління, наркоманія, ВІЛ/СНІД) у молодіжному середовищі:

- Проведення заходів, спрямованих на попередження негативних явищ серед молоді.

4. Реалізація соціальних програм щодо підтримки молоді, сімей, дітей, які потребують особливої соціальної уваги:

- Надання соціальної допомоги та підтримка дітей, які опинилися в складних життєвих обставинах.

Плюси:

1. **Комплексність підходу:** Програма охоплює всі ключові сфери життєдіяльності громади – від економіки до соціальної сфери.
2. **Інвестиційна привабливість:** Передбачені заходи для залучення інвестицій, популяризація громади серед потенційних інвесторів.
3. **Енергозбереження та екологія:** Акцент на впровадження енергоефективних технологій, зменшення споживання енергоресурсів, покращення екологічного стану громади.
4. **Підтримка бізнесу:** Програма містить заходи щодо підтримки малого та середнього підприємництва, проведення конкурсів стартапів, створення сприятливих умов для ведення бізнесу.

Мінуси:

1. **Фінансова залежність:** Основне фінансування заходів програми здійснюється за рахунок міського бюджету, що може обмежити виконання деяких заходів у разі нестачі коштів.
2. **Ризики воєнного стану:** У зв'язку з воєнним станом, реалізація багатьох заходів може бути ускладнена через непередбачуваність ситуації в країні.

Рекомендації:

1. **Залучення додаткових джерел фінансування:** Розширити співпрацю з міжнародними донорами, фондами, грантовими програмами для фінансування стратегічних проектів.
2. **Гнучкість та адаптація:** Розробити механізми швидкого реагування та адаптації до змін у зовнішньому середовищі, зокрема враховуючи воєнні ризики.
3. **Прозорість та звітність:** Підвищити рівень прозорості та регулярного звітування перед громадою про виконання Програми.

Загальний висновок

Програма економічного та соціального розвитку Коломийської міської територіальної громади на 2023-2024 роки є комплексним та амбіційним документом, що спрямований на покращення всіх аспектів життя громади. Вона враховує стратегічні пріоритети державного та регіонального розвитку, пропонує детальні заходи з покращення соціальних послуг, підтримки бізнесу та розвитку інфраструктури. Водночас, успішна реалізація Програми залежить від стабільного фінансування та здатності адаптуватися до поточних викликів.

III. Положення про Єдиний центр надання реабілітаційних та соціальних послуг міста Коломиї

Мета створення центру

Єдиний центр надання реабілітаційних та соціальних послуг (далі – Єдиний центр) створений з метою забезпечення якісного надання соціальних та реабілітаційних послуг жителям Коломийської територіальної громади. Основна мета – реалізація державної політики у сфері соціального захисту населення, запобігання потраплянню осіб/сімей до складних життєвих обставин та підтримка вразливих груп населення.

Регулювання діяльності

Діяльність Єдиного центру регулюється:

- Конституцією та законами України.
- Актами Президента України та Кабінету Міністрів України.
- Наказами Міністерства соціальної політики України.
- Рішеннями Коломийської міської ради та виконавчого комітету.
- Розпорядженнями Коломийського міського голови.
- Іншими нормативно-правовими актами з питань надання соціальних послуг.
- Положенням про Єдиний центр.

Права та обов'язки надавачів соціальних послуг

Єдиний центр має право:

- Самостійно визначати форми та методи роботи.
- Подавати запити на інформацію до органів державної влади та органів місцевого самоврядування.
- Утворювати робочі групи та мультидисциплінарні команди.

- залучати підприємства, установи, організації, фізичних осіб та волонтерів до надання соціальних послуг.
- залучати кошти та інші ресурси для надання соціальних послуг.

Конкретні соціальні послуги

Єдиний центр надає такі соціальні послуги:

- Догляд вдома, денний догляд, догляд стаціонарний.
- Підтримане проживання.
- Соціальна адаптація.
- Соціальна інтеграція та реінтеграція.
- Надання притулку.
- Екстрене (кризове) втручання.
- Консультування.
- Соціальний супровід.
- Представництво інтересів.
- Посередництво (медіація).
- Соціальна профілактика.
- Натуральна допомога.
- Фізичний супровід осіб з інвалідністю.
- Переклад жестовою мовою.
- Догляд та виховання дітей в умовах, наближених до сімейних.
- Супровід під час інклюзивного навчання.
- Інформування.
- Інші послуги.

Плюси:

1. **Комплексність послуг:** Центр пропонує широкий спектр соціальних та реабілітаційних послуг.
2. **Дотримання прав людини:** Діяльність центру базується на принципах недискримінації, поваги до прав людини та соціальної справедливості.
3. **Підтримка вразливих груп:** Особлива увага приділяється особам, які перебувають у складних життєвих обставинах, та вразливим групам населення.

Мінуси:

1. **Залежність від фінансування:** Реалізація багатьох послуг залежить від бюджетних коштів, що може обмежувати їх обсяг та якість.
2. **Відсутність громадського обговорення:** Прийняття рішення не передбачало громадського обговорення, що могло б покращити якість та врахувати більше думок громадян.

Рекомендації:

1. **Покращення інформування населення:** Посилити інформаційну кампанію щодо послуг, які надає Єдиний центр, для забезпечення більшої поінформованості громадян.

2. **Залучення додаткових ресурсів:** Активніше залучати благодійні та волонтерські організації до надання послуг та підтримки центру.
3. **Регулярні громадські обговорення:** Ввести практику регулярних громадських обговорень для врахування думок жителів громади та покращення якості послуг.

Загальні висновки

Єдиний центр надання реабілітаційних та соціальних послуг міста Коломиї є важливим елементом соціальної інфраструктури громади, що забезпечує підтримку вразливих груп населення та надає широкий спектр соціальних та реабілітаційних послуг. Враховуючи всі плюси та мінуси, можна зробити висновок, що центр виконує важливу соціальну функцію, але потребує постійного вдосконалення та підтримки для забезпечення стабільного та якісного надання послуг.

Висновки за результатами аналізу роботи громади:

1. **Комплексність підходу:** Документи громади демонструють всебічний підхід до розвитку, включаючи економічні, соціальні та інфраструктурні аспекти, що сприяє сталому розвитку.
2. **Підтримка вразливих груп населення:** Значна увага приділяється підтримці вразливих груп населення, зокрема дітей та сімей, що перебувають у складних життєвих обставинах.
3. **Сталий розвиток:** Стратегічні документи спрямовані на забезпечення сталого розвитку, покращення якості життя мешканців та підвищення інвестиційної привабливості регіону.
4. **Регулювання діяльності:** Діяльність громади регулюється широким спектром законодавчих та нормативних актів, що забезпечує правову основу для її функціонування.

Плюси:

1. **Комплексність послуг:** Стратегія та програма охоплюють всі ключові сфери життєдіяльності громади, включаючи економіку, соціальну сферу, інфраструктуру та екологію. Додатково комплексність послуг гарантується Положенням про Єдиний центр надання реабілітаційних та соціальних послуг міста Коломиї, яке відповідає стратегічним документам громади.
2. **Дотримання прав людини:** Діяльність органів місцевого самоврядування в громаді базується на принципах недискримінації, поваги до прав людини та соціальної справедливості.
3. **Підтримка вразливих груп:** Особлива увага приділяється особам, які перебувають у складних життєвих обставинах, та вразливим групам населення. Передбачені програми підтримки та можливість надання соціальних послуг зазначеним групам населення.

Моменти, що потребують доопрацювання:

1. **Захист прав дітей:** Необхідно включити конкретні заходи щодо забезпечення прав дітей на виховання в сім'ї, підтримки прийомних сімей та дитячих будинків сімейного типу.

2. **Деінституціоналізація:** Розробити план деінституціоналізації, зменшення кількості інституційних закладів та розвитку альтернативних форм виховання.
3. **Соціальні послуги:** Деталізувати заходи щодо розвитку соціальних послуг для дітей та сімей, включаючи профілактику соціального сирітства.
4. **Фінансова залежність:** Реалізація багатьох послуг залежить від бюджетних коштів, що може обмежувати їх обсяг та якість.
5. **Відсутність громадського обговорення:** Прийняття рішення не передбачало громадського обговорення, що могло б покращити якість та врахувати більше думок громадян.

Рекомендації

1. **Покращення інформування населення:** Посилити інформаційну кампанію щодо послуг, які надає громада, для забезпечення більшої поінформованості громадян.
2. **Залучення додаткових ресурсів:** Активніше залучати благодійні та волонтерські організації до надання послуг та підтримки громадських ініціатив.
3. **Регулярні громадські обговорення:** Ввести практику регулярних громадських обговорень для врахування думок жителів громади та покращення якості послуг.
4. **Залучення додаткових джерел фінансування:** Розширити співпрацю з міжнародними донорами, фондами, грантовими програмами для фінансування стратегічних проектів.
5. **Гнучкість та адаптація:** Розробити механізми швидкого реагування та адаптації до змін у зовнішньому середовищі, зокрема враховуючи воєнні ризики.
6. **Прозорість та звітність:** Підвищити рівень прозорості та регулярного звітування перед громадою про виконання програм та проектів.

Загальні висновки

Коломийська міська територіальна громада демонструє сильні сторони у забезпеченні комплексного розвитку та підтримки вразливих груп населення. Однак для покращення ефективності роботи громади важливо звернути увагу на захист прав дітей, розвиток соціальних послуг, фінансову стійкість та активне залучення громадськості до процесів прийняття рішень. Реалізація рекомендованих заходів допоможе забезпечити більш ефективне управління ресурсами та покращити якість життя мешканців громади.

Проведення консультації для Коломийської міської територіальної громади

I. Щодо обраних тем для консультації з громадою.

Під час проведення аналізу документів було виявлено наступні запити, які є актуальними для Коломийської міської територіальної громади:

1. Роз'яснення законодавства щодо формування місцевих бюджетів (включно щодо планування за програмно-цільовим методом).
2. Роз'яснення щодо повноважень територіальних громад (органів місцевого самоврядування) у формуванні бюджетних запитів та розпорядженні бюджетними коштами.
3. Роз'яснення щодо порядку розрахунку вартості соціальних послуг.
4. Роз'яснення щодо порядку впровадження та надання платних соціальних послуг.

5. Роз'яснення щодо порядку залучення грантових програм та субвенцій.

Відтак консультація, яка була надана громаді була побудована з урахуванням зазначених запитів та план консультації було сформовано наступним чином:

1. Формування та планування місцевих бюджетів.
2. Повноваження структурних підрозділів органів місцевого самоврядування в контексті бюджетних правовідносин.
3. Джерела фінансування надання соціальних послуг.
4. Розрахунок вартості соціальної послуги.
5. Порядок надання платних послуг.

Під час розгляду першого питання фахівцями ЮК «Армада» було висвітлено головні особливості програмно-цільового методу в бюджетному процесі та проаналізовано інструменти, які застосовуються при плануванні та формуванні місцевих бюджетів. Особливу увагу було приділено порядку складання та затвердження бюджетних програм: визначення мети бюджетної програми, завдань, які будуть виконуватись, результативних показників та відповідальних виконавців.

Друге питання стосувалось повноважень структурних підрозділів.

Під час даного блоку було розглянуто можливості використання в роботі органів місцевого самоврядування статей Конституції України, а саме застосування статей 19 та 92 Конституції.

Також було проаналізовано принципи «належного урядування» та дискреційні повноваження органів місцевого самоврядування.

Під час цього ж блоку, нами було запропоновано представникам громад, при прийнятті управлінських рішень, використовувати так званий «тест статтею 2 Кодексу адміністративного судочинства України».

Окремо приділено увагу можливості використання судової практики та практики Європейського суду з прав людини при здійсненні своїх владних повноважень та прийнятті управлінських рішень.

Під час розгляду третього питання було проаналізовано можливості залучення державних субвенцій та благодійної допомоги для оплати надання соціальних послуг або реалізації інших соціальних проєктів.

В даному аспекті було проаналізовано можливості органів місцевого самоврядування отримувати благодійну допомогу як безпосередньо кінцевий отримувач такої благодійної допомоги (для забезпечення діяльності такого органу місцевого самоврядування) так і з метою передачі такої благодійної допомоги іншим особам, які її потребують (у вигляді грошової допомоги, товарів чи послуг).

Четверте питання стосувалось безпосередньо процесу розрахунку вартості соціальних послуг. Під час його розгляду було проаналізовано якими саме нормативно-правовими актами регулюється розрахунок вартості соціальних послуг, як проводити розрахунок та як такий розрахунок затверджувати.

При розгляді п'ятого питання особливу увагу було приділено саме порядку надання платних соціальних послуг та було надано відповіді на запитання: коли це можливо? На

підставі чого проводиться надання платних соціальних послуг? Хто такі послуги може надавати? В яких документах вони повинні бути закріплені?

З урахуванням вищевикладеного, під час консультацій Коломийській міській територіальній громаді були надані роз'яснення щодо усіх вищенаведених питань.

Особливу увагу під час проведення консультацій фахівці ЮК «Армада» звернули на оформлення громадою таких ключових документів якими затверджуються повноваження органів місцевого самоврядування, таких як:

1. Статути ОТГ;
2. Положення про структурні підрозділи, неприбуткові організації, комунальні підприємства, які підпорядковуються органам місцевого самоврядування.
3. Програми соціально-економічного розвитку.
4. Бюджетні програми.
5. Бюджетні запити тощо.

При цьому було виявлено, що представники громади, які беруть участь у бюджетному процесі, розуміють, які документи потрібно готувати. Однак, виникають труднощі із затвердженням повноважень надавачів соціальних послуг, що може призводити до непорозумінь і невизначеності у процесі роботи, пов'язаних із реалізацією власних можливостей задля максимально ефективного здійснення діяльності такими надавачами.

Окремо стоїть питання щодо залучення коштів державного бюджету (обласного бюджету) та благодійної допомоги на реалізацію певних процесів у громаді. Залучення додаткових коштів є надзвичайно важливим для громади, оскільки це розширює фінансові можливості, дозволяє реалізувати інфраструктурні проєкти, покращувати якість соціальних послуг і підтримувати економічний розвиток.

З урахуванням вищезазначеного, громаді були надані рекомендації:

1. Приділити значну увагу для визначення потреб населення у соціальних послугах.
2. Передбачити у статутних документах послуги, які надаються відповідними органами у громаді.
3. Провести розрахунок вартості соціальних послуг.
4. Закріпити права та повноваження осіб залучених до планування та формування бюджету у відповідних документах.
5. Використовувати кошти державного бюджету та донорських організацій.
6. Проводити аналіз якості наданих соціальних послуг.

Висновки

Коломийська міська територіальна громада демонструє значні зусилля у забезпеченні сталого розвитку, покращенні соціальних послуг та підтримці вразливих груп населення. Комплексний підхід до стратегічного планування, врахування різноманітних аспектів життєдіяльності громади та активна участь у проєкті СОС «Дитячі містечка» сприяють підвищенню ефективності системи захисту дітей та інших вразливих груп. Проте, існують певні сфери, що потребують доопрацювання. Зокрема, необхідно включити конкретні заходи щодо забезпечення прав дітей, розробити план

деінституціоналізації та деталізувати розвиток соціальних послуг для дітей та сімей. Також важливо розширити фінансові можливості громади через залучення додаткових ресурсів, таких як державні субвенції та благодійна допомога. Реалізація рекомендованих заходів допоможе громаді більш ефективно управляти ресурсами, покращити якість соціальних послуг та підвищити рівень життя мешканців. Прозорість, регулярні громадські обговорення та адаптація до зовнішніх змін стануть запорукою успішної роботи громади у майбутньому.

ЗВІТ

в рамках проєкту СОС «Дитячі містечка» «Консультавання 7-ми громад (Івано-Франківськ, Городенка, Коломия, Ірпінь, Бородянка, Фастів, Боярка), які входять до проєкту «Право на сім'ю: усунення системних прогалин – підтримка реформ системи захисту дітей в Албанії, Білорусі, Вірменії, Північній Македонії та Україні»

щодо аналізу документів та надання онлайн-консультацій Бородянській селищній об'єднаній територіальній громаді

Вступ.

Проєкт охоплює сім громад, включаючи Бородянську селищну об'єднану територіальну громаду, яка бере активну участь у трансформаційній ініціативі, спрямованій на зміцнення місцевого управління та підвищення ефективності систем захисту дітей через стратегічне планування та бюджетування.

Для Бородянської територіальної громади цей проєкт має важливе значення. Бородянка та населені пункти громади найдовше були під окупацією, зазнали найбільше руйнувань та збитків від російських окупантів. В тому числі було зруйновано центри надання соціальних послуг. Відтак відновлення надання соціальних послуг передбачає ефективне планування бюджетних коштів.

Основна мета діяльності спеціалістів ЮК «АРМАДА» в рамках цього проєкту полягає в наданні допомоги Бородянській громаді у складанні місцевих бюджетів, що ефективно розподіляють ресурси на соціальні послуги. Ця ініціатива не тільки спрямована на безпосередню підтримку потреб дітей та сімей, але й прагне закласти основу для системних змін у адміністративних структурах громади та на загальнодержавному рівні.

У зв'язку з введенням воєнного стану на території України, соціальна робота у Бородянській територіальній громаді набула особливої важливості, особливо в контексті зростання кількості дітей, сімей з дітьми та осіб, які перебувають у складних життєвих обставинах і потребують допомоги. В цьому контексті визначення потреб населення, потенційних отримувачів соціальних послуг, співставлення зазначеного із спроможностями громади щодо надання соціальних послуг та відображення зазначеної інформації у бюджетних програмах є надзвичайно важливим завданням.

Джерела отримання інформації.

Для проведення аналізу бюджетних процесів Бородянської селищної об'єднаної територіальної громади було запитано наступні документи:

1. Стратегію розвитку територіальної громади.
2. Середньострокові прогностичні та програмні документи економічного і соціального розвитку територіальної громади щодо розвитку та забезпечення надання соціальних послуг.
3. Програму економічного та соціального розвитку територіальної громади.
4. Прогноз місцевого бюджету, який охоплює звітний та два наступних роки.
5. План діяльності на середньостроковий період (на звітний та два наступних роки) головного розпорядника коштів, що реалізує політику у сфері соціальних послуг.

6. Паспорти бюджетних програм, в межах яких надаються соціальні послуги в громаді.
7. Статут ОТГ (органу місцевого самоврядування).
8. Регламент діяльності (роботи).
9. Рішення про утворення виконавчого органу (комітету).
10. Рішення про утворення старостинських округів.
11. Положення про старосту.
12. Структура ОТГ (органу місцевого самоврядування).
13. Положення про структурні підрозділи (департаменти, управління, відділи, сектори тощо);
14. Положення про місцевий фінансовий орган (установа, що здійснює функції зі складання прогнозів місцевих бюджетів, складання, виконання місцевих бюджетів, контролю за витрачанням коштів розпорядниками бюджетних коштів, а також інші функції, пов'язані з управлінням коштами місцевого бюджету).
15. Посадові інструкції начальників (директорів) структурних підрозділів;
16. Затверджені програми соціально-економічного розвитку громади, пов'язані із усиновленням, опікою над дітьми, питаннями функціонування дитячих будинків та інтернатів;
17. Положення про цільові фонди пов'язані із усиновленням, опікою над дітьми, питаннями функціонування дитячих будинків та інтернатів.

У відповідь на запит Бородянська селищна об'єднана територіальна громада відмовила у наданні документів мотивуючи це тим, що всі необхідні документи наявні на сайті громади. Відтак, аналіз здійснювався на підставі тих документів, що вдалось знайти представникам ЮК «АРМАДА».

Аналіз отриманих документів.

I. Стратегія розвитку територіальної громади.

Аналіз стратегії розвитку Бородянської селищної об'єднаної територіальної громади на відповідність законодавству

Відповідність закону "Про засади державної регіональної політики"

Закон України "Про засади державної регіональної політики" встановлює основні принципи та напрями розвитку регіонів, включаючи:

1. **Децентралізація влади** - передача повноважень та ресурсів на місцевий рівень.
2. **Рівність регіонального розвитку** - забезпечення рівних умов для розвитку всіх територій.
3. **Інноваційний розвиток** - впровадження новітніх технологій та інноваційних підходів у розвиток регіонів.
4. **Сталість розвитку** - баланс між економічним розвитком, соціальним захистом та екологічною безпекою.

Аналіз стратегії розвитку Бородянської селищної об'єднаної територіальної громади показує, що вона відповідає зазначеним принципам. Зокрема, стратегія включає заходи з децентралізації, передбачає рівний розвиток усіх населених пунктів громади, акцентує увагу на інноваційних підходах у різних сферах та спрямована на сталий розвиток громади.

Відповідність стратегії реформування системи інституційного догляду та виховання дітей на 2017-2026

Стратегія реформування системи інституційного догляду та виховання дітей на 2017-2026 роки спрямована на створення умов для виховання дітей у сімейному середовищі, зменшення кількості дітей у закладах інституційного догляду та забезпечення підтримки сімейних форм виховання. Основні положення включають:

1. Профілактика соціального сирітства.
2. Розвиток сімейних форм виховання.
3. Зменшення кількості інституційних закладів.

Стратегія розвитку Бородянської громади передбачає заходи, які відповідають меті деінституціалізації. Вона включає підтримку дитячих будинків сімейного типу, соціальний супровід сімей та інформаційно-роз'яснювальну роботу для підвищення обізнаності населення про права дітей і можливості виховання дітей у сімейних умовах.

Соціальні послуги в стратегії

Стратегія розвитку Бородянської громади включає надання різних соціальних послуг, таких як:

1. **Соціальне забезпечення:** підтримка малозабезпечених сімей, осіб з інвалідністю, ветеранів та учасників бойових дій.
2. **Охорона здоров'я:** капітальні ремонти медичних установ, придбання медичного обладнання.
3. **Освіта:** комп'ютеризація шкіл, впровадження STEM-освіти, створення умов для інклюзивної освіти.
4. **Соціальна підтримка:** підтримка дитячих будинків сімейного типу та патронатних сімей, соціальний супровід сімей з проблемами інвалідності, безпритульності, насильства та малозабезпеченості.
5. **Правова та психологічна допомога:** правова та психологічна підтримка дітям та їх родинам, соціально-психологічна підтримка для дітей у складних життєвих обставинах.

Плюси стратегії

1. **Комплексний підхід:** охоплює всі ключові сфери життєдіяльності громади, включаючи соціальне забезпечення, охорону здоров'я, освіту та підтримку соціально вразливих груп.
2. **Підтримка соціально вразливих груп:** значна увага приділяється підтримці малозабезпечених сімей, осіб з інвалідністю, ветеранів та учасників бойових дій.

3. **Зосередженість на розвитку інфраструктури:** передбачає заходи з капітального ремонту медичних установ, придбання медичного обладнання, комп'ютеризації шкіл та впровадження інклюзивної освіти.

4. **Енергозбереження та екологія:** акцент на впровадження енергоефективних технологій та покращення екологічного стану громади.

Мінуси стратегії

1. **Фінансова залежність:** реалізація багатьох заходів залежить від фінансування з місцевого бюджету, що може бути обмеженим у разі нестачі коштів.

2. **Недостатня деталізація планів:** документи потребують більшої деталізації конкретних планів та заходів щодо деінституціоналізації та інтеграції внутрішньо переміщених осіб.

3. **Потреба в актуалізації:** деякі положення потребують оновлення з урахуванням останніх змін у законодавстві та соціально-економічних умов.

4. **Відсутність місцевих ініціатив:** документи містять загальні норми, характерні для більшості територіальних громад в Україні, що зменшує їх унікальність.

Рекомендації

1. **Розробка та затвердження стратегії розвитку:** рекомендується розробити та затвердити стратегію розвитку громади, враховуючи потреби покращення соціальних послуг, захисту прав дітей та інших пріоритетних напрямків.

2. **Залучення додаткових ресурсів:** активніше залучати міжнародні організації, благодійні фонди та грантові програми для підтримки програм соціально-економічного розвитку.

3. **Деталізація планів та програм:** розробити більш детальні плани щодо деінституціоналізації, інтеграції внутрішньо переміщених осіб та інших актуальних питань.

4. **Прозорість та звітність:** підвищити рівень прозорості та регулярного звітування перед громадою про виконання програм та заходів.

5. **Впровадження сучасних методів управління:** включити сучасні методи управління та оцінювання соціальних послуг, використовуючи цифрові технології.

6. **Унікалізація документів:** додати конкретні місцеві ініціативи та проекти, що відображають специфіку громади, її історію, культурну спадщину та стратегічні напрямки розвитку.

Загальний висновок

Стратегія розвитку Бородянської селищної об'єднаної територіальної громади відповідає основним положенням закону "Про засади державної регіональної політики" та стратегії реформування системи інституційного догляду та виховання дітей на 2017-2026 роки. Вона передбачає комплексний підхід до розвитку громади, охоплює всі ключові сфери життєдіяльності та спрямована на підтримку соціально вразливих груп населення. Однак, стратегія потребує деяких уточнень та доопрацювань для підвищення

її ефективності та актуальності. Виконання рекомендацій сприятиме кращій реалізації стратегічних завдань і покращенню якості життя мешканців громади.

II. Паспорти бюджетних програм

Відповідність програмі соціально-економічного розвитку:

- Знайдені на сайті ОТГ бюджетні програми співвідносяться з програмою соціально-економічного розвитку, оскільки спрямовані на забезпечення надання соціальних послуг. Це узгоджується з пріоритетами соціального захисту та підтримки вразливих категорій населення, що є частиною соціально-економічного розвитку громади.

Мета програм:

- Мета у деяких програмах чітко визначена, інші ж програми в цьому аспекті підлягають доопрацюванню у відповідності до вимог чинного законодавства, зокрема Закону України "Про місцеве самоврядування" та Бюджетного кодексу України.

Завдання програми:

- Конкретність: Завдання прописані досить загально, але зрозуміло. Для кращого планування варто розробити більш детальний план дій із конкретними заходами та відповідальними особами.
Рекомендації: Розробити більш детальний план із конкретними заходами, що допоможе у реалізації завдань.

Результативні показники:

Не у кожній програмі визначені всі результативні показники, що необхідно враховувати та виправити. Деякі показники, особливо показники якості, прописані неконкретно, тому потребують доопрацювання. Для вирішення цієї проблеми слід провести систематичний аналіз існуючих показників, щоб визначити, які з них є конкретними та вимірюваними, а які ні. Важливо переглянути цілі програми та узгодити їх із зацікавленими сторонами, щоб вони відповідали критеріям SMART (специфічність, вимірюваність, досяжність, актуальність та обмеженість у часі). Також слід визначити ключові аспекти якості, важливі для програми, і розробити для них конкретні, чіткі та вимірювані показники.

Загальний висновок:

Стратегія реформування системи інституційного догляду та виховання дітей на 2017-2026 роки передбачають надання соціальних послуг та підтримку вразливих категорій населення. В цілому, паспорти бюджетних програм відповідають цим цілям, однак є аспекти, які можна покращити.

Рекомендації:

1. **Деталізація завдань:** Розробити конкретні заходи з визначенням відповідальних осіб.
2. **Підвищення якості:** Регулярний моніторинг і оцінка ефективності надання соціальних послуг.
3. **Фінансування:** Залучення додаткових джерел фінансування для забезпечення стабільності та якості наданих послуг.

4. **Навчання кадрів:** Проведення регулярних тренінгів та підвищення кваліфікації працівників.

Висновки за результатами аналізу документів

Плюси, які можна виділити після аналізу документів:

1. **Відповідність законодавству:** Документи загалом відповідають чинному законодавству України, забезпечуючи правову основу для діяльності місцевого самоврядування та соціального захисту.

2. **Комплексний підхід:** Стратегія охоплює всі ключові сфери життєдіяльності громади, включаючи соціальне забезпечення, охорону здоров'я, освіту та підтримку соціально вразливих груп.

3. **Підтримка соціально вразливих груп:** Значна увага приділяється підтримці малозабезпечених сімей, осіб з інвалідністю, ветеранів та учасників бойових дій.

4. **Зосередженість на розвитку інфраструктури:** Документи передбачають заходи з капітального ремонту медичних установ, придбання медичного обладнання, комп'ютеризації шкіл та впровадження інклюзивної освіти.

5. **Енергозбереження та екологія:** Акцент на впровадження енергоефективних технологій та покращення екологічного стану громади.

6. **Соціальні послуги:** Програма передбачає різні види соціальних послуг, що сприяють покращенню життя населення, включаючи підтримку дітей та сімей.

Моменти, що потребують доопрацювання

1. **Фінансова залежність:** Реалізація багатьох заходів залежить від фінансування з місцевого бюджету, що може бути обмеженим у разі нестачі коштів.

2. **Недостатня деталізація планів:** Документи потребують більшої деталізації конкретних планів та заходів щодо деінституціоналізації та інтеграції внутрішньо переміщених осіб.

3. **Потреба в актуалізації:** Деякі положення потребують оновлення з урахуванням останніх змін у законодавстві та соціально-економічних умов.

4. **Відсутність місцевих ініціатив:** Документи містять загальні норми, характерні для більшості територіальних громад в Україні, що зменшує їх унікальність.

5. **Недостатня деталізація результативних показників:** Показники не завжди є конкретними та вимірюваними, що ускладнює оцінку ефективності заходів.

Рекомендації

1. **Розробка та затвердження стратегії розвитку:** Рекомендується розробити та затвердити стратегію розвитку громади, враховуючи потреби покращення соціальних послуг, захисту прав дітей та інших пріоритетних напрямків.

2. **Залучення додаткових ресурсів:** Активніше залучати міжнародні організації, благодійні фонди та грантові програми для підтримки програм соціально-економічного розвитку.

3. Деталізація планів та програм: Розробити більш детальні плани щодо деінституціоналізації, інтеграції внутрішньо переміщених осіб та інших актуальних питань.
4. Прозорість та звітність: Підвищити рівень прозорості та регулярного звітування перед громадою про виконання програм та заходів.
5. Впровадження сучасних методів управління: Включити сучасні методи управління та оцінювання соціальних послуг, використовуючи цифрові технології.
6. Унікалізація документів: Додати конкретні місцеві ініціативи та проекти, що відображають специфіку громади, її історію, культурну спадщину та стратегічні напрямки розвитку.
7. Навчання кадрів: Проведення регулярних тренінгів та підвищення кваліфікації працівників для покращення надання соціальних послуг.
8. Моніторинг і оцінка: Запровадити чіткі механізми моніторингу та оцінки ефективності реалізації заходів.

Загальні висновки

Стратегія розвитку Бородянської селищної об'єднаної територіальної громади відповідає основним положенням закону "Про засади державної регіональної політики" та стратегії реформування системи інституційного догляду та виховання дітей на 2017-2026 роки. Вона передбачає комплексний підхід до розвитку громади, охоплює всі ключові сфери життєдіяльності та спрямована на підтримку соціально вразливих груп населення. Однак, стратегія потребує деяких уточнень та доопрацювань для підвищення її ефективності та актуальності. Виконання рекомендацій сприятиме кращій реалізації стратегічних завдань і покращенню якості життя мешканців громади. Інші документи, такі як бюджетні програми загалом співвідносяться із стратегією, однак мають такі проблеми як: проблеми із визначенням мети, нечіткі завдання, неприділення уваги результативним показникам. Для ефективного надання послуг такі моменти потребують доопрацювання та покращення.

Проведення консультації Бородянській селищній об'єднаній територіальній громаді.

I. Щодо обраних тем для консультацій з громадами.

Під час проведення аналізу документів було виявлено наступні запити, які є актуальними для Бородянської селищної об'єднаної територіальної громади:

1. Роз'яснення законодавства щодо формування місцевих бюджетів (включно щодо планування за програмно-цільовим методом).
2. Роз'яснення щодо повноважень територіальних громад (органів місцевого самоврядування) у формуванні бюджетних запитів та розпорядженні бюджетними коштами.
3. Роз'яснення щодо порядку обрахунку вартості соціальних послуг.
4. Роз'яснення щодо порядку впровадження та надання платних соціальних послуг.
5. Роз'яснення щодо порядку залучення донорських програм та субвенцій.

Відтак консультація, яка була надана громаді була побудована з урахуванням зазначених запитів та план консультації було сформовано наступним чином:

1. Формування та планування місцевих бюджетів.
2. Повноваження структурних підрозділів органів місцевого самоврядування в контексті бюджетних правовідносин.
3. Джерела фінансування надання соціальних послуг.
4. Розрахунок вартості соціальної послуги.
5. Порядок надання платних послуг.

Під час розгляду першого питання фахівцями ЮК «Армада» було висвітлено головні особливості програмно-цільового методу в бюджетному процесі та проаналізовано інструменти, які застосовуються при плануванні та формуванні місцевих бюджетів.

Особливу увагу було приділено порядку складання та затвердження бюджетних програм: визначення мети бюджетної програми, завдань, які будуть виконуватись, результативних показників та відповідальних виконавців.

Друге питання стосувалось повноважень структурних підрозділів.

Під час даного блоку було розглянуто можливості використання в роботі органів місцевого самоврядування статей Конституції України, а саме застосування статей 19 та 92 Конституції.

Також було проаналізовано принципи «належного урядування» та дискреційні повноваження органів місцевого самоврядування.

Під час цього ж блоку, нами було запропоновано представникам громад, при прийнятті управлінських рішень, використовувати так званий «тест статтею 2 Кодексу адміністративного судочинства України».

Окремо приділено увагу можливості використання судової практики та практики Європейського суду з прав людини при здійсненні своїх владних повноважень та прийнятті управлінських рішень.

Під час розгляду третього питання було проаналізовано можливості залучення державних субвенцій та благодійної допомоги для оплати надання соціальних послуг або реалізації інших соціальних проектів.

В даному аспекті було проаналізовано можливості органів місцевого самоврядування отримувати благодійну допомогу як безпосередньо кінцевий отримувач такої благодійної допомоги (для забезпечення діяльності такого органу місцевого самоврядування) так і з метою передачі такої благодійної допомоги іншим особам, які її потребують (у вигляді грошової допомоги, товарів чи послуг).

Четверте питання стосувалось безпосередньо процесу розрахунку вартості соціальних послуг. Під час його розгляду було проаналізовано якими саме нормативно-правовими актами регулюється розрахунок вартості соціальних послуг, як проводити розрахунок та як такий розрахунок затверджувати.

При розгляді п'ятого питання особливу увагу було приділено саме порядку надання платних соціальних послуг та було надано відповіді на запитання: коли це можливо? На підставі чого проводиться надання платних соціальних послуг? Хто такі послуги може надавати? В яких документах вони повинні бути закріплені?

З урахуванням вищевикладеного, під час консультацій Бородянській селищній об'єднаній територіальній громаді були надані роз'яснення щодо усіх вищенаведених питань.

Особливу увагу під час проведення консультацій фахівці ЮК «Армада» звернули на оформлення громадою таких ключових документів якими затверджуються повноваження органів місцевого самоврядування, таких як:

1. Статути ОТГ;
2. Положення про структурні підрозділи, неприбуткові організації, комунальні підприємства, які підпорядковуються органам місцевого самоврядування.
3. Програми соціально-економічного розвитку.
4. Бюджетні програми.
5. Бюджетні запити тощо.

При цьому було виявлено, що представники громади, які беруть участь у бюджетному процесі, розуміють, які документи потрібно готувати. Однак, виникають труднощі із затвердженням повноважень надавачів соціальних послуг, що може призводити до непорозумінь і невизначеності у процесі роботи, пов'язаних із реалізацією власних можливостей задля максимально ефективного здійснення діяльності такими надавачами.

Окремо стоїть питання щодо залучення коштів державного бюджету (обласного бюджету) та благодійної допомоги на реалізацію певних процесів у громаді. Залучення додаткових коштів є надзвичайно важливим для громади, оскільки це розширює фінансові можливості, дозволяє реалізувати інфраструктурні проєкти, покращувати якість соціальних послуг і підтримувати економічний розвиток.

З урахуванням вищезазначеного, громаді були надані рекомендації:

1. Приділити значну увагу для визначення потреб населення у соціальних послугах.
2. Передбачити у статутних документах послуги, які надаються відповідними органами у громаді.
3. Провести розрахунок вартості соціальних послуг.
4. Закріпити права та повноваження осіб залучених до планування та формування бюджету у відповідних документах.
5. Використовувати кошти державного бюджету та донорських організацій.
6. Проводити аналіз якості наданих соціальних послуг.

Висновки.

Аналіз документів та надання онлайн-консультацій Бородянській селищній об'єднаній територіальній громаді в рамках проєкту СОС «Дитячі містечка» виявили ряд сильних сторін та потенційних напрямків для покращення. Серед позитивних аспектів слід відзначити комплексний підхід до розвитку громади, який охоплює всі ключові сфери життєдіяльності та спрямований на підтримку соціально вразливих груп

населення. Однак, стратегія та бюджетні паспорти потребують деяких уточнень та доопрацювань для підвищення їх ефективності та актуальності. Виконання наданих в тексті рекомендацій сприятиме кращій реалізації стратегічних завдань і покращенню якості життя мешканців громади.

ЗВІТ

в рамках проєкту СОС «Дитячі містечка» «Консультавання 7-ми громад (Івано-Франківськ, Городенка, Коломия, Ірпінь, Бородянка, Фастів, Боярка), які входять до проєкту «Право на сім'ю: усунення системних прогалин – підтримка реформ системи захисту дітей в Албанії, Білорусі, Вірменії, Північній Македонії та Україні»
щодо аналізу документів та надання онлайн-консультацій Боярській міській територіальній громаді

Вступ.

Проєкт охоплює сім громад, включаючи Боярську міську територіальну громаду, яка бере активну участь у трансформаційній ініціативі, спрямованій на зміцнення місцевого управління та підвищення ефективності систем захисту дітей через стратегічне планування та бюджетування.

Для Боярської територіальної громади цей проєкт має особливе значення, оскільки громада зазнала суттєвого збільшення населення через переселення осіб із районів, де тривають військові дії.

Основна мета діяльності спеціалістів ЮК «АРМАДА» в рамках цього проєкту полягає в наданні допомоги Боярській громаді у складанні місцевих бюджетів, що ефективно розподіляють ресурси на соціальні послуги. Ця ініціатива не тільки спрямована на безпосередню підтримку потреб дітей та сімей, але й прагне закласти основу для системних змін у адміністративних структурах громади та на загальнодержавному рівні.

У зв'язку з введенням воєнного стану на території України, соціальна робота у Боярській територіальній громаді набула особливої важливості, особливо в контексті зростання кількості дітей, сімей з дітьми та осіб, які перебувають у складних життєвих обставинах і потребують допомоги. В цьому контексті визначення потреб населення, потенційних отримувачів соціальних послуг, співставлення зазначеного із спроможностями громади щодо надання соціальних послуг та відображення зазначеної інформації у бюджетних програмах є надзвичайно важливим завданням.

Джерела отримання інформації.

Для проведення аналізу бюджетних процесів Боярської міської територіальної громади було запитано наступні документи:

1. Стратегію розвитку територіальної громади.
2. Середньострокові прогностичні та програмні документи економічного і соціального розвитку територіальної громади щодо розвитку та забезпечення надання соціальних послуг.
3. Програму економічного та соціального розвитку територіальної громади.
4. Прогноз місцевого бюджету, який охоплює звітний та два наступних роки.
5. План діяльності на середньостроковий період (на звітний та два наступних роки) головного розпорядника коштів, що реалізує політику у сфері соціальних послуг.
6. Паспорти бюджетних програм, в межах яких надаються соціальні послуги в громаді.

7. Статут ОТГ (органу місцевого самоврядування).
8. Регламент діяльності (роботи).
9. Рішення про утворення виконавчого органу (комітету).
10. Рішення про утворення старостинських округів.
11. Положення про старосту.
12. Структура ОТГ (органу місцевого самоврядування).
13. Положення про структурні підрозділи (департаменти, управління, відділи, сектори тощо);
14. Положення про місцевий фінансовий орган (установа, що здійснює функції зі складання прогнозів місцевих бюджетів, складання, виконання місцевих бюджетів, контролю за витрачанням коштів розпорядниками бюджетних коштів, а також інші функції, пов'язані з управлінням коштами місцевого бюджету).
15. Посадові інструкції начальників (директорів) структурних підрозділів;
16. Затверджені програми соціально-економічного розвитку громади, пов'язані із усиновленням, опікою над дітьми, питаннями функціонування дитячих будинків та інтернатів;
17. Положення про цільові фонди пов'язані із усиновленням, опікою над дітьми, питаннями функціонування дитячих будинків та інтернатів.

У відповідь на запит Боярською міською територіальною громадою були надані наступні документи:

1. Програма соціального, економічного та культурного розвитку Боярської міської територіальної громади на 2024 рік, затвердженої рішенням чергової 46 сесії Боярської міської ради від 21.12.2023 року №46/2627;
2. Прогнозні показники доходів на 2025 - 2026 роки та плани на 2024 рік по Боярській міській територіальній громаді;
3. Бюджетний запит на 2024 - 2026 роки, загальний, (форма 2024-1);
4. Паспорт бюджетної програми місцевого бюджету на 2024 рік, затверджений наказом Управління соціального захисту населення Боярської міської ради від 10.01.2024 року №01-06/02;
5. Рішення виконавчого комітету від 09.12.2021 року № 1/2№;
6. Рішення чергової 14 сесії Боярської міської ради 14/1015 від 28.10.2021 року «Про утворення старостинських округів та затвердження Положення про старосту Боярської міської територіальної громади»;
7. Рішення чергової 46 сесії Боярської міської ради № 46/2584 від 21.12.2023 року «Про затвердження структури, загальної чисельності виконавчих органів Боярської міської ради на 2024 рік»;
8. Рішення чергової 50 сесії Боярської міської ради № 50/2758 від 14.03.2024 року. «Про внесення змін до рішення від 21.12.2023 №46/2584 «Про затвердження структури, загальної чисельності виконавчих органів Боярської міської ради на 2024 рік»
9. Рішення чергової 34 сесії Боярської міської ради № 34/2021 від 13.04.2023 року «Про затвердження Положення про Службу у справах дітей Боярської міської ради у новій редакції»;
10. Запит виконавчого комітету Боярської міської ради Київської області від 09.04.2024 року № 169 «Щодо надання інформації»;

11. Рішення чергової 28 сесії Боярської міської ради № 28/1795 від 11.11.2022 року «Про внесення змін до Положення про управління соціального захисту населення Боярської міської ради»;
12. Рішення чергової 34 сесії Боярської міської ради № 34/2022 від 13.04.2023 року «Про затвердження Положення про Управління фінансів Боярської міської ради в новій редакції»;
13. Рішення чергової 43 сесії Боярської міської ради № 43/2391 від 12.10.2023 року «Про створення комунального некомерційного підприємства «Центр соціальних служб» Боярської міської ради»;
14. Посадова інструкція начальника відділу кадрового забезпечення виконавчого комітету Боярської міської ради;
15. Посадова інструкція начальника відділу координації надання соціальних послуг та сімейної політики управління соціального захисту населення Боярської міської ради;
16. Паспорт бюджетної програми місцевого бюджету на 2022 рік, затверджений Службою у справах дітей Боярської міської ради від 07.11.2022 року №22-ОД;
17. Рішення чергової 34 сесії Боярської міської ради № 34/2022 від 13.04.2023 року «Про затвердження Положення про Комунальну установу «Центр надання соціальних послуг» Боярської міської ради (ЄДРПОУ 4489432) в новій редакції»;

Аналіз отриманих документів.

I. Стратегія розвитку територіальної громади.

Відповідність Закону України "Про засади державної регіональної політики"

Стратегія розвитку Боярської територіальної громади до 2027 року (далі – Стратегія) розроблена відповідно до Закону України "Про засади державної регіональної політики". Вона враховує стратегічні цілі та пріоритети, визначені Державною стратегією регіонального розвитку на 2021-2027 роки, та узгоджується зі Стратегією розвитку Київської області.

1. **Принцип субсидіарності та децентралізації:**
 - Стратегія передбачає передачу значних повноважень на рівень територіальних громад, що узгоджується із принципами децентралізації, закладеними в законі.
2. **Участь громади у розробці та реалізації стратегії:**
 - В розробленні Стратегії брали участь представники різних соціальних груп та професійних середовищ жителів громади, що відповідає принципу залучення громадськості до процесу планування та реалізації регіональної політики.

Відповідність Стратегії реформування системи інституційного догляду та виховання дітей на 2017-2026 роки

Стратегія розвитку Боярської громади включає компоненти, що співвідносяться із реформою системи інституційного догляду та виховання дітей:

1. **Підтримка та розвиток соціальних послуг:**

- Стратегія враховує наявність внутрішньо переміщених осіб (ВПО) та інших соціально вразливих груп, для яких розроблені відповідні соціальні послуги та підтримка. Це відповідає принципам реформи, яка передбачає інтеграцію дітей із вразливих груп у громади.
- 2. **Розвиток інфраструктури для дітей та молоді:**
 - У Стратегії передбачено розвиток освітньої та соціальної інфраструктури, що включає створення умов для навчання та розвитку дітей. Це узгоджується із завданням реформи щодо створення сприятливих умов для розвитку дітей в громаді.
- 3. **Моніторинг та оцінювання:**
 - В Стратегії передбачено проведення моніторингу та оцінювання реалізації стратегії, що також відповідає підходам, закладеним у реформі системи інституційного догляду та виховання дітей.

Мінуси:

1. **Недостатня деталізація заходів щодо дітей з інституційного догляду:**
 - Стратегія не містить детального плану щодо забезпечення переходу від інституційного догляду до сімейних форм виховання.
 - Відсутня конкретика щодо підтримки дітей-сиріт та дітей, позбавлених батьківського піклування.
2. **Відсутність чітких механізмів фінансування соціальних програм:**
 - Стратегія не вказує конкретні джерела фінансування соціальних програм, зокрема, які стосуються підтримки вразливих категорій населення.
 - Недостатньо уваги приділено залученню додаткових коштів з державного бюджету та міжнародних грантів.
3. **Недостатній акцент на інклюзивну освіту:**
 - Відсутність чіткої програми з розширення мережі інклюзивних груп в закладах освіти та адаптації закладів до потреб дітей з особливими освітніми потребами.
4. **Невизначеність у залученні та підготовці кадрів:**
 - Стратегія не містить плану щодо навчання та підвищення кваліфікації соціальних працівників, які займаються питаннями дітей та сімей у складних життєвих обставинах.
 - Відсутній механізм створення мобільних бригад соціальних працівників для оперативного реагування.

Рекомендації:

1. **Розробка детального плану переходу від інституційного догляду до сімейних форм виховання:**
 - Включити конкретні заходи щодо підтримки біологічних, прийомних сімей та опікунів для запобігання потраплянню дітей в інституційні заклади.
 - Створити програми підтримки для прийомних сімей, будинків сімейного типу та опікунів, зокрема консультативну та психологічну підтримку.
2. **Забезпечення чітких механізмів фінансування соціальних програм:**

- Вказати конкретні джерела фінансування для соціальних програм, включаючи державний бюджет, міжнародні гранти та благодійну допомогу.
 - Активно шукати можливості для залучення додаткових фінансових ресурсів через співпрацю з міжнародними організаціями та благодійними фондами.
3. **Розширення програм інклюзивної освіти:**
- Розробити та впровадити програми розширення мережі інклюзивних груп у дошкільних та шкільних закладах.
 - Забезпечити реконструкцію та будівництво закладів, пристосованих до потреб дітей з інвалідністю та інших вразливих груп.
4. **Підготовка та навчання кадрів:**
- Організувати регулярні тренінги та семінари для соціальних працівників, що працюють з дітьми та сім'ями, з урахуванням найкращих практик підтримки дітей, які залишилися без батьківського піклування.
 - Створити мобільні бригади соціальних працівників для швидкого реагування на випадки, де потрібна негайна допомога дітям та сім'ям.
5. **Моніторинг та оцінювання якості наданих соціальних послуг:**
- Впровадити систематичний моніторинг та оцінювання якості наданих соціальних послуг з використанням індикаторів ефективності та результативності.
 - Розробити систему зворотного зв'язку з отримувачами соціальних послуг для покращення якості та адресності допомоги.

Висновок

Стратегія розвитку Боярської територіальної громади загалом відповідає ключовим принципам Закону України "Про засади державної регіональної політики" та стратегії реформування системи інституційного догляду та виховання дітей на 2017-2026 роки. Документ передбачає заходи, спрямовані на забезпечення добробуту та високої якості життя населення, розвиток конкурентоспроможної економіки, збереження культурних традицій та природних особливостей регіону.

Стратегія демонструє позитивний підхід до розвитку соціальних послуг та інтеграції вразливих груп населення, включаючи внутрішньо переміщених осіб та дітей з інституційного догляду. Вона також підкреслює важливість децентралізації та залучення громади до процесу планування та реалізації політики. Однак, деякі аспекти, такі як детальна програма підтримки сімейних форм виховання, чіткі механізми фінансування соціальних програм та підготовка соціальних працівників, потребують подальшого опрацювання та конкретизації.

Для підвищення ефективності стратегії рекомендується розробити більш детальні плани та механізми реалізації зазначених напрямків, зокрема у сфері соціального захисту та підтримки дітей, що забезпечить більш стійкий та комплексний розвиток громади.

II. Програма соціально-економічного розвитку Боярської територіальної громади

Програма соціально-економічного розвитку Боярської територіальної громади на 2024 рік (далі – Програма) спрямована на створення умов для сталого економічного та

соціального розвитку громади, підвищення якості життя її мешканців, включаючи дітей та вразливі категорії населення. Особливу увагу в Програмі приділено соціальним послугам та захисту прав дітей, що є ключовими аспектами для забезпечення справедливості та рівності можливостей для всіх мешканців громади.

Основні компоненти Програми

1. Підтримка соціально вразливих груп населення

- Програма передбачає заходи для підтримки внутрішньо переміщених осіб (ВПО), багатодітних сімей, осіб з інвалідністю та інших вразливих категорій населення. Це включає надання матеріальної допомоги, соціального супроводу та психологічної підтримки.

2. Розвиток соціальної інфраструктури

- Розвиток та модернізація закладів соціальної сфери, включаючи дитячі садки, школи, медичні та реабілітаційні центри. Програма передбачає реконструкцію та будівництво нових закладів, пристосованих для потреб дітей з інвалідністю та інших вразливих груп.

3. Інтегрована освіта

- Впровадження інтегрованої освіти, що забезпечує доступ дітей з особливими освітніми потребами до навчальних закладів громади. Програма включає заходи з перепланування навчальних закладів, створення інтегрованих груп та забезпечення рівного доступу до освіти.

4. Захист прав дітей

- Програма спрямована на забезпечення прав дітей, включаючи право на освіту, охорону здоров'я та соціальний захист. Особливу увагу приділено підтримці дітей-сиріт та дітей, позбавлених батьківського піклування, забезпеченню їхнього виховання в сімейних умовах або умовах, наближених до сімейних.

5. Соціальні послуги для сімей

- Розвиток системи соціальних послуг для сімей, включаючи послуги раннього втручання, соціального супроводу, консультативної та психологічної підтримки. Програма передбачає створення центрів соціальних послуг, які надаватимуть комплексну підтримку сім'ям у складних життєвих обставинах.

6. Моніторинг та оцінювання якості соціальних послуг

- Впровадження систематичного моніторингу та оцінювання якості наданих соціальних послуг з метою покращення їх ефективності та адресності. Програма передбачає розробку індикаторів ефективності та системи зворотного зв'язку з отримувачами послуг.

Відповідність Стратегії розвитку громади

1. Принцип субсидіарності та децентралізації:

- Програма передбачає активну участь місцевих органів влади та громади в процесах управління, що відповідає принципам децентралізації та субсидіарності.

2. Участь громади у розробці та реалізації стратегії:

- Програма включає заходи, які передбачають залучення громадськості до процесу планування та реалізації, що відповідає

принципам відкритості та залучення громадськості, зазначеним у Стратегії розвитку.

Відповідність Стратегії реформування системи інституційного догляду та виховання дітей

1. **Підтримка та розвиток соціальних послуг:**
 - Програма враховує потреби внутрішньо переміщених осіб (ВПО) та інших вразливих груп населення, передбачаючи для них відповідні соціальні послуги та підтримку, що узгоджується з принципами інтеграції дітей з вразливих груп у громади, визначеними в Стратегії реформування.
2. **Розвиток інфраструктури для дітей та молоді:**
 - Програма передбачає розвиток освітньої та соціальної інфраструктури, включаючи створення умов для навчання та розвитку дітей, що відповідає завданням Стратегії реформування щодо створення сприятливих умов для розвитку дітей в громаді.
3. **Моніторинг та оцінювання:**
 - Програма включає заходи з моніторингу та оцінювання реалізації, що відповідає підходам до оцінювання ефективності заходів, передбаченим у Стратегії реформування.

Переваги Програми

1. **Інтеграція вразливих груп**
 - Програма спрямована на інтеграцію вразливих груп населення, включаючи дітей, в соціальне та економічне життя громади. Це сприяє створенню рівних можливостей для всіх мешканців громади.
2. **Розвиток інфраструктури**
 - Розширення та модернізація соціальної інфраструктури забезпечує покращення доступу до соціальних послуг, освіти та охорони здоров'я для всіх мешканців громади, включаючи дітей та осіб з інвалідністю.
3. **Підтримка сімей**
 - Комплексна підтримка сімей, що включає соціальний супровід, матеріальну допомогу та психологічну підтримку, сприяє зміцненню сімейних відносин та запобіганню соціальному сирітству.

Недоліки та рекомендації

1. **Недостатня деталізація заходів щодо дітей з інституційного догляду**
 - Програма не містить детального плану щодо забезпечення переходу від інституційного догляду до сімейних форм виховання. Рекомендація: включити конкретні заходи щодо підтримки біологічних, прийомних сімей та опікунів для запобігання потраплянню дітей в інституційні заклади.
2. **Відсутність чітких механізмів фінансування соціальних програм**

- Програма не вказує конкретні джерела фінансування соціальних програм, зокрема тих, що стосуються підтримки вразливих категорій населення. Рекомендація: визначити конкретні джерела фінансування, включаючи державний бюджет, міжнародні гранти та благодійну допомогу.
- 3. **Недостатній акцент на інклюзивну освіту**
 - Відсутність чіткої програми з розширення мережі інклюзивних груп у закладах освіти. Рекомендація: розробити та впровадити програми розширення мережі інклюзивних груп у дошкільних та шкільних закладах.
- 4. **Невизначеність у залученні та підготовці кадрів**
 - Програма не містить плану щодо навчання та підвищення кваліфікації соціальних працівників. Рекомендація: організувати регулярні тренінги та семінари для соціальних працівників, що працюють з дітьми та сім'ями, з урахуванням найкращих практик підтримки дітей.

Загальний висновок

Програма соціально-економічного розвитку Боярської територіальної громади на 2024 рік має значний потенціал для покращення соціального захисту та надання якісних соціальних послуг. Вона спрямована на інтеграцію вразливих груп населення, розвиток соціальної інфраструктури та підтримку сімей. Водночас існують певні недоліки, які можуть бути виправлені за рахунок впровадження детальних заходів щодо підтримки дітей з інституційного догляду, забезпечення чітких механізмів фінансування, розширення програм інклюзивної освіти та підвищення кваліфікації кадрів. Виконання цих рекомендацій сприятиме ефективній реалізації Програми та покращенню якості життя мешканців громади.

III. Паспорти бюджетних програм.

Відповідність програмі соціально-економічного розвитку:

- Надані для огляду бюджетні програми співвідносяться з програмою соціально-економічного розвитку, оскільки спрямовані на забезпечення надання соціальних послуг. Це узгоджується з пріоритетами соціального захисту та підтримки вразливих категорій населення, що є частиною соціально-економічного розвитку громади.

Мета програм:

- Мета у програмах чітко визначена та відповідає вимогам чинного законодавства, зокрема Закону України "Про місцеве самоврядування" та Бюджетного кодексу України.

Завдання програми:

- Конкретність: Завдання прописані досить загально, але зрозуміло. Для кращого планування варто розробити більш детальний план дій із конкретними заходами та відповідальними особами.

Рекомендації: Розробити більш детальний план із конкретними заходами, що допоможе у реалізації завдань.

Результативні показники:

Не у кожній програмі визначені всі результативні показники, що необхідно враховувати та виправити. Деякі показники, особливо показники якості, прописані неконкретно, тому потребують доопрацювання. Для вирішення цієї проблеми слід провести систематичний аналіз існуючих показників, щоб визначити, які з них є конкретними та вимірюваними, а які ні. Важливо переглянути цілі програми та узгодити їх із зацікавленими сторонами, щоб вони відповідали критеріям SMART (специфічність, вимірюваність, досяжність, актуальність та обмеженість у часі). Також слід визначити ключові аспекти якості, важливі для програми, і розробити для них конкретні, чіткі та вимірювані показники.

Загальний висновок:

Програма соціально-економічного розвитку до 2027 року та стратегія реформування системи інституційного догляду та виховання дітей на 2017-2026 роки передбачають надання соціальних послуг та підтримку вразливих категорій населення. В цілому, паспорти бюджетних програм відповідають цим цілям, однак їх можна значно покращити.

Рекомендації:

1. **Деталізація завдань:** Розробити конкретні заходи з визначенням відповідальних осіб.
2. **Підвищення якості:** Регулярний моніторинг і оцінка ефективності надання соціальних послуг.
3. **Фінансування:** Залучення додаткових джерел фінансування для забезпечення стабільності та якості наданих послуг.
4. **Навчання кадрів:** Проведення регулярних тренінгів та підвищення кваліфікації працівників.

IV. Положення про комунальну установу «Центр надання соціальних послуг» Боярської міської ради» регламентує діяльність установи, визначає її права, обов'язки та структуру. У документі встановлено основні напрямки діяльності Центру, правила управління, фінансування та вимоги до надання соціальних послуг.

Права надавача соціальних послуг:

1. Самостійне планування форм та методів роботи.
2. Залучення на договірній основі інших установ та організацій для надання соціальних послуг.
3. Створення робочих груп, залучення волонтерів.
4. Залучення фінансових та матеріальних ресурсів для виконання завдань.
5. Ведення фінансово-господарської діяльності для забезпечення функціонування Центру.
6. Використання та розпорядження наданими ресурсами та майном у рамках своєї діяльності.

Обов'язки надавача соціальних послуг:

1. Надання соціальних послуг відповідно до затверджених стандартів.
2. Моніторинг та оцінювання якості наданих послуг.
3. Забезпечення соціального супроводу осіб та сімей, які перебувають у складних життєвих обставинах.
4. Дотримання правових норм щодо захисту персональних даних.

5. Ведення статистичної та фінансової звітності.
6. Взаємодія з іншими установами, організаціями та органами місцевого самоврядування для координації надання соціальних послуг.

Діяльність надавача соціальних послуг:

Центр здійснює діяльність відповідно до законодавства України, актів Президента та Кабінету Міністрів, наказів Міністерства соціальної політики та інших нормативно-правових актів. Центр надає соціальні послуги вразливим групам населення та особам, які перебувають у складних життєвих обставинах. Основні види соціальних послуг включають:

1. Соціальна адаптація та інтеграція.
2. Реінтеграція осіб, які повертаються до громади після перебування в інших умовах.
3. Консультаційні послуги.
4. Соціальний супровід сімей та осіб.
5. Послуги тимчасового притулку.
6. Інформаційні та консультаційні послуги.

Також, документ детально описує широкий спектр соціальних послуг, що надаються Центром. Включені такі послуги, як соціальна адаптація, інтеграція, реінтеграція, надання притулку, консультації, представництво інтересів, посередництво, соціальна профілактика, натуральна допомога, супровід під час навчання, транспортні послуги та інші. Такий детальний перелік допомагає чітко розуміти, які саме послуги можуть отримати громадяни, і підвищує прозорість діяльності Центру.

Рекомендації:

1. Провести систематичний аналіз існуючих показників для визначення конкретних та вимірюваних.
2. Узгодити цілі програм із зацікавленими сторонами, щоб вони відповідали критеріям SMART.
3. Визначити ключові аспекти якості послуг та розробити конкретні, чіткі та вимірювані показники для них.
4. Розробити більш детальний план дій із конкретними заходами та відповідальними особами для кращого планування та ефективної реалізації завдань.

Загальний висновок:

Положення про комунальну установу «Центр надання соціальних послуг» Боярської міської ради є детальним документом, який регулює діяльність Центру. Воно визначає права, обов'язки, структуру та основні напрямки роботи установи. Документ детально описує широкий спектр соціальних послуг, що надаються Центром, що підвищує прозорість його діяльності та полегшує розуміння громадянами, які послуги вони можуть отримати. Проте, для підвищення ефективності діяльності Центру, рекомендується провести систематичний аналіз існуючих показників та розробити конкретні, вимірювані показники якості.

IV. Статут комунального некомерційного підприємства "Центр соціальних служб" Боярської міської ради

Особливості документу: Статут визначає правовий статус, мету, завдання, структуру, управління та фінансову діяльність комунального некомерційного підприємства «Центр соціальних служб» Боярської міської ради. Він регламентує основні аспекти роботи підприємства, його права та обов'язки, а також порядок взаємодії з іншими організаціями та установами.

Права:

1. Самостійне планування форм та методів роботи.
2. Укладення договорів з іншими організаціями.
3. Залучення фінансових і матеріальних ресурсів.
4. Виконання господарської діяльності без мети отримання прибутку.
5. Ведення бухгалтерського обліку та статистичної звітності.

Обов'язки:

1. Надання соціальних послуг згідно з державними стандартами.
2. Моніторинг та оцінювання якості наданих послуг.
3. Соціальний супровід осіб і сімей, що перебувають у складних життєвих обставинах.
4. Дотримання норм щодо захисту персональних даних.
5. Організація роботи з соціальної та психологічної адаптації, підтримки ветеранів та інших вразливих категорій.

Діяльність надавача соціальних послуг: Центр проводить соціальну роботу з сім'ями, дітьми та молоддю, які належать до вразливих груп населення та/або перебувають у складних життєвих обставинах, а також надає соціальні послуги ветеранам. Основні види послуг включають інформування, консультивання, соціальне супроводження, кризове втручання, соціально-психологічну реабілітацію та інші.

Документ детально описує широкий спектр соціальних послуг, які надаються Центром, включаючи соціальну адаптацію, реінтеграцію, консультивання, соціальний супровід, кризове втручання тощо. Такий підхід підвищує прозорість діяльності Центру і полегшує громадянам розуміння, які послуги вони можуть отримати.

Рекомендації:

1. Провести систематичний аналіз існуючих показників для визначення конкретних та вимірюваних.
2. Узгодити цілі програм із зацікавленими сторонами, щоб вони відповідали критеріям SMART.
3. Визначити ключові аспекти якості послуг та розробити конкретні, чіткі та вимірювані показники для них.
4. Розробити більш детальний план дій із конкретними заходами та відповідальними особами для кращого планування та ефективної реалізації завдань.

Висновок.

Статут комунального некомерційного підприємства «Центр соціальних служб» Боярської міської ради є детальним документом, який регулює діяльність Центру. Він визначає права, обов'язки, структуру та основні напрямки роботи установи. Документ детально описує широкий спектр соціальних послуг, що надаються Центром, що

підвищує прозорість його діяльності та полегшує розуміння громадянами, які послуги вони можуть отримати. Проте для підвищення ефективності діяльності Центру рекомендується провести систематичний аналіз існуючих показників та розробити конкретні, вимірювані показники якості.

Висновки за результатами аналізу документів:

Після проведення детального аналізу документів, наданих Боярською міською територіальною громадою, можна зробити такі висновки:

1. **Відповідність стратегічним та програмним документам:**
 - Стратегія розвитку громади та програма соціально-економічного розвитку на 2024 рік в цілому відповідають вимогам Закону України "Про засади державної регіональної політики" та стратегії реформування системи інституційного догляду та виховання дітей на 2017-2026 роки.
 - Документи містять заходи, спрямовані на підтримку соціально вразливих груп населення, розвиток соціальної інфраструктури, впровадження інклюзивної освіти та захист прав дітей.
2. **Права та обов'язки:**
 - Документи чітко регламентують права та обов'язки надавачів соціальних послуг, зокрема комунальної установи «Центр надання соціальних послуг» та комунального некомерційного підприємства «Центр соціальних служб».
 - Права включають самостійне планування роботи, залучення ресурсів, співпрацю з іншими організаціями. Обов'язки зосереджені на наданні якісних соціальних послуг, моніторингу та оцінці їх якості, захисті персональних даних.
3. **Приділення уваги щодо відсутності дублювання надавачів соціальних послуг:**
 - Існує потреба в уникненні дублювання функцій між двома надавачами соціальних послуг, що може призвести до неефективного використання ресурсів.

Плюси, які можна виділити в результаті аналізу:

1. **Чітке визначення напрямків діяльності:**
 - Документи містять детальний опис широкого спектру соціальних послуг, що надаються Центрами, що сприяє прозорості їх діяльності та полегшує громадянам розуміння, які послуги вони можуть отримати.
2. **Відповідність стратегічним цілям:**
 - Програми та стратегія розвитку враховують потреби вразливих груп населення та передбачають їх інтеграцію в громаду, розвиток інфраструктури та підтримку сімей.
3. **Планування та фінансування:**
 - Документи містять положення щодо планування та фінансування діяльності Центрів, що сприяє стабільності їх роботи.

Моменти, які потребують доопрацювання:

1. **Деталізація заходів щодо дітей з інституційного догляду:**

- Відсутній детальний план щодо забезпечення переходу від інституційного догляду до сімейних форм виховання.
- 2. **Чіткі механізми фінансування соціальних програм:**
 - Недостатня конкретизація джерел фінансування соціальних програм, зокрема тих, що стосуються підтримки вразливих категорій населення.
- 3. **Підготовка та навчання кадрів:**
 - Відсутній план щодо навчання та підвищення кваліфікації соціальних працівників.

Рекомендації для покращення:

1. **Розробка детального плану переходу до сімейних форм виховання:**
 - Включити конкретні заходи підтримки біологічних, прийомних сімей та опікунів для запобігання потраплянню дітей в інституційні заклади.
2. **Забезпечення чітких механізмів фінансування:**
 - Вказати конкретні джерела фінансування для соціальних програм, включаючи державний бюджет, міжнародні гранти та благодійну допомогу.
3. **Підготовка та навчання кадрів:**
 - Організувати регулярні тренінги та семінари для соціальних працівників, з урахуванням найкращих практик підтримки дітей та сімей у складних життєвих обставинах.
4. **Уникнення дублювання функцій між надавачами соціальних послуг:**
 - Провести аналіз функцій двох центрів та забезпечити чіткий розподіл обов'язків для уникнення дублювання та підвищення ефективності використання ресурсів.
5. **Моніторинг та оцінка якості послуг:**
 - Впровадити систематичний моніторинг та оцінювання якості наданих соціальних послуг, розробити індикатори ефективності та систему зворотного зв'язку з отримувачами послуг.

Застосування цих рекомендацій сприятиме підвищенню ефективності діяльності Центрив надання соціальних послуг та забезпечить більш якісне та адресне надання соціальних послуг населенню громади

Проведення консультації Боярській міській територіальній громаді.

I. Щодо обраних тем для консультацій з громадами.

Під час проведення аналізу документів було виявлено наступні запити, які є актуальними для Боярської міської територіальної громади:

1. Роз'яснення законодавства щодо формування місцевих бюджетів (включно щодо планування за програмно-цільовим методом).
2. Роз'яснення щодо повноважень територіальних громад (органів місцевого самоврядування) у формуванні бюджетних запитів та розпорядженні бюджетними коштами.

3. Роз'яснення щодо порядку розрахунку вартості соціальних послуг.
4. Роз'яснення щодо порядку впровадження та надання платних соціальних послуг.
5. Роз'яснення щодо порядку залучення донорських програм та субвенцій.

Відтак консультація, яка була надана громаді була побудована з урахуванням зазначених запитів та план консультації було сформовано наступним чином:

1. Формування та планування місцевих бюджетів.
2. Повноваження структурних підрозділів органів місцевого самоврядування в контексті бюджетних правовідносин.
3. Джерела фінансування надання соціальних послуг.
4. Розрахунок вартості соціальної послуги.
5. Порядок надання платних послуг.

Під час розгляду першого питання фахівцями ЮК «Армада» було висвітлено головні особливості програмно-цільового методу в бюджетному процесі та проаналізовано інструменти, які застосовуються при плануванні та формуванні місцевих бюджетів.

Особливу увагу було приділено порядку складення та затвердження бюджетних програм: визначення мети бюджетної програми, завдань, які будуть виконуватись, результативних показників та відповідальних виконавців.

Друге питання стосувалось повноважень структурних підрозділів.

Під час даного блоку було розглянуто можливості використання в роботі органів місцевого самоврядування статей Конституції України, а саме застосування статей 19 та 92 Конституції.

Також було проаналізовано принципи «належного урядування» та дискреційні повноваження органів місцевого самоврядування.

Під час цього ж блоку, нами було запропоновано представникам громад, при прийнятті управлінських рішень, використовувати так званий «тест статтею 2 Кодексу адміністративного судочинства України».

Окремо приділено увагу можливості використання судової практики та практики Європейського суду з прав людини при здійсненні своїх владних повноважень та прийнятті управлінських рішень.

Під час розгляду третього питання було проаналізовано можливості залучення державних субвенцій та благодійної допомоги для оплати надання соціальних послуг або реалізації інших соціальних проектів.

В даному аспекті було проаналізовано можливості органів місцевого самоврядування отримувати благодійну допомогу як безпосередньо кінцевий отримувач такої благодійної допомоги (для забезпечення діяльності такого органу місцевого самоврядування) так і з метою передачі такої благодійної допомоги іншим особам, які її потребують (у вигляді грошової допомоги, товарів чи послуг).

Четверте питання стосувалось безпосередньо процесу розрахунку вартості соціальних послуг. Під час його розгляду було проаналізовано якими саме нормативно-

правовими актами регулюється розрахунок вартості соціальних послуг, як проводити розрахунок та як такий розрахунок затверджувати.

При розгляді п'ятого питання особливу увагу було приділено саме порядку наданню платних соціальних послуг та було надано відповіді на запитання: коли це можливо? На підставі чого проводиться надання платних соціальних послуг? Хто такі послуги може надавати? В яких документах вони повинні бути закріплені?

З урахуванням вищевикладеного, під час консультацій Боярській міській територіальній громаді були надані роз'яснення щодо усіх вищенаведених питань. Однак, з метою закріплення практичних навичок фахівцями ЮК «Армада» були проведені тренінги, які включали в себе теоретичну частину, майстер-класи та практичні завдання.

Особливу увагу під час проведення консультацій фахівці ЮК «Армада» звернули на оформлення громадою таких ключових документів якими затверджуються повноваження органів місцевого самоврядування, таких як:

1. Статути ОТГ;
2. Положення про структурні підрозділи, неприбуткові організації, комунальні підприємства, які підпорядковуються органам місцевого самоврядування.
3. Програми соціально-економічного розвитку.
4. Бюджетні програми.
5. Бюджетні запити тощо.

При цьому було виявлено, що представники громади, які беруть участь у бюджетному процесі, розуміють, які документи потрібно готувати. Однак, виникають труднощі із затвердженням повноважень надавачів соціальних послуг, що може призводити до непорозумінь і невизначеності у процесі роботи, пов'язаних із реалізацією власних можливостей задля максимально ефективного здійснення діяльності такими надавачами.

Окремо стоїть питання щодо залучення коштів державного бюджету (обласного бюджету) та благодійної допомоги на реалізацію певних процесів у громаді. Залучення додаткових коштів є надзвичайно важливим для громади, оскільки це розширює фінансові можливості, дозволяє реалізувати інфраструктурні проєкти, покращувати якість соціальних послуг і підтримувати економічний розвиток.

З урахуванням вищезазначеного, громаді були надані рекомендації:

1. Приділити значну увагу для визначення потреб населення у соціальних послугах.
2. Передбачити у статутних документах послуги, які надаються відповідними органами у громаді.
3. Провести розрахунок вартості соціальних послуг.
4. Закріпити права та повноваження осіб залучених до планування та формування бюджету у відповідних документах.
5. Використовувати кошти державного бюджету та донорських організацій.

6. Проводити аналіз якості наданих соціальних послуг.

Висновки.

Проведений аналіз документів та надані консультації для Боярської міської територіальної громади в рамках проекту СОС «Дитячі містечка» засвідчили, що громада активно працює над зміцненням місцевого управління та підвищенням ефективності системи захисту дітей через стратегічне планування та бюджетування. Документи громади, зокрема Стратегія розвитку та Програма соціально-економічного розвитку, відповідають ключовим законодавчим вимогам та включають заходи, спрямовані на підтримку соціально вразливих груп населення, розвиток соціальної інфраструктури та захист прав дітей.

Проте, для подальшого покращення діяльності громади, необхідно приділити увагу деталізації заходів щодо переходу від інституційного догляду до сімейних форм виховання, забезпеченню чітких механізмів фінансування соціальних програм, підготовці та підвищенню кваліфікації кадрів, а також уникненню дублювання функцій між надавачами соціальних послуг. Виконання цих рекомендацій сприятиме підвищенню ефективності надання соціальних послуг та покращенню якості життя мешканців громади.

ЗВІТ

в рамках проєкту СОС «Дитячі містечка» «Консультавання 7-ми громад (Івано-Франківськ, Городенка, Коломия, Ірпінь, Бородянка, Фастів, Боярка), які входять до проєкту «Право на сім'ю: усунення системних прогалин – підтримка реформ системи захисту дітей в Албанії, Білорусі, Вірменії, Північній Македонії та Україні»

щодо аналізу документів та надання онлайн-консультацій Городенківській міській територіальній громаді

Вступ.

Проєкт охоплює сім громад, включаючи Городенківську міську територіальну громаду, яка бере активну участь у трансформаційній ініціативі, спрямованій на зміцнення місцевого управління та підвищення ефективності систем захисту дітей через стратегічне планування та бюджетування.

Для Городенківської територіальної громади цей проєкт має особливе значення, оскільки громада зазнала суттєвого збільшення населення через переселення осіб із районів, де тривають військові дії.

Основна мета діяльності спеціалістів ЮК «АРМАДА» в рамках цього проєкту полягає в наданні допомоги Городенківській громаді у складанні місцевих бюджетів, що ефективно розподіляють ресурси на соціальні послуги. Ця ініціатива не тільки спрямована на безпосередню підтримку потреб дітей та сімей, але й прагне закласти основу для системних змін у адміністративних структурах громади та на загальнодержавному рівні.

У зв'язку з введенням воєнного стану на території України, соціальна робота у Городенківській територіальній громаді набула особливої важливості, особливо в контексті зростання кількості дітей, сімей з дітьми та осіб, які перебувають у складних життєвих обставинах і потребують допомоги. В цьому контексті визначення потреб населення, потенційних отримувачів соціальних послуг, співставлення зазначеного із спроможностями громади щодо надання соціальних послуг та відображення зазначеної інформації у бюджетних програмах є надзвичайно важливим завданням.

Джерела отримання інформації.

Для проведення аналізу бюджетних процесів Городенківської міської територіальної громади було запитано наступні документи:

1. Стратегію розвитку територіальної громади.
2. Середньострокові прогностичні та програмні документи економічного і соціального розвитку територіальної громади щодо розвитку та забезпечення надання соціальних послуг.
3. Програму економічного та соціального розвитку територіальної громади.
4. Прогноз місцевого бюджету, який охоплює звітний та два наступних роки.
5. План діяльності на середньостроковий період (на звітний та два наступних роки) головного розпорядника коштів, що реалізує політику у сфері соціальних послуг.
6. Паспорти бюджетних програм, в межах яких надаються соціальні послуги в громаді.

7. Статут ОТГ (органу місцевого самоврядування).
8. Регламент діяльності (роботи).
9. Рішення про утворення виконавчого органу (комітету).
10. Рішення про утворення старостинських округів.
11. Положення про старосту.
12. Структура ОТГ (органу місцевого самоврядування).
13. Положення про структурні підрозділи (департаменти, управління, відділи, сектори тощо);
14. Положення про місцевий фінансовий орган (установа, що здійснює функції зі складання прогнозів місцевих бюджетів, складання, виконання місцевих бюджетів, контролю за витрачанням коштів розпорядниками бюджетних коштів, а також інші функції, пов'язані з управлінням коштами місцевого бюджету).
15. Посадові інструкції начальників (директорів) структурних підрозділів;
16. Затвержені програми соціально-економічного розвитку громади, пов'язані із усиновленням, опікою над дітьми, питаннями функціонування дитячих будинків та інтернатів;
17. Положення про цільові фонди пов'язані із усиновленням, опікою над дітьми, питаннями функціонування дитячих будинків та інтернатів.

У відповідь на запит Городенківською міською територіальною громадою були надані наступні документи:

- 1) Стратегія розвитку Городенківської міської територіальної громади, що затверджена рішенням Городенківської міської ради від 25 січня 2024 року № 1872-32/2024.
- 2) Статут Городенківської міської територіальної громади.
- 3) Статут комунального закладу «Центр соціального обслуговування» Городенківської міської ради.
- 4) Структура та загальна чисельність апарату Городенківської міської ради та її виконавчих органів.
- 5) Регламент Городенківської міської ради.
- 6) Рішення про утворення старостинських округів та затвердження посад старост.
- 7) Положення про старосту Городенківської міської ради.
- 8) Рішення про утворення виконавчого комітету Городенківської міської ради VIII демократичного скликання, визначення його чисельності та затвердження персонального складу.
- 9) Рішення про внесення змін до Рішення про утворення виконавчого комітету Городенківської міської ради VIII демократичного скликання, визначення його чисельності та затвердження персонального складу.
- 10) Посадова інструкція начальника служби у справах дітей Городенківської міської ради.
- 11) Посадова інструкція начальника відділу соціального захисту населення Городенківської міської ради.
- 12) Положення про службу у справах дітей Городенківської міської ради.

13) Положення про відділ соціального захисту населення Городенківської міської ради.

14) Положення про фінансове управління Городенківської міської ради.

15) Програма соціального захисту фізичних осіб, які надають соціальні послуги з догляду на непрофесійній основі на території Городенківської міської територіальної громади, на 2022-2024 роки.

16) Програма соціального захисту населення Городенківської територіальної громади на 2021-2025 роки.

17) Програма підтримки сімей загиблих, постраждалих учасників Революції Гідності, осіб, які перебували у складі добровольчих формувань, учасників бойових дій та інших громадян, які залучалися і брали безпосередню участь у бойових діях, здійсненні заходів з національної безпеки і оборони, відсічі і стримування збройної агресії Російської Федерації проти України, починаючи з 20 лютого 2014 року, на 2024-2025 роки.

18) Програма відпочинку та оздоровлення молоді Городенківської територіальної громади на 2021-2025 роки.

19) Програма відпочинку та оздоровлення дітей Городенківської територіальної громади на 2021-2025 роки.

Аналіз отриманих документів.

I. Стратегія розвитку територіальної громади.

Стратегія розвитку Городенківської міської територіальної громади на період до 2027 року була затверджена рішенням Городенківської міської ради від 25 січня 2024 року № 1872-32/2024.

В контексті співвідношення стратегії розвитку Городенківської міської територіальної громади вона буде порівнюватись зі стратегією реформування системи інституційного догляду та виховання дітей на 2017-2026 роки.

Мета обох стратегій:

Стратегія розвитку Городенківської громади до 2027 року:

1. Забезпечення добробуту та високої якості життя населення.
2. Розвиток конкурентоспроможної та інноваційної економіки.
3. Збереження культурних традицій та природних особливостей регіону.

Стратегія реформування системи інституційного догляду та виховання дітей на 2017-2026 роки:

1. Перехід від інституційного догляду до системи, що базується на сімейному та громадському вихованні.
2. Забезпечення права кожної дитини на життя в сім'ї.
3. Зменшення кількості дітей в інституційних закладах.

Основні напрямки та завдання:

Городенківська громада:

1. **Соціальні послуги:** Вдосконалення системи надання соціальних послуг, розвиток інноваційних соціальних послуг, підтримка будинків сімейного типу.

2. **Інклюзивне середовище:** Розширення мережі інклюзивних груп в закладах освіти, перепланування закладів для потреб інклюзивних груп, створення рівних умов доступу до освіти для дітей з особливими потребами.

3. **Безбар'єрний простір:** Підвищення доступності об'єктів для людей з обмеженими можливостями, включаючи архітектурні рішення та вимоги до безперешкодного доступу при розробці містобудівних умов.

Реформування інституційного догляду:

1. **Деінституціоналізація:** Закриття великих інституційних закладів та створення умов для виховання дітей в сім'ях або в умовах, наближених до сімейних.

2. **Підтримка сімей:** Надання підтримки біологічним, прийомним сім'ям та опікунам для запобігання потраплянню дітей в інституційні заклади.

3. **Розвиток послуг:** Розвиток соціальних та реабілітаційних послуг для дітей та сімей, які перебувають у складних життєвих обставинах.

Взаємозв'язок та відповідність:

Стратегія розвитку Городенківської громади частково відповідає стратегії реформування системи інституційного догляду та виховання дітей за такими напрямками:

1. **Соціальні послуги:** Підтримка та розвиток будинків сімейного типу в Городенківській громаді співпадає з метою деінституціоналізації та створення умов для сімейного виховання дітей.

2. **Інклюзивне середовище:** Розширення мережі інклюзивних закладів освіти та створення безбар'єрного простору відповідає загальним принципам забезпечення прав дітей з особливими потребами, що також є частиною реформи інституційного догляду.

3. **Інфраструктура соціального захисту:** Розвиток інфраструктури соціального захисту, який є частиною стратегії громади, також включає аспекти, що спрямовані на підтримку дітей в умовах сімейного виховання.

Висновок:

Стратегія розвитку Городенківської територіальної громади на період до 2027 року в значній мірі узгоджується зі стратегією реформування системи інституційного догляду та виховання дітей на 2017-2026 роки, особливо в частині розвитку соціальних послуг, підтримки сімейних форм виховання та створення інклюзивного середовища.

Рекомендації:

1. Посилення сімейних форм виховання:

- Розвиток програм підтримки сімейних форм виховання: Створити додаткові програми для підтримки прийомних сімей, будинків сімейного типу та опікунів. Забезпечити консультативну та психологічну підтримку для цих категорій.

- Фінансова підтримка: Забезпечити достатнє фінансування для сімей, що виховують дітей, які залишилися без батьківського піклування. Це включає як прямі виплати, так і податкові пільги.

2. Покращення інфраструктури для дітей:

- Розширення мережі інклюзивних груп: Підвищити кількість інклюзивних груп у дошкільних закладах та школах. Забезпечити доступність освітніх програм для дітей з особливими потребами.

- Інвестиції в інфраструктуру: Збільшити інвестиції в реконструкцію та будівництво дитячих садків, шкіл та реабілітаційних центрів, пристосованих до потреб дітей з інвалідністю та інших вразливих груп.

3. Підтримка соціальних служб:

- Навчання та підвищення кваліфікації соціальних працівників: Організувати регулярні тренінги та семінари для соціальних працівників, які працюють з дітьми та сім'ями. Забезпечити навчання з найкращих практик підтримки дітей, які залишилися без батьківського піклування.

- Створення мобільних бригад: Формування мобільних бригад соціальних працівників для швидкого реагування на випадки, де потрібна негайна допомога дітям та сім'ям.

4. Розвиток профілактичних заходів:

- Освітні кампанії: Проведення освітніх кампаній для підвищення обізнаності населення про важливість сімейного виховання та негативні наслідки інституційного догляду.

- Робота з ризиковими сім'ями: Виявлення та підтримка сімей, які знаходяться у складних життєвих обставинах, для запобігання потраплянню дітей в інституційні заклади.

Дані рекомендації сприятимуть ще більшому узгодженню стратегії Городенківської громади зі стратегією реформування системи інституційного догляду та виховання дітей, забезпечуючи ефективну підтримку та розвиток дітей у сімейному середовищі.

Щодо відповідності Стратегії розвитку Городенківської міської територіальної громади Закону України «Про засади державної регіональної політики»:

Стратегія розвитку Городенківської громади на період до 2027 року значною мірою узгоджується з основними положеннями Закону України "Про засади державної регіональної політики" (№156-19).

1. Принцип субсидіарності та децентралізації

Стратегія Городенківської громади передбачає активне залучення місцевого самоврядування та децентралізацію управлінських повноважень. Це відповідає принципу субсидіарності закону, який підкреслює необхідність передачі владних повноважень на найнижчий рівень управління, де вони можуть бути реалізовані найефективніше.

2. Принцип координації

У стратегії Городенківської громади передбачена координація зусиль між різними рівнями управління – від місцевого до державного, а також між громадськими організаціями, бізнесом та іншими зацікавленими сторонами. Це повністю узгоджується з принципом координації, що є ключовим елементом державної регіональної політики для забезпечення узгодженості стратегій, планів та програм розвитку на різних рівнях.

3. Принцип єдності

Стратегія спрямована на зменшення соціально-економічних та просторових відмінностей у громаді та покращення якості життя всіх її мешканців. Це відповідає

принципу єдності, який наголошує на необхідності зменшення регіональних диспропорцій та забезпечення цілісності України.

4. Принцип сталого розвитку

Одним із ключових напрямків стратегії є створення екологічно безпечних умов проживання та впровадження принципів сталого розвитку, що включає збереження природних ресурсів та підтримання екологічної рівноваги. Це повністю узгоджується з принципом сталого розвитку, закладеним у законі, який орієнтований на задоволення потреб нинішнього покоління з урахуванням інтересів майбутніх поколінь.

5. Принцип історичної спадкоємності

Стратегія Городенківської громади підкреслює важливість збереження культурної спадщини та підтримки місцевих традицій. Це відповідає принципу історичної спадкоємності, що передбачає врахування та збереження позитивного надбання попереднього розвитку регіонів.

Висновок:

Стратегія розвитку Городенківської громади демонструє високу відповідність Закону України «Про засади державної регіональної політики». Вона враховує ключові принципи та напрями державної політики, спрямовані на децентралізацію, координацію, сталий розвиток, збереження історичної спадщини та зменшення соціально-економічних відмінностей.

II. Програми розвитку Городенківської міської територіальної громади.

1. Програма оздоровлення молоді на 2021-2025 роки

Відповідність стратегії розвитку громади: Програма оздоровлення молоді спрямована на створення належних умов для реалізації державної політики щодо відпочинку та оздоровлення молоді в громаді, що відповідає стратегічним цілям громади щодо підвищення якості життя населення та забезпечення доступу до соціальних послуг.

Відповідність стратегії реформування інституційного догляду: Програма включає заходи з підтримки молоді з числа сиріт та молоді з інвалідністю, що відповідає принципам деінституціоналізації та сприяє сімейному вихованню.

Фінансування: Програма фінансується з міського бюджету.

2. Програма оздоровлення та відпочинку дітей на 2021-2025 роки

Відповідність стратегії розвитку громади: Програма передбачає забезпечення оздоровленням та відпочинком дітей пільгових категорій, що сприяє покращенню якості життя та здоров'я дітей, включаючи дітей-сиріт та дітей з інвалідністю, що узгоджується з метою розвитку соціальних послуг громади.

Відповідність стратегії реформування інституційного догляду: Програма передбачає надання послуг дітям, які потребують особливої соціальної уваги, що сприяє інтеграції дітей в суспільство та зменшенню кількості дітей в інституційних закладах.

Фінансування: Програма фінансується з міського бюджету.

3. Програма соціального захисту населення на 2021-2025 роки

Відповідність стратегії розвитку громади: Програма спрямована на поліпшення соціального захисту вразливих категорій населення, включаючи інвалідів, багатодітні сім'ї та малозабезпечених, що відповідає цілям громади щодо соціальної підтримки та забезпечення рівного доступу до послуг.

Відповідність стратегії реформування інституційного догляду: Програма включає заходи для підтримки осіб з обмеженими фізичними можливостями та їх інтеграції в суспільство, що відповідає принципам деінституціоналізації та забезпечення прав дітей та дорослих з інвалідністю.

Фінансування: Програма фінансується з міського бюджету.

4. Програма соціальних послуг на 2022-2024 роки

Відповідність стратегії розвитку громади: Програма спрямована на підвищення рівня зайнятості непрацюючих фізичних осіб та покращення якості соціальних послуг, що відповідає цілям громади щодо підвищення соціальної захищеності населення та розвитку системи соціальних послуг.

Відповідність стратегії реформування інституційного догляду: Програма включає надання компенсацій за догляд фізичним особам, що надають соціальні послуги на непрофесійній основі, що сприяє зменшенню потреби в інституційних закладах та підтримці сімейного догляду.

Фінансування: Програма фінансується з міського бюджету та інших джерел, не заборонених чинним законодавством України.

5. Програма підтримки сімей загиблих на 2024-2025 роки

Відповідність стратегії розвитку громади: Програма передбачає заходи для матеріальної та соціальної підтримки сімей загиблих учасників Революції Гідності та бойових дій, що відповідає цілям громади щодо забезпечення соціального захисту та підтримки вразливих категорій населення.

Відповідність стратегії реформування інституційного догляду: Програма включає заходи для соціальної підтримки сімей, які зазнали втрат через бойові дії, що відповідає принципам забезпечення прав дітей та дорослих, які постраждали від конфліктів, та сприяє інтеграції цих сімей в суспільство.

Фінансування: Програма фінансується з міського бюджету та інших джерел, не заборонених чинним законодавством України.

6. Програма соціального захисту і підтримки дітей-сиріт та дітей, позбавлених батьківського піклування, на 2021-2025 роки

Відповідність стратегії розвитку громади: Програма спрямована на соціальний захист та підтримку дітей-сиріт і дітей, позбавлених батьківського піклування, що узгоджується з метою підвищення якості життя та забезпечення соціальних послуг у громаді. Програма передбачає заходи з підтримки дітей у складних життєвих обставинах, що є важливою частиною стратегії розвитку громади.

Відповідність стратегії реформування інституційного догляду: Програма включає заходи щодо запобігання соціальному сирітству, розвитку сімейних форм виховання, забезпечення дітей житлом, що відповідає принципам деінституціоналізації та підтримки сімейних форм виховання.

Фінансування: Програма фінансується з міського бюджету та інших джерел, включаючи спонсорську допомогу.

Висновок

Загалом, всі розглянуті програми Городенківської громади відповідають стратегії розвитку громади та узгоджуються з принципами стратегії реформування системи інституційного догляду та виховання дітей на 2017-2026 роки. Програми спрямовані на забезпечення соціального захисту, підтримку сімей та розвиток соціальних послуг, що сприяє інтеграції вразливих груп населення та зменшенню залежності від інституційного догляду. Фінансування програм здійснюється переважно з міського бюджету, що забезпечує їх реалізацію та досягнення поставлених цілей.

Рекомендації.

Для покращення ефективності програм розвитку Городенківської громади важливо розширити фінансову базу за рахунок залучення додаткових коштів з державного бюджету, міжнародних грантів та благодійної допомоги. Це дозволить забезпечити стабільне фінансування та реалізацію ключових соціальних проектів. Співпраця з приватним сектором через механізми корпоративної соціальної відповідальності також може стати значним джерелом підтримки для програм громади.

III. Статут Городенківської міської територіальної громади.

Основні елементи, що можна виділити у статуті Городенківської міської територіальної громади:

- 1. Прозорість та відкритість:**
 - Статут забезпечує доступ громадян до інформації про діяльність місцевих органів влади, включаючи публічність засідань ради та її виконавчих органів.
 - Передбачено різні форми безпосередньої участі громадян у прийнятті рішень, такі як громадські слухання, електронні петиції, місцеві ініціативи, що сприяє залученню громадян до управлінських процесів.
- 2. Розвиток місцевого самоврядування:**
 - Документ визначає чіткі засади здійснення місцевого самоврядування, включаючи пріоритет прав громади, максимальну ефективність, сталий розвиток та екологічність.
 - Приділяється увага розвитку територіальної громади, плануванню розвитку, залученню інвестицій та підтримці підприємництва.
- 3. Захист прав громадян:**
 - Статут гарантує права громадян на участь у вирішенні питань місцевого значення, зокрема право на звернення, отримання інформації, участь у громадських слуханнях та інших формах участі.
 - Визначаються гарантії прав жителів громади та обов'язки органів місцевого самоврядування щодо забезпечення цих прав.
- 4. Відповідність стратегії деінституціалізації:**

- у статуті закріплено розвиток соціальних послуг та програм підтримки вразливих категорій населення, включаючи дітей-сиріт та дітей з інвалідністю. Це відповідає стратегії реформування, яка наголошує на необхідності забезпечення прав дітей на виховання в сімейному або наближеному до сімейного середовищі, а також наданні їм необхідної підтримки та послуг.

5. Індивідуальний підхід:

- Статут Городенківської міської територіальної громади відображає унікальні особливості та потреби громади, забезпечуючи індивідуальний підхід до управління місцевими справами. Він враховує специфіку соціально-економічного розвитку регіону, культурні традиції та інтереси мешканців, що сприяє більш ефективному та адресному вирішенню місцевих проблем. Індивідуальний статут дозволяє гнучко реагувати на виклики та потреби громади, враховуючи місцевий контекст та ресурси. Це сприяє підвищенню рівня довіри громадян до місцевої влади та активнішій участі жителів у процесах прийняття рішень, що, в свою чергу, забезпечує стійкий розвиток громади та покращення якості життя її мешканців.

Висновок:

Загалом, статут Городенківської міської територіальної громади являє собою приклад гарного установчого документу, оскільки він забезпечує прозорість та відкритість управлінських процесів, сприяє активному залученню громадськості до прийняття рішень, і підтримує розвиток місцевого самоврядування. Документ чітко визначає права та обов'язки громадян і органів місцевого самоврядування, що створює основу для ефективної взаємодії між владою та мешканцями громади. Статут також враховує унікальні потреби та специфіку громади, дозволяючи гнучко реагувати на виклики та забезпечувати індивідуальний підхід до вирішення місцевих проблем. Це сприяє підвищенню рівня довіри громадян до місцевої влади та покращенню якості життя в громаді, забезпечуючи стійкий розвиток та злагоду в регіоні.

**IV. Статут Комунального закладу «Центр соціального обслуговування»
Городенківської міської ради**

Особливості Статуту:

1. Права та обов'язки засновника:

- Статут чітко визначає права та обов'язки засновника, Городенківської міської ради. Засновник має право затверджувати та змінювати Статут, призначати та звільняти директора, контролювати фінансово-господарську діяльність Центру, затверджувати фінансові плани, структуру та штатний розпис, здійснювати відчуження та передачу майна тощо.

2. Юридичний статус:

- Центр є юридичною особою, має самостійний баланс, рахунки в установах банків, печатку, бланки зі своїм найменуванням. Він здійснює свою діяльність на принципах адресності, індивідуального підходу, доступності, відкритості, гуманності та дотримання державних стандартів соціальних послуг.

3. Фінансово-господарська діяльність:

- Основним джерелом фінансування Центру є кошти міського бюджету. Додатковими джерелами фінансування є кошти від надання платних соціальних послуг, гуманітарної допомоги, добровільних внесків, кредитів банків та інші надходження, не заборонені законодавством.
- 4. Організація соціальних послуг:**
 - Центр надає соціальні послуги по догляду за громадянами похилого віку та особами, які за станом здоров'я потребують стороннього догляду, соціально-побутового, медичного обслуговування, комплексу реабілітаційних заходів. Передбачено також надання соціальних послуг вдома.
- 5. Відсутність прав та обов'язків надавача послуг:**
 - У Статуті не передбачено конкретних прав та обов'язків самого надавача соціальних послуг, що може створити правову невизначеність щодо обов'язків працівників та відповідальності за надані послуги.
- 6. Перелік соціальних послуг:**
 - Статут не містить детального переліку соціальних послуг, які надаються громадою, що може ускладнити процес планування та виконання соціальних програм.

Рекомендації для покращення:

- 1. Визначення прав та обов'язків надавача соціальних послуг:**
 - Додати до Статуту розділ, який чітко визначає права та обов'язки працівників, відповідальних за надання соціальних послуг. Це допоможе підвищити якість наданих послуг та забезпечить відповідальність працівників за їх виконання.
- 2. Деталізація переліку соціальних послуг:**
 - Внести до Статуту перелік конкретних соціальних послуг, які надаються Центром. Це сприятиме більш ефективному плануванню, розподілу ресурсів та задоволенню потреб мешканців громади.

Висновок:

Статут КОМУНАЛЬНОГО ЗАКЛАДУ «ЦЕНТР СОЦІАЛЬНОГО ОБСЛУГОВУВАННЯ» ГОРОДЕНКІВСЬКОЇ МІСЬКОЇ РАДИ загалом відповідає вимогам законодавства України та визначає основні напрями діяльності Центру. Однак для підвищення ефективності роботи Центру рекомендується доповнити Статут розділами, що визначають права та обов'язки надавачів соціальних послуг та деталізують перелік наданих соціальних послуг. Це сприятиме підвищенню якості послуг та забезпеченню відповідальності працівників.

V. Положення про службу у справах дітей Городенківської міської ради.

Особливості документа

- 1. Права та обов'язки:**
 - Права Служби:
 - Приймати обов'язкові до виконання рішення.
 - Отримувати інформацію та документи від інших органів.
 - Залучати фахівців та експертів.

- Порухувати питання перед органами виконавчої влади.
- Укладати угоди, представляти інтереси дітей в судах.
- Скликати наради та проводити семінари.
- **Обов'язки Служби:**
 - Організувати виконання законів та нормативних актів.
 - Реалізувати державну політику з питань соціального захисту дітей.
 - Координувати зусилля різних органів у питаннях соціального захисту дітей.
 - Вести облік дітей, які опинились у складних життєвих обставинах.
 - Здійснювати контроль за умовами утримання дітей у спеціальних закладах.
 - Проводити профілактичну роботу із запобігання дитячої бездоглядності та безпритульності.
- 2. **Нормативна база:**
 - Служба керується Конституцією України, законами України, указами Президента, постановами Верховної Ради, актами Кабінету Міністрів, рішеннями обласної ради, розпорядженнями голови обласної державної адміністрації, рішеннями міської ради та її виконавчого комітету, розпорядженнями міського голови.
- 3. **Юридичний статус:**
 - Служба є виконавчим органом міської ради зі статусом юридичної особи, підзвітна та підконтрольна міській раді, підпорядкована виконавчому комітету та міському голові.
- 4. **Матеріально-технічне забезпечення та фінансування:**
 - Служба має самостійний баланс, печатку, власні бланки, рахунки в органах Державної казначейської служби України.
 - Фінансування та матеріально-технічне забезпечення здійснюється відповідно до законодавства в межах затверджених коштів.

Висновок

Положення про Службу у справах дітей Городенківської міської ради загалом відповідає вимогам чинного законодавства України, зокрема Закону України "Про місцеве самоврядування в Україні" та Закону України "Про органи і служби у справах дітей та спеціальні установи для дітей". Документ забезпечує чітку організаційну структуру, визначає основні завдання та функції Служби, а також підкреслює необхідність дотримання законодавчих актів у сфері соціального захисту дітей.

VI. Положення про відділ соціального захисту населення Городенківської міської ради

Положення, що регулює діяльність Відділу соціального захисту населення Городенківської міської ради, відповідає чинному законодавству України, зокрема:

1. **Відповідність Конституції України:** Відділ створюється відповідно до Конституції України, яка гарантує права громадян на соціальний захист.
2. **Закони України:**

- "Про місцеве самоврядування в Україні": Відділ керується статтями цього закону, що регулюють діяльність органів місцевого самоврядування.
 - "Про службу в органах місцевого самоврядування": Відділ керується цим законом у питаннях кадрового забезпечення та діяльності посадових осіб.
3. Нормативно-правові акти: Відділ у своїй діяльності керується указами Президента України, постановами та розпорядженнями Кабінету Міністрів України, наказами Міністерства соціальної політики України та іншими нормативно-правовими актами.

Особливості документу

1. **Юридичний статус:** Відділ є юридичною особою публічного права, що має самостійний баланс, рахунки в органах Державної казначейської служби України, печатку із зображенням Державного Герба України та своїм найменуванням, власні бланки.
2. **Основні завдання:**
 - Забезпечення реалізації державної політики у сфері соціального захисту.
 - Організація надання соціальних послуг.
 - Розробка місцевих програм соціального спрямування.
 - Прийом громадян та розгляд їх звернень.
3. **Функції та права:**
 - Моніторинг, контроль та оцінювання якості надання соціальних послуг.
 - Захист прав і законних інтересів осіб, які потребують встановлення опіки або піклування.
 - Реагування на випадки домашнього насильства.

Застосування електронного документообігу:

- **Програмний комплекс "Інтегрована інформаційна система "Соціальна громада":**
 - **Моніторинг опрацювання заяв:** Відділ використовує цей комплекс для моніторингу опрацювання заяв та швидкого пошуку звернень за різними ознаками (заяви з повним або неповним пакетом документів, станом опрацювання заяви, видом допомог, статусом заяви тощо).
 - **Аналіз прийому документів:** Комплекс дозволяє проводити аналіз прийому документів для призначення і виплати соціальної допомоги, компенсацій, житлових субсидій, надання пільг та інших грошових соціальних виплат.
 - **Співпраця з ЦНАП:** Відділ здійснює співпрацю з Центром надання адміністративних послуг (ЦНАП) апарату міської ради та відділом адміністративного забезпечення управління соціального захисту населення Коломийської районної державної адміністрації.

Висновки

Документ про створення Відділу соціального захисту населення Городенківської міської ради відповідає вимогам чинного законодавства України, забезпечуючи належну організацію соціального захисту населення громади. Застосування електронного документообігу через програмний комплекс "Інтегрована інформаційна система "Соціальна громада"" підвищує ефективність та прозорість роботи Відділу.

Хочемо зауважити, що паспорти бюджетних програм за 2023-2024 роки, звіти про виконання бюджетних програм за 2023 надані не були, та на сайті територіальної громади вони відсутні, а отже фахівцями ЮК «АРМАДА» не аналізувались.

Висновки за результатом аналізу документів.

Загалом, аналіз документів Городенківської міської ради показує відповідність їх змісту чинному законодавству України та узгодженість з основними стратегіями розвитку територіальної громади. Важливо відзначити зусилля громади у забезпеченні соціального захисту, підтримці дітей, інвалідів та інших вразливих категорій населення. Також видно прагнення до впровадження інноваційних рішень, таких як застосування електронного документообігу для підвищення ефективності надання соціальних послуг.

Плюси, які можна виділити в результаті аналізу.

- Відповідність законодавству:** Документи Городенківської міської ради відповідають чинному законодавству України, включаючи Конституцію України, закони України "Про місцеве самоврядування", "Про органи і служби у справах дітей".
- Розвиток соціальних послуг:** Городенківська громада активно впроваджує стратегії, спрямовані на розвиток соціальних послуг, підтримку дітей-сиріт, інвалідів та інших вразливих груп населення. Це включає створення нових програм та вдосконалення наявних механізмів соціальної підтримки.
- Інновації в управлінні:** Використання програмного комплексу "Інтегрована інформаційна система "Соціальна громада"" для моніторингу та аналізу соціальних послуг свідчить про прагнення до інновацій та підвищення ефективності роботи Відділу соціального захисту населення.
- Прозорість та підзвітність:** Документи підкреслюють важливість прозорості та відкритості діяльності місцевих органів влади, що включає публічні засідання, доступ громадян до інформації та участь у прийнятті рішень.

Моменти, які потребують доопрацювання

- Відсутність фінансових документів на сайті:** Паспорти бюджетних програм за 2023-2024 роки та звіти про виконання бюджетних програм за 2023 рік не були надані та відсутні на сайті громади. Це порушує принципи прозорості та підзвітності, а також може знизити рівень довіри громадян до органів влади.
- Деталізація прав та обов'язків працівників:** У деяких документах, таких як статuti та положення, бракує чітко визначених прав та обов'язків працівників, відповідальних за надання соціальних послуг. Це може призвести до правової невизначеності та вплинути на якість наданих послуг.

3. **Перелік соціальних послуг:** Необхідно більш детально визначити перелік соціальних послуг, що надаються, для полегшення планування, розподілу ресурсів та задоволення потреб мешканців громади.

4. **Фінансування програм:** Для покращення ефективності програм розвитку громади важливо розширити фінансову базу за рахунок залучення додаткових коштів з державного бюджету, міжнародних грантів та благодійної допомоги.

Рекомендації для покращення

1. **Розширення фінансової прозорості:** Забезпечити публікацію всіх фінансових документів на офіційному сайті громади для підвищення прозорості та підзвітності перед громадянами.

2. **Уточнення прав та обов'язків:** Внести зміни до статутів та положень, щоб чітко визначити права та обов'язки працівників, відповідальних за надання соціальних послуг.

3. **Деталізація соціальних послуг:** Додати до документів детальний перелік соціальних послуг, що надаються громадою, для полегшення їх планування та реалізації.

4. **Залучення додаткових фінансових ресурсів:** Активно шукати можливості для залучення додаткових коштів з державного бюджету, міжнародних грантів та благодійних організацій для фінансування соціальних програм.

Проведення консультації для Городенківської міської територіальної громади.

I. Щодо обраних тем для консультацій з громадами.

Під час проведення аналізу документів було виявлено наступні запити, які є актуальними для Городенківської міської територіальної громади:

1. Роз'яснення законодавства щодо формування місцевих бюджетів (включно щодо планування за програмно-цільовим методом).

2. Роз'яснення щодо повноважень територіальних громад (органів місцевого самоврядування) у формуванні бюджетних запитів та розпорядженні бюджетними коштами.

3. Роз'яснення щодо порядку розрахунку вартості соціальних послуг.

4. Роз'яснення щодо порядку впровадження та надання платних соціальних послуг.

5. Роз'яснення щодо порядку залучення грантових програм та субвенцій.

Відтак консультація, яка була надана громаді була побудована з урахуванням зазначених запитів та план консультації було сформовано наступним чином:

1. Формування та планування місцевих бюджетів.

2. Повноваження структурних підрозділів органів місцевого самоврядування в контексті бюджетних правовідносин.

3. Джерела фінансування надання соціальних послуг.
4. Розрахунок вартості соціальної послуги.
5. Порядок надання платних послуг.

Під час розгляду першого питання фахівцями ЮК «Армада» було висвітлено головні особливості програмно-цільового методу в бюджетному процесі та проаналізовано інструменти, які застосовуються при плануванні та формуванні місцевих бюджетів.

Особливу увагу було приділено порядку складання та затвердження бюджетних програм: визначення мети бюджетної програми, завдань, які будуть виконуватись, результативних показників та відповідальних виконавців.

Друге питання стосувалось повноважень структурних підрозділів.

Під час даного блоку було розглянуто можливості використання в роботі органів місцевого самоврядування статей Конституції України, а саме застосування статей 19 та 92 Конституції.

Також було проаналізовано принципи «належного урядування» та дискреційні повноваження органів місцевого самоврядування.

Під час цього ж блоку, нами було запропоновано представникам громад, при прийнятті управлінських рішень, використовувати так званий «тест статтею 2 Кодексу адміністративного судочинства України».

Окремо приділено увагу можливості використання судової практики та практики Європейського суду з прав людини при здійсненні своїх владних повноважень та прийнятті управлінських рішень.

Під час розгляду третього питання було проаналізовано можливості залучення державних субвенцій та благодійної допомоги для оплати надання соціальних послуг або реалізації інших соціальних проєктів.

В даному аспекті було проаналізовано можливості органів місцевого самоврядування отримувати благодійну допомогу як безпосередньо кінцевий отримувач такої благодійної допомоги (для забезпечення діяльності такого органу місцевого самоврядування) так і з метою передачі такої благодійної допомоги іншим особам, які її потребують (у вигляді грошової допомоги, товарів чи послуг).

Четверте питання стосувалось безпосередньо процесу розрахунку вартості соціальних послуг. Під час його розгляду було проаналізовано якими саме нормативно-правовими актами регулюється розрахунок вартості соціальних послуг, як проводити розрахунок та як такий розрахунок затверджувати.

При розгляді п'ятого питання особливу увагу було приділено саме порядку надання платних соціальних послуг та було надано відповіді на запитання: коли це можливо? На підставі чого проводиться надання платних соціальних послуг? Хто такі послуги може надавати? В яких документах вони повинні бути закріплені?

З урахуванням вищевикладеного, під час консультацій Городенківській міській територіальній громаді були надані роз'яснення щодо усіх вищенаведених питань.

Особливу увагу під час проведення консультацій фахівці ЮК «Армада» звернули на оформлення громадою таких ключових документів, якими затверджуються повноваження органів місцевого самоврядування, таких як:

1. Статути ОТГ;
2. Положення про структурні підрозділи, неприбуткові організації, комунальні підприємства, які підпорядковуються органам місцевого самоврядування.
3. Програми соціально-економічного розвитку.
4. Бюджетні програми.
5. Бюджетні запити тощо.

При цьому було виявлено, що представники громади, які беруть участь у бюджетному процесі, розуміють, які документи потрібно готувати. Однак, виникають труднощі із затвердженням повноважень надавачів соціальних послуг, що може призводити до непорозумінь і невизначеності у процесі роботи, пов'язаних із реалізацією власних можливостей задля максимально ефективного здійснення діяльності такими надавачами.

Окремо стоїть питання щодо залучення коштів державного бюджету (обласного бюджету) та благодійної допомоги на реалізацію певних процесів у громаді. Залучення додаткових коштів є надзвичайно важливим для громади, оскільки це розширює фінансові можливості, дозволяє реалізувати інфраструктурні проекти, покращувати якість соціальних послуг і підтримувати економічний розвиток.

З урахуванням вищезазначеного, громаді були надані рекомендації:

1. Приділити значну увагу для визначення потреб населення у соціальних послугах.
2. Передбачити у статутних документах послуги, які надаються відповідними органами у громаді.
3. Провести розрахунок вартості соціальних послуг.
4. Закріпити права та повноваження осіб залучених до планування та формування бюджету у відповідних документах.
5. Використовувати кошти державного бюджету та донорських організацій.
6. Проводити аналіз якості наданих соціальних послуг.

Висновки.

Аналіз документів Городенківської міської ради показує високу відповідність чинному законодавству України та узгодженість з основними стратегіями розвитку територіальної громади. Значні зусилля спрямовані на розвиток соціальних послуг, підтримку дітей-сиріт, інвалідів та інших вразливих категорій населення. Важливо відзначити прагнення до впровадження інноваційних рішень, таких як застосування електронного документообігу для підвищення ефективності надання соціальних послуг.

Однак, існують аспекти, які потребують доопрацювання, зокрема відсутність фінансових документів на офіційному сайті громади, що знижує рівень прозорості та підзвітності. Необхідно також чіткіше визначити права та обов'язки працівників і детальніше прописати перелік соціальних послуг для полегшення їх планування та реалізації. Рекомендовано розширити фінансову базу за рахунок залучення додаткових коштів з державного бюджету, міжнародних грантів та благодійної допомоги, що дозволить забезпечити стабільне фінансування та реалізацію ключових соціальних проектів.

ЗВІТ

в рамках проєкту СОС «Дитячі містечка» «Консультавання 7-ми громад (Івано-Франківськ, Городенка, Коломия, Ірпінь, Бородянка, Фастів, Боярка), які входять до проєкту «Право на сім'ю: усунення системних прогалин – підтримка реформ системи захисту дітей в Албанії, Білорусі, Вірменії, Північній Македонії та Україні»

щодо аналізу документів та надання онлайн-консультацій Івано-Франківській міській територіальній громаді

Вступ.

Проєкт охоплює сім громад, включаючи Івано-Франківську міську територіальну громаду, яка бере активну участь у трансформаційній ініціативі, спрямованій на зміцнення місцевого управління та підвищення ефективності систем захисту дітей через стратегічне планування та бюджетування.

Для Івано-Франківська цей проєкт має особливе значення, оскільки громада зазнала суттєвого збільшення населення через переселення осіб із районів, де тривають військові дії.

Основна мета діяльності спеціалістів ЮК «АРМАДА» в рамках цього проєкту полягає в наданні допомоги Івано-Франківській громаді у складанні місцевих бюджетів, що ефективно розподіляють ресурси на соціальні послуги. Ця ініціатива не тільки спрямована на безпосередню підтримку потреб дітей та сімей, але й прагне закласти основу для системних змін у адміністративних структурах громади та на загальнодержавному рівні.

У зв'язку з введенням воєнного стану на території України, соціальна робота у Івано-Франківській територіальній громаді набула особливої важливості, особливо в контексті зростання кількості дітей, сімей з дітьми та осіб, які перебувають у складних життєвих обставинах і потребують допомоги. В цьому контексті визначення потреб населення, потенційних отримувачів соціальних послуг, співставлення зазначеного із спроможностями громади щодо надання соціальних послуг та відображення зазначеної інформації у бюджетних програмах є надзвичайно важливим завданням.

Джерела отримання інформації.

Для проведення аналізу бюджетних процесів Івано-Франківської міської територіальної громади було запитано наступні документи:

1. Стратегію розвитку територіальної громади.
2. Середньострокові прогностичні та програмні документи економічного і соціального розвитку територіальної громади щодо розвитку та забезпечення надання соціальних послуг.
3. Програму економічного та соціального розвитку територіальної громади.
4. Прогноз місцевого бюджету, який охоплює звітний та два наступних роки.
5. План діяльності на середньостроковий період (на звітний та два наступних роки) головного розпорядника коштів, що реалізує політику у сфері соціальних послуг.
6. Паспорти бюджетних програм, в межах яких надаються соціальні послуги в громаді.
7. Статут ОТГ (органу місцевого самоврядування).

8. Регламент діяльності (роботи).
9. Рішення про утворення виконавчого органу (комітету).
10. Рішення про утворення старостинських округів.
11. Положення про старосту.
12. Структура ОТГ (органу місцевого самоврядування).
13. Положення про структурні підрозділи (департаменти, управління, відділи, сектори тощо).
14. Положення про місцевий фінансовий орган (установа, що здійснює функції зі складання прогнозів місцевих бюджетів, складання, виконання місцевих бюджетів, контролю за витрачанням коштів розпорядниками бюджетних коштів, а також інші функції, пов'язані з управлінням коштами місцевого бюджету).
15. Посадові інструкції начальників (директорів) структурних підрозділів;
16. Затверджені програми соціально-економічного розвитку громади, пов'язані із усиновленням, опікою над дітьми, питаннями функціонування дитячих будинків та інтернатів;
17. Положення про цільові фонди пов'язані із усиновленням, опікою над дітьми, питаннями функціонування дитячих будинків та інтернатів.

У відповідь на запит Івано-Франківською міською територіальною громадою були надані посилання на наступні документи, які знаходяться на веб-сайті громади:

- 1) Стратегія розвитку територіальної громади.
- 2) Рішення Івано-Франківської міської ради від 08.11.2019 року № 273-32, яким внесено зміни у рішення Івано-Франківської міської ради від 27.10.2017 року «Про затвердження Стратегії розвитку міста Івано-Франківська на період до 2028 року».
- 3) Звіти про виконання середньострокових прогнозних та програмних документів економічного і соціального розвитку територіальної громади щодо розвитку та забезпечення надання соціальних послуг за підсумками звітного року.
- 4) «Програма економічного і соціального розвитку Івано-Франківської міської територіальної громади на 2021-2023 роки», затверджена рішенням міської ради від 29.04.2021р. №152-8, пролонгована рішенням міської ради від 15.12.2023р. № 249-39 до 2025 року.
- 5) Прогноз місцевого бюджету, який охоплює звітний та два наступних роки.
- 6) План діяльності на середньостроковий період (на звітний та два наступних роки) головного розпорядника коштів, що реалізує політику у сфері соціальних послуг.
- 7) Паспорти бюджетних програм, згідно з якими передбачено фінансування соціальних послуг.
- 8) Статут ОТГ.
- 9) Регламент діяльності (роботи).
- 10) Рішення про утворення старостинських округів.
- 11) Положення про старосту.
- 12) Структура ОТГ (органу місцевого самоврядування).

13) Положення про структурні підрозділи (департаменти, управління, відділи, сектори тощо).

14) Положення про місцевий фінансовий орган (установа, що здійснює функції зі складання прогнозів місцевих бюджетів, складання, виконання місцевих бюджетів, контролю за витрачанням коштів розпорядниками бюджетних коштів, а також інші функції, пов'язані з управлінням коштами місцевого бюджету).

Аналіз отриманих документів.

I. Стратегія розвитку територіальної громади.

Стратегія розвитку м. Івано-Франківська (надалі – Стратегія розвитку) була затверджена рішенням Івано-Франківської міської ради від 27.10.2017 року №276-16 та уточнена рішенням Івано-Франківської міської ради від 08.11.2019 року № 273-32.

Основними завданнями визначеними Стратегією розвитку є:

1. Стратегічний напрям А. Місто підтримки інвестицій та розвитку бізнесу
 - 1.1. Розбудова бізнес інфраструктури;
 - 1.2. Розвиток малого та середнього підприємництва;
 - 1.3. Залучення інвестицій;
 - 1.4. розвиток пріоритетних сфер економіки міста;
 - 1.5. розвиток туризму.
2. Стратегічний напрям В. Місто енергоефективної та дружньої до довкілля інфраструктури
 - 2.1. Просторовий розвиток і привабливий зовнішній вигляд міста;
 - 2.2. Підвищення енергоефективності та впровадження альтернативних джерел енергії;
 - 2.3. Модернізація комунальної інфраструктури міста;
 - 2.4. Розвиток інфраструктури дозвілля та відпочинку;
 - 2.5. Розвиток транспортної інфраструктури міста.
3. Стратегічний напрям С. Місто відкритої влади та сучасного управління
 - 3.1. Відкрите та ефективне врядування;
 - 3.2. Активна громада;
 - 3.3. Безпека та правопорядок;
4. Стратегічний напрям D. Місто якісної освіти, медицини, різноформатного культурного середовища
 - 4.1. Інноваційна наука, якісна освіта;
 - 4.2. Доступна медицина;
 - 4.3. Різнопрофільне культурне середовище.

Зазначені стратегічні напрями в цілому сприяють цілям деінституціалізації (надалі – ДІ), проте їх вплив є різним.

Так, стратегічний напрям А має непрямий вплив на ДІ. Економічний розвиток створює додаткові ресурси, які можуть бути спрямовані на соціальні послуги, підтримку

сімей і дітей. Проте для безпосередньої підтримки ДІ важливо, щоб ці ресурси спрямовувалися на соціальні проекти.

Стратегічний напрям В також має непрямий вплив на ДІ. Покращення інфраструктури та умов життя в місті створює кращі умови для дітей та сімей, але для відповідності цілям ДІ потрібна інтеграція соціальних аспектів у планування інфраструктури.

Найбільше відповідають цілям ДІ напрямки С і D, які передбачають розвиток якісної освіти, доступної медицини, відкритого врядування та активної громади. Для повної відповідності цілям ДІ важливо інтегрувати соціальні аспекти у всі стратегічні напрями, зокрема забезпечити цільове спрямування ресурсів на підтримку дітей і сімей та розвиток соціальних послуг.

Рекомендації.

З урахування того, що останні зміни до стратегії Івано-Франківської міської територіальної громади були внесені ще у 2019 році, та приймаючи до уваги, що з того часу громада стикнулася із такими викликами як пандемія спричинена вірусом COVID-19, повномасштабне вторгнення російської федерації, збільшення кількості населення за рахунок значної кількості внутрішньо-переміщених осіб, зміщення акценту на інші потреби населення, зміну законодавства, яким регулюється надання соціальних послуг необхідним є проведення комплексного перегляду та оновлення стратегії розвитку громади. Це оновлення повинно враховувати нові соціальні, економічні та безпекові виклики, забезпечувати ефективну інтеграцію внутрішньо-переміщених осіб, відповідати сучасним потребам населення та відповідати новим законодавчим вимогам щодо надання соціальних послуг.

II. Програма економічного та соціального розвитку.

Програма економічного і соціального розвитку Івано-Франківської міської територіальної громади на 2021-2023 роки затверджена рішенням Івано-Франківської міської ради від 29.04.2021 року № 152-8.

Рішенням Івано-Франківської міської ради від 15.12.2023 року №249-39 було внесено зміни та пролонговано до 2025 року рішення міської ради від 29.04.2021р. №152-8 «Про Програму економічного і соціального розвитку Івано-Франківської міської територіальної громади на 2021-2023 роки».

Програма економічного та соціального розвитку, що була затверджена у 2021 році, серед основних проблем в соціальній сфері, визначала наступні:

- недостатнє фінансування будівництва, реконструкції та капітального ремонту об'єктів соціально-культурної сфери, відсутність фінансової підтримки з державного бюджету;
- незбалансованість попиту та пропозиції робочої сили на ринку праці;
- проблема працевлаштування молоді, особливо випускників вищих навчальних закладів;
- наявність значної суми заборгованості із виплати заробітної плати на підприємствах міста, в тому числі на підприємствах-банкрутах;

- недотримання підприємствами різних форм власності мінімальних державних гарантій з оплати праці та своєчасної виплати заробітної плати працівникам;
- використання найманої праці суб'єктами господарської діяльності без належної реєстрації трудових договорів з працівником;
- необхідність у функціонуванні в ЦНАП контакт-центру (кол- та онлайн-консультацій громадянам щодо порядку надання адміністративних послуг);
- потреба у розробці та впровадженні мобільних додатків місцевої інформаційної системи у сфері надання адміністративних послуг тощо;
- недостатнє забезпечення безперешкодного доступу людей з обмеженими фізичними можливостями та інших маломобільних груп населення до об'єктів житлового та громадського призначення;
- відсутність приміщення для облаштування дитячого будинку сімейного типу;
- недостатнє охоплення сімейними формами виховання дітей-сиріт та дітей, позбавлених батьківського піклування;
- недостатнє фінансування заходів з покращення стану матеріально-технічної бази закладів охорони здоров'я;
- проведення капітальних та поточних ремонтів дахів, а також приміщень дошкільних та загальноосвітніх закладів міста;

З метою вирішення зазначених проблем, Івано-Франківською міською територіальною громадою було затверджено виконання наступних завдань:

В молодіжній та сімейній політиці:

- підвищення спроможності, публічності та демократичного врядування інститутів громадянського суспільства у молодіжній сфері;
- підвищення рівня культури волонтерства серед дітей та молоді;
- сприяння формуванню відповідального ставлення молоді до власного здоров'я, планування сім'ї та батьківства, навколишнього природного середовища;
- сприяння утворенню та розвитку молодіжних консультативно-дорадчих органів;
- сприяння духовному та фізичному розвитку молоді, вихованню почуття громадянської самосвідомості та патріотизму, бажання активно сприяти утвердженню державності в Україні;
- сприяння реалізації творчого потенціалу молодої людини в інтересах становлення й самореалізації її особистості, формування морально-правової культури та профілактики негативних явищ в дитячому та молодіжному середовищах;
- забезпечення оздоровлення та відпочинку дітей в дитячих оздоровчих закладах, співпраця з громадськими, релігійними організаціями, благодійними фондами щодо оздоровлення дітей та молоді;
- забезпечення проведення превентивних заходів серед населення з питань протидії торгівлі людьми та ідентифікації постраждалих;
- забезпечення надання адміністративних послуг багатодітним сім'ям;
- здійснення підтримки сімей, що опинилися у складних життєвих обставинах, сімей внутрішньо переміщених осіб та сімей, чоловіки яких перебувають в зоні АТО;

- забезпечення реалізації державної політики з питань рівних прав та можливостей жінок та чоловіків;
- забезпечення підготовки документів на присвоєння почесного звання України "Мати-героїня" матерям, які проживають на території міської територіальної громади, та народили і виховали до 8- річного віку п'ятеро та більше дітей;
- забезпечення надання соціальних послуг в усіх селах, приєднаних до Івано-Франківської міської територіальної громади, зокрема виявлення сімей, які потребують підтримки та недопущення потрапляння їх у складні життєві обставини;
- забезпечення придбання житла для осіб з числа сиріт та дітей, позбавлених батьківського піклування;
- організація у КНП "Міська клінічна дитяча лікарня Івано-Франківської міської ради" медичного забезпечення, реабілітації, відновлювального лікування та цілодобового догляду дітей, які перебувають у складних життєвих обставинах, залишилися без батьківської опіки, дітей, які зазнали насильства;
- проведення заходів щодо оформлення спадщини, погашення заборгованості за комунальні послуги за житло, здійснення ремонту, відновлення житла, яке є власністю дітей-сиріт та дітей, позбавлених батьківського піклування;
- робота над створенням Центру соціальної підтримки дітей та сімей - закладу соціального захисту дітей та сімей з дітьми, які перебувають у складних життєвих обставинах, з урахуванням соціальних потреб Івано-Франківської міської територіальної громади;
- проведення рейдів та інших заходів з метою профілактики дитячої бездоглядності, безпритульності та запобігання правопорушенням;
- забезпечення виготовлення та розповсюдження соціальної рекламної продукції з питань пропаганди національного усиновлення, розвитку сімейних форм виховання, запобігання потрапляння в складні життєві обставини сімей з дітьми;
- забезпечення щорічного проведення фестивалю-конкурсу для неповнолітніх "Я маю право...";
- проведення робіт щодо виховання дітей у рамках інтерактивних пізнавальних проєктів (квести, школа лідерського росту "Я можу..." тощо).

Такі дії, серед іншого, повинні були сприяти зростанню частки молоді, яка відповідально ставиться до планування сім'ї та батьківства; зниженню частки молоді, яка особисто стикається з проявами дискримінації та соціальної дистанції (негативним ставленням) до себе; зростанню кількості молодіжних центрів та частки молоді, яка задоволена якістю послуг, що вони надають; збільшенню частки дітей, охоплених організованими формами оздоровлення та відпочинку; популяризації сімейних цінностей шляхом проведення загальноміських сімейних свят та фестивалів; зменшенню кількості випадків вчинення насильства в сім'ї, покращенню мікроклімату у сім'ях, де було зафіксовано факт насильства.

В соціальній сфері було заплановано виконання наступних завдань:

- призначення та виплату компенсацій фізичним особам, які надають соціальні послуги з догляду на непрофесійній основі;
- надання коштів з бюджету міської територіальної громади пільг на житло та комунальні послуги: особам з інвалідністю I , II групи зору, особам з інвалідністю I групи з дитинства, особам, які були реабілітовані відповідно до ст.3 Закону України "Про реабілітацію жертв політичних репресій в Україні", вдовам реабілітованих, ветеранам ОУН-УПА, вдовам ветеранів ОУН-УПА, сім'ям військовослужбовців, які

загинули в Афганістані, учасникам АТО/ООС та членам їх сімей, членам сімей загиблих в АТО/ООС;

- виплату компенсацій: матері Героя Небасної Сотні, почесним громадам міста Івано-Франківська, особам, які були реабілітовані відповідно до ст.1 Закону України "Про реабілітацію жертв політичних репресій в Україні", сім'ям військовослужбовців, які загинули в Афганістані;

- виплату допомоги на кожну дитину з інвалідністю батькам, усиновителям, опікунам або піклувальникам, які фактично здійснюють догляд за дитиною з інвалідністю підгрупи А віком до 18 років;

- виплату одноразової грошової допомоги, в т.ч. на ліки і лікування відповідно до звернень мешканців міської територіальної громади та допомоги батькам та близьким родичам на лікування онкохворих дітей;

- сприяння створенню умов для безперешкодного доступу осіб з інвалідністю та інших маломобільних груп населення до об'єктів соціальної та інженерно-транспортної інфраструктури.

Очікуваними результатами зазначених дій повинно було бути покращення соціального захисту малозабезпечених мешканців міської територіальної громади (в тому числі дітей з інвалідністю, учасників бойових дій АТО/ООС, членів їх сімей, членів сімей загиблих під час участі в антитерористичній операції та учасників АТО/ООС) та надання додаткових гарантій соціального захисту мешканцям міської територіальної громади за рахунок коштів бюджету громади.

Загалом програма економічного і соціального розвитку Івано-Франківської міської територіальної громади містить важливі елементи, що підтримують стратегію деінституціалізації, але потребує подальшої інтеграції та уточнення. Важливі аспекти програми включають підтримку сімейних форм виховання дітей, створення центрів соціальної підтримки та забезпечення умов для інклюзії осіб з інвалідністю. Однак, відсутність належного фінансування інфраструктури і недостатнє охоплення сімейними формами виховання дітей-сиріт вимагають додаткової уваги. Заплановані соціальні завдання, такі як виплата компенсацій та сприяння створенню умов для безперешкодного доступу маломобільних груп населення, відповідають цілям ДІ. Важливо забезпечити фінансування для будівництва і реконструкції об'єктів, які підтримують сімейні форми виховання, і розширити програми підтримки сімей, що приймають дітей-сиріт. Рекомендовано запровадити інформаційні кампанії, тренінги для соціальних працівників та систему моніторингу ефективності програм ДІ. Загалом, програма закладає основу для деінституціалізації, але потребує подальших кроків для повної відповідності цієї стратегії.

Рекомендації.

З урахуванням вищенаведеного, рекомендується розробити план залучення альтернативних джерел фінансування, таких як гранти від міжнародних організацій, державні субвенції та партнерські проекти з приватним сектором. Варто залучати бізнес до соціальних проектів через програми корпоративної соціальної відповідальності, щоб забезпечити додаткові фінансові ресурси. Розширити програми підтримки сімей, які приймають дітей-сиріт та дітей, позбавлених батьківського піклування, шляхом запровадження фінансових стимулів і створення додаткових центрів соціальної підтримки дітей та сімей з акцентом на реабілітацію та соціальну адаптацію.

Провести аудит доступності громадських і житлових будівель для людей з обмеженими фізичними можливостями та розробити програми з покращення безбар'єрного середовища, зокрема встановлення пандусів, ліфтів та спеціальних санітарних вузлів. Організувати програми стажування та практичного навчання для випускників вищих навчальних закладів, а також створити інформаційні платформи для молоді з можливостями працевлаштування та професійного розвитку. Впровадити системи моніторингу за дотриманням мінімальних державних гарантій з оплати праці та своєчасної виплати заробітної плати, проводячи регулярні інспекції на підприємствах та організаціях різних форм власності.

Розробити та запустити мобільні додатки для надання адміністративних послуг, забезпечуючи інтеграцію з існуючими системами, а також створити контакт-центри для надання консультацій громадянам щодо порядку надання адміністративних послуг. Запровадити постійні консультаційні служби для сімей, що опинилися у складних життєвих обставинах, зокрема внутрішньо переміщених осіб та сімей військовослужбовців, проводячи регулярні зустрічі з представниками цих сімей для визначення їхніх потреб та надання необхідної допомоги.

Організувати інформаційні кампанії з пропаганди національного усиновлення, розвитку сімейних форм виховання та профілактики складних життєвих обставин, а також проводити регулярні тренінги для соціальних працівників з метою підвищення їхньої професійної кваліфікації та ефективності роботи. Створити систему моніторингу та оцінки ефективності програм деінституціалізації, залучаючи до цього процесу незалежних експертів та представників громадськості, проводячи регулярні оцінки результатів програм з можливістю коригування стратегії відповідно до отриманих даних.

III. Звіти про виконання середньострокових прогностичних та програмних документів економічного і соціального розвитку територіальної громади.

Рішенням Івано-Франківської міської ради від 22.12.2022 року № 222-32 було затверджено Програму соціальної підтримки окремих категорій громадян в Івано-Франківській міській територіальній громаді на 2023-2025 роки.

Метою програми є посилення соціального захисту людей з інвалідністю, ветеранів ОУН-УПА, учасників АТО/ООС, Захисників і Захисниць України, які брали участь у заходах, необхідних для забезпечення оборони України, захисту безпеки населення та інтересів держави у зв'язку з військовою агресією російської федерації проти України, членів сімей загиблих (померлих) учасників АТО/ООС, членів сімей загиблих (померлих) Захисників і Захисниць України, яким встановлено статус в порядку, визначеному Кабінетом Міністрів України, а до встановлення статусу на підставі документів про загибель (смерть) Захисників і Захисниць України, та інших категорій громадян, мешканців Івано-Франківської міської територіальної громади, створення сприятливих умов для розвитку громадських організацій.

У відповідності до звіту про виконання зазначеної програми за 2023 рік можна виділити наступні заходи, які стосуються процесу деінституціалізації, а саме:

1. **Підтримка осіб з інвалідністю:**

- Надання одноразової допомоги у розмірі 500 грн особам з інвалідністю I та II груп, яким не виповнилося 70 років.

- Надання пільг на житлово-комунальні послуги для осіб з інвалідністю зору I та II груп, а також для осіб з інвалідністю з дитинства I групи.
- 2. **Підтримка сімей та дітей:**
 - Надання одноразової матеріальної допомоги у зв'язку з народженням дитини (16 млн 440 тис. грн на 735 дітей).
 - Компенсації та надбавки для батьків, усиновителів, опікунів або піклувальників, які здійснюють догляд за дитиною з інвалідністю підгрупи А віком до 18 років.
- 3. **Матеріальна допомога на лікування та ліки:**
 - Надання одноразової допомоги на ліки та лікування мешканцям міста, включаючи Захисників/Захисниць, які отримали важкі поранення (63 млн 171 тис. 100 грн).
 - Надання допомоги онкохворим дітям.
- 4. **Фінансова підтримка громадським організаціям осіб з інвалідністю та ветеранів:**
 - Фінансова підтримка для громадських організацій осіб з інвалідністю на здійснення статутної діяльності.

Зазначені заходи сприяють підтримці сімейних форм виховання, забезпеченню умов для інклюзії осіб з інвалідністю, а також підтримують процес деінституціалізації шляхом створення умов для життя в громадах та надання необхідної соціальної допомоги.

IV. План діяльності на середньостроковий період (на звітний та два наступних роки) головного розпорядника коштів, що реалізує політику у сфері соціальних послуг.

Щодо заходів, які передбачені в плані діяльності департаменту соціальної політики Виконавчого комітету Івано-Франківської міської ради, що відповідають стратегії деінституціалізації:

№	Видатки	Виділені кошти на 2024 рік (грн.)
1.	Одноразова грошова допомога з нагоди дня народження дітей до 18 років, батьки яких призвані на українсько-російську війну 500 грн. на 2000 осіб	1 000 000,00
2.	Одноразова грошова допомога з нагоди дня народження особам з інвалідністю I та II групи, 1700 грн. на 500 осіб	850 000,00
3.	Одноразова допомога у зв'язку з народженням дитини у 2024 році, 20 000,00 грн. на 1000 осіб	20 000 000,00
4.	Одноразова грошова компенсація за поїздку дітей	200 000,00

	військовослужбовців ЗСУ, 500 грн. на 400 осіб	
5.	Одноразова грошова допомога особам для встановлення автономного опалення соціально-вразливим категоріям мешканців ІФ, 50 000 грн. на 1000 осіб	50 000 000,00
6.	Разова матеріальна допомога малозабезпеченим громадянам міста в т.ч. компенсація сім'ям	80 000 000,00
7.	Разова допомога сім'ям загиблих учасників українсько-російської війни, 1000 грн. на 450 осіб	450 000,00
8.	Щомісячна матеріальна допомога членам сімей загиблих в АТО і в повномасштабній українсько-російській війні, 3028 грн. на 450 осіб	16 351 200,00
9.	Доплата до пенсії сім'ям загиблих в Афганістані, 3028 на 10 осіб	363 360,00
10.	Щомісячна доплата дітям з інвалідністю підгрупи «А» (190 осіб)	1 368 000,00
11.	Матеріальна допомога важкохворим дітям з онкозахворюванням	1 000 000,00

Загалом, видатки, заплановані в бюджеті Івано-Франківської міської територіальної громади на 2024 рік, спрямовані на підтримку соціально вразливих категорій населення, що сприяє стратегії деінституціалізації. Фінансова допомога дітям, особам з інвалідністю, малозабезпеченим сім'ям, а також родинам військовослужбовців та загиблих учасників війни допомагає знизити економічний тиск на ці групи та забезпечити їх стабільність. Ці заходи сприяють збереженню дітей у сімейному середовищі, покращенню умов проживання та догляду, а також інтеграції в громаду, що відповідає принципам деінституціалізації. Також важливим є, в даному випадку, забезпечити ефективний контроль та збалансоване фінансування, щоб мінімізувати негативні наслідки та максимізувати користь від соціальних програм.

V. Паспорти бюджетних програм, згідно з якими передбачено фінансування соціальних послуг.

Хочемо зауважити, що паспорти бюджетних програм Департаменту соціальної політики за 2024 рік не вдалося завантажити за наданим посиланням (<https://mvk.if.ua/pbprog>), відтак, аналізувались програми зазначеного департаменту за 2023 рік.

Серед бюджетних програм, згідно з якими передбачено фінансування соціальних послуг можна виділити наступні:

- 1) Забезпечення діяльності інших закладів у сфері соціального захисту і соціального забезпечення.
- 2) Оздоровлення та відпочинку дітей, в тому числі дітей-сиріт та дітей позбавлених батьківського піклування.

3) Виконання заходів за рахунок цільових фондів утворених ВР АР Крим, органами місцевого самоврядування і місцевими органами виконавчої влади і фондів, утворених Верховною Радою АР Крим, органами місцевого самоврядування і місцевими органами виконавчої влади. В обґрунтування мети зазначеної програми, вказано, що забезпечення інтересів дитини, спрямованих на задоволення індивідуальних потреб дитини відповідно до її віку, статі, стану здоров'я, особливостей розвитку, життєвого досвіду, родинної, культурної та етнічної належності, є пріоритетним напрямком у роботі з дітьми. В сучасних умовах проблеми поліпшення становища сімей, які перебувають у складних життєвих обставинах та дітей-сиріт, дітей, позбавлених батьківського піклування, має особливе значення.

4) Керівництво і управління у відповідній сфері у містах (м. Києві), селищах, селах, територіальних громадах.

5) Керівництво і управління у відповідній сфері у містах (м. Києві), селищах, селах, територіальних громадах. Метою зазначеної програми є сприяння створенню належних умов для виконання програм з соціального захисту населення.

6) Надання інших пільг окремим категоріям громадян.

7) Надання пільг окремим категоріям громадян з послуг зв'язку.

8) Забезпечення компенсаційних виплат за пільговий проїзд окремих категорій громадян автотранспортом.

9) Компенсаційні виплати за пільговий проїзд окремих категорій громадян на залізничному транспорті.

10) Компенсаційні виплати за пільговий проїзд окремих категорій громадян електротранспортом.

11) Забезпечення соціальними послугами за місцем проживання громадян, які не здатні до самообслуговування у зв'язку із похилим віком, хворобою, інвалідністю.

12) Утримання та забезпечення центрів соціальних служб.

13) Надання соціальних гарантій фізичним особам, які надають послуги громадянам похилого віку, з інвалідністю, дітям з інвалідністю, хворим, які не здатні до самообслуговування та потребують сторонньої допомоги.

14) Надання пільг населенню.

15) Забезпечення діяльності інших закладів у сфері соціального захисту і соціального забезпечення.

16) Інші заходи у сфері соціального захисту і соціального забезпечення.

17) Виконання заходів за рахунок цільових фондів утворених ВР АР Крим, органами місцевого самоврядування і місцевими органами виконавчої влади і фондів, утворених Верховною Радою АР Крим, органами місцевого самоврядування і місцевими органами виконавчої влади. Мета програми – здійснення фінансової підтримки батькам та близьким родичам онкохворих дітей.

Загалом вищезазначені програми відповідають принципам деінституціалізації. Програми спрямовані на забезпечення соціального захисту різних категорій населення, включаючи дітей, осіб з інвалідністю, ветеранів та інших соціально вразливих груп. Це сприяє комплексному підходу до вирішення соціальних проблем. Крім того, особлива

увага приділяється дітям-сиротам, дітям, позбавленим батьківського піклування, а також сім'ям, які перебувають у складних життєвих обставинах. Це є важливим кроком у забезпеченні захисту прав дітей. Однак не всі програми оформлені згідно вимог чинного законодавства. Так, деякі з них не містять визначених завдань або результативних показників, які повинні обов'язково зазначатись у бюджетних програмах такого типу.

Рекомендації.

Для забезпечення ефективності бюджетних програм, спрямованих на соціальний захист, необхідно вжити ряд практичних заходів. Перш за все, слід переглянути і оновити паспорти бюджетних програм, забезпечивши їх відповідність чинному законодавству, зокрема включення конкретних завдань та результативних показників. Важливо розробити систему моніторингу та оцінки ефективності програм, що дозволить вчасно виявляти проблеми і коригувати заходи для досягнення максимальної ефективності.

З метою підвищення прозорості та підзвітності, рекомендується впровадити регулярні публікації звітів про виконання програм на офіційному сайті громади, а також організувати громадські обговорення результатів. Для покращення координації між різними програмами, слід створити міжвідомчу робочу групу, яка займатиметься плануванням, впровадженням та моніторингом соціальних програм.

Необхідно посилити фінансування ключових програм, зокрема тих, що спрямовані на підтримку дітей-сиріт, дітей, позбавлених батьківського піклування, та сімей, які перебувають у складних життєвих обставинах. Для цього можна залучати додаткові джерела фінансування, такі як гранти міжнародних організацій та партнерські проекти з приватним сектором.

Крім того, важливо забезпечити регулярне підвищення кваліфікації соціальних працівників, що дозволить покращити якість надання соціальних послуг. Для цього можна організувати тренінги та семінари за участю експертів у сфері соціального захисту.

Нарешті, слід розробити та впровадити інформаційні кампанії, спрямовані на підвищення обізнаності населення про доступні соціальні послуги та права, що сприятиме більш ефективному використанню ресурсів та підтримці найбільш вразливих категорій громадян.

VI. Статут ОТГ.

Статут територіальної громади міста Івано-Франківська затверджений рішенням Івано-Франківської міської ради від 19.05.2015 року № 1743-54.

Аналіз зазначеного установчого документу дозволяє виділити основні плюси та мінуси даного статуту.

Основні плюси:

- Принципи демократичного самоврядування: статут визначає принципи народовладдя, верховенства права, гласності, колегіальності та виборності, що сприяють розвитку демократичного суспільства.
- Захист прав громадян: пріоритетом є права та свободи людини, забезпечення рівного доступу до соціально-економічних і культурних благ, що гарантує соціальну справедливість.

- Самостійність місцевого самоврядування: статут закріплює правову, організаційну та фінансову самостійність територіальної громади, що сприяє ефективному управлінню місцевими ресурсами.

Основні мінуси:

- Загальність формулювань: положення Статуту мають занадто загальний характер, що може ускладнювати їх практичну реалізацію та інтерпретацію.
- Застаріла редакція: останній раз редакція статуту змінювалась в 2015 році, внаслідок чого статут не враховує всі актуальні норми законодавства та реалії сьогодення.

Рекомендації.

Для покращення ефективності та актуальності Статуту територіальної громади міста Івано-Франківська, слід вжити декілька практичних заходів. Перш за все, необхідно оновити редакцію статуту з урахуванням сучасних викликів та змін у законодавстві, які відбулися з 2015 року, включаючи нові норми щодо соціального захисту, управління ресурсами та прав людини.

Рекомендується деталізувати формулювання положень статуту, щоб забезпечити їх чітке тлумачення та практичне застосування. Це сприятиме уникненню неоднозначностей та полегшить реалізацію статуту на місцевому рівні.

Можливо, слід провести громадські консультації для врахування думок та пропозицій мешканців громади щодо змін до статуту. Це забезпечить прозорість процесу та підвищить рівень довіри громадян до місцевої влади.

Також доцільно створити робочу групу, що включатиме представників місцевої влади, громадських організацій та експертів для розробки нової редакції статуту. Це дозволить забезпечити комплексний підхід до його оновлення.

Необхідно впровадити регулярний моніторинг та оцінку виконання положень статуту, щоб вчасно виявляти недоліки та вносити корективи. Це допоможе забезпечити ефективне функціонування місцевого самоврядування та відповідність статуту потребам громади.

VII. Положення про Департамент соціальної політики виконавчого комітету Івано-Франківської міської ради.

Відповідно до положення, основною метою Департаменту соціальної політики Івано-Франківської міської ради є реалізація державної політики у сфері соціального захисту та забезпечення соціальних послуг для населення територіальної громади.

Основні завдання Департаменту:

1. Виконання функцій розпорядника коштів державного бюджету і бюджету Івано-Франківської міської територіальної громади для здійснення заходів з виконання державних програм соціального захисту населення.
2. Забезпечення дотримання законодавства про соціальний захист та соціальне обслуговування населення.
3. Надання державної допомоги сім'ям з дітьми, особам з інвалідністю, особам, які не мають права на пенсію, та іншим вразливим категоріям населення.

4. Підготовка проектів рішень міської ради, виконавчого комітету та розпоряджень міського голови, які стосуються питань соціального захисту.
5. Забезпечення діяльності соціальних установ і організацій, контроль якості надання соціальних послуг.
6. Сприяння органам місцевого самоврядування у вирішенні питань соціально-економічного розвитку території.
7. Ведення обліку та надання субсидій, компенсацій та інших пільг окремим категоріям громадян.
8. Інформування населення з питань, що належать до компетенції департаменту, через засоби масової інформації та офіційні канали.

У підпорядкуванні департаменту знаходяться наступні надавачі соціальних послуг:

- Івано-Франківський територіальний центр соціального обслуговування (надання соціальних послуг);
- будинок нічного перебування;
- міський центр соціальних служб для сім'ї, дітей та молоді;
- Івано-Франківський міський центр соціально-психологічної реабілітації дітей та молоді з функціональними обмеженнями «Дивосвіт».

Однак, жодних положень/статутів/порядків або інших установчих документів вищезазначених надавачів соціальних послуг, надано на ознайомлення не було, тому вказані документи не аналізувались спеціалістами ЮК «АРМАДА».

VIII. Джерела фінансування надання соціальних послуг.

З аналізу наданих документів вбачається, що надання соціальних послуг у Івано-Франківській територіальній громаді здійснюється силами місцевого бюджету.

Так, під час аналізу були відсутні документи, якими б підтверджувалось отримання коштів з державного бюджету щодо впровадження та розвитку соціальних послуг, та фінансування їх надання жителям громади.

Висновки за наслідками аналізу наданих документів.

Загалом, аналіз документів Івано-Франківської міської територіальної громади показує, що є значна кількість позитивних моментів у розвитку соціальних програм і підтримці вразливих категорій населення. Водночас є аспекти, які потребують доопрацювання для підвищення ефективності та відповідності сучасним вимогам.

Плюси, які можна виділити в результаті аналізу:

1. Надані документи містять широкий спектр заходів, спрямованих на підтримку вразливих категорій населення, включаючи дітей-сиріт, осіб з інвалідністю, малозабезпечених громадян, ветеранів та сім'ї військовослужбовців.
2. Включення заходів, спрямованих на підтримку сімейних форм виховання, створення центрів соціальної підтримки та забезпечення умов для інклюзії осіб з інвалідністю, відповідає принципам деінституціалізації.

3. Соціальні програми передбачають надання різних видів допомоги, включаючи одноразові виплати, компенсації та соціальні послуги, що сприяє комплексному вирішенню соціальних проблем.

4. Статут територіальної громади закріплює принципи народовладдя, верховенства права, гласності та колегіальності, що сприяє розвитку демократичного суспільства.

5. Пріоритетність прав і свобод людини, забезпечення рівного доступу до соціально-економічних і культурних благ гарантує соціальну справедливість.

Моменти, які потребують доопрацювання:

1. Статут містить занадто загальні положення, що ускладнює їх практичну реалізацію та інтерпретацію. Він також потребує актуалізації, оскільки остання редакція була змінена у 2015 році і не враховує сучасних реалій та законодавчих змін.

2. Недостатнє фінансування інфраструктурних проєктів може призвести до затримок або неповного виконання запланованих заходів, таких як облаштування дитячих будинків сімейного типу та покращення матеріально-технічної бази закладів охорони здоров'я.

3. Деякі бюджетні програми не містять визначених завдань або результативних показників, що ускладнює оцінку їх ефективності та може призвести до нецільового використання коштів. Не всі програми оформлені згідно з вимогами чинного законодавства.

4. Програма економічного і соціального розвитку потребує додаткової уваги до розширення сімейних форм виховання дітей-сиріт та дітей, позбавлених батьківського піклування.

5. Залучення коштів із державного бюджету для фінансування надання соціальних послуг.

Проведення консультації для Івано-Франківської міської територіальної громади.

I. Щодо обраних тем для консультації з громадою.

Під час проведення аналізу документів було виявлено наступні запити, які є актуальними для Івано-Франківської міської територіальної громади:

1. Роз'яснення законодавства щодо формування місцевих бюджетів (включно щодо планування за програмно-цільовим методом).

2. Роз'яснення щодо повноважень територіальних громад (органів місцевого самоврядування) у формуванні бюджетних запитів та розпорядженні бюджетними коштами.

3. Роз'яснення щодо порядку розрахунку вартості соціальних послуг.

4. Роз'яснення щодо порядку впровадження та надання платних соціальних послуг.

5. Роз'яснення щодо порядку залучення донорських програм та субвенцій.

Відтак консультація, яка була надана громаді була побудована з урахуванням зазначених запитів та план консультацій було сформовано наступним чином:

1. Формування та планування місцевих бюджетів.
2. Повноваження структурних підрозділів органів місцевого самоврядування в контексті бюджетних правовідносин.
3. Джерела фінансування надання соціальних послуг.
4. Розрахунок вартості соціальної послуги.
5. Порядок надання платних послуг.

Під час розгляду першого питання фахівцями ЮК «Армада» було висвітлено головні особливості програмно-цільового методу в бюджетному процесі та проаналізовано інструменти, які застосовуються при плануванні та формуванні місцевих бюджетів.

Особливу увагу було приділено порядку складання та затвердження бюджетних програм: визначення мети бюджетної програми, завдань, які будуть виконуватись, результативних показників та відповідальних виконавців.

Друге питання стосувалось повноважень структурних підрозділів.

Під час даного блоку було розглянуто можливості використання в роботі органів місцевого самоврядування статей Конституції України, а саме застосування статей 19 та 92 Конституції.

Також було проаналізовано принципи «належного урядування» та дискреційні повноваження органів місцевого самоврядування.

Під час цього ж блоку, нами було запропоновано представникам громад, при прийнятті управлінських рішень, використовувати так званий «тест статтею 2 Кодексу адміністративного судочинства України».

Окремо приділено увагу можливості використання судової практики та практики Європейського суду з прав людини при здійсненні своїх владних повноважень та прийнятті управлінських рішень.

Під час розгляду третього питання було проаналізовано можливості залучення державних субвенцій та благодійної допомоги для оплати надання соціальних послуг або реалізації інших соціальних проєктів.

В даному аспекті було проаналізовано можливості органів місцевого самоврядування отримувати благодійну допомогу як безпосередньо кінцевий отримувач такої благодійної допомоги (для забезпечення діяльності такого органу місцевого самоврядування) так і з метою передачі такої благодійної допомоги іншим особам, які її потребують (у вигляді грошової допомоги, товарів чи послуг).

Четверте питання стосувалось безпосередньо процесу розрахунку вартості соціальних послуг. Під час його розгляду було проаналізовано якими саме нормативно-правовими актами регулюється розрахунок вартості соціальних послуг, як проводити розрахунок та як такий розрахунок затверджувати.

При розгляді п'ятого питання особливу увагу було приділено саме порядку надання платних соціальних послуг та було надано відповіді на запитання: коли це

можливо? На підставі чого проводиться надання платних соціальних послуг? Хто такі послуги може надавати? В яких документах вони повинні бути закріплені?

З урахуванням вищевикладеного, під час консультацій Івано-Франківській міській територіальній громаді були надані роз'яснення щодо усіх вищенаведених питань.

Особливу увагу під час проведення консультацій фахівці ЮК «Армада» звернули на оформлення громадою таких ключових документів якими затверджуються повноваження органів місцевого самоврядування, таких як:

1. Статути ОТГ;
2. Положення про структурні підрозділи, неприбуткові організації, комунальні підприємства, які підпорядковуються органам місцевого самоврядування.
3. Програми соціально-економічного розвитку.
4. Бюджетні програми.
5. Бюджетні запити тощо.

При цьому було виявлено, що представники громади, які беруть участь у бюджетному процесі, розуміють, які документи потрібно готувати. Однак, виникають труднощі із затвердженням повноважень надавачів соціальних послуг, що може призводити до непорозумінь і невизначеності у процесі роботи, пов'язаних із реалізацією власних можливостей задля максимально ефективного здійснення діяльності такими надавачами.

Наприклад, у документі, яким регламентується порядок роботи надавача соціальних послуг, відсутній перелік саме тих послуг, який надається таким надавачем. Дана ситуація може мати негативний наслідок при обґрунтуванні бюджетного запиту, оскільки надавачу соціальних послуг може бути відмовлено у фінансуванні (щоб залучити додаткових фахівців або закупити необхідне обладнання для надання соціальної послуги), якщо не буде доведено на підставі чого надається саме така соціальна послуга.

Окремо стоїть питання щодо залучення коштів державного бюджету (обласного бюджету) та благодійної допомоги на реалізацію певних процесів у громаді. Залучення додаткових коштів є надзвичайно важливим для громади, оскільки це розширює фінансові можливості, дозволяє реалізувати інфраструктурні проекти, покращувати якість соціальних послуг і підтримувати економічний розвиток.

З урахуванням вищезазначеного, громаді були надані рекомендації:

1. Приділити значну увагу для визначення потреб населення у соціальних послугах.
2. Передбачити у статутних документах послуги, які надаються відповідними органами у громаді.
3. Провести розрахунок вартості соціальних послуг.
4. Закріпити права та повноваження осіб залучених до планування та формування бюджету у відповідних документах.
5. Використовувати кошти державного бюджету та донорських організацій.
6. Проводити аналіз якості наданих соціальних послуг.

Висновки.

Аналіз документів та консультацій виявив ряд викликів, з якими стикається Івано-Франківська міська територіальна громада, але також показав її готовність до прогресу та змін.

Особливу увагу приділено ефективній соціальній роботі на місцевому рівні та взаємодії всіх учасників системи захисту дітей. Соціальні програми передбачають різні види допомоги, включаючи одноразові виплати, компенсації та соціальні послуги, що сприяє комплексному вирішенню соціальних проблем. Інтеграція принципів деінституціалізації, включаючи заходи для підтримки сімейних форм виховання, створення центрів соціальної підтримки та інклюзії осіб з інвалідністю, є важливою складовою соціальних програм. Принципи демократичного самоврядування, закріплені у статуті територіальної громади, підкреслюють важливість народовладдя, верховенства права, гласності та колегіальності. Пріоритетність прав і свобод людини, забезпечення рівного доступу до соціально-економічних і культурних благ гарантує соціальну справедливість.

Однак, громада стикається з низкою викликів. Серед основних проблем є реалізація повноважень органів місцевого самоврядування, включаючи надавачів соціальних послуг, при формуванні та плануванні бюджетних процесів. Постійні зміни в законодавстві щодо порядку надання соціальних послуг створюють додаткові труднощі для місцевих органів управління. Складність відстоювання виділення коштів на необхідні для громади проекти також залишається актуальною проблемою. Громада потребує залучення додаткових коштів, окрім місцевого бюджету, для збільшення обсягів соціальних послуг та вдосконалення процесів їх надання. Проведення розрахунку вартості соціальних послуг на практиці залишається складним завданням через незрозумілість чинного законодавства, відсутність затверджених стандартів та постійні зміни вихідних даних.

ЗВІТ

в рамках проєкту СОС «Дитячі містечка» «Консультавання 7-ми громад (Івано-Франківськ, Городенка, Коломия, Ірпінь, Бородянка, Фастів, Боярка), які входять до проєкту «Право на сім'ю: усунення системних прогалин – підтримка реформ системи захисту дітей в Албанії, Білорусі, Вірменії, Північній Македонії та Україні»

щодо аналізу документів та надання онлайн-консультацій Ірпінській міській територіальній громаді

Вступ.

Проєкт охоплює сім громад, включаючи Ірпінську міську територіальну громаду, яка бере активну участь у трансформаційній ініціативі, спрямованій на зміцнення місцевого управління та підвищення ефективності систем захисту дітей через стратегічне планування та бюджетування.

Для Ірпінської територіальної громади цей проєкт має особливе значення, оскільки громада певний час була під окупацією, зазнала суттєвих руйнувань, більшість населення спочатку покинула громаду та потім повернулась, збільшення населення через переселення осіб із районів, де тривають військові дії.

Основна мета діяльності спеціалістів ЮК «АРМАДА» в рамках цього проєкту полягає в наданні допомоги Ірпінській громаді у складанні місцевих бюджетів, що ефективно розподіляють ресурси на соціальні послуги. Ця ініціатива не тільки спрямована на безпосередню підтримку потреб дітей та сімей, але й прагне закласти основу для системних змін у адміністративних структурах громади та на загальнодержавному рівні.

У зв'язку з введенням воєнного стану на території України, соціальна робота у Ірпінській територіальній громаді набула особливої важливості, особливо в контексті зростання кількості дітей, сімей з дітьми та осіб, які перебувають у складних життєвих обставинах і потребують допомоги. В цьому контексті визначення потреб населення, потенційних отримувачів соціальних послуг, співставлення зазначеного із спроможностями громади щодо надання соціальних послуг та відображення зазначеної інформації у бюджетних програмах є надзвичайно важливим завданням.

Джерела отримання інформації.

Для проведення аналізу бюджетних процесів Ірпінської міської територіальної громади було запитано наступні документи:

1. Стратегію розвитку територіальної громади.
2. Середньострокові прогнози та програмні документи економічного і соціального розвитку територіальної громади щодо розвитку та забезпечення надання соціальних послуг.
3. Програму економічного та соціального розвитку територіальної громади.
4. Прогноз місцевого бюджету, який охоплює звітний та два наступних роки.
5. План діяльності на середньостроковий період (на звітний та два наступних роки) головного розпорядника коштів, що реалізує політику у сфері соціальних послуг.

6. Паспорти бюджетних програм, в межах яких надаються соціальні послуги в громаді.
7. Статут ОТГ (органу місцевого самоврядування).
8. Регламент діяльності (роботи).
9. Рішення про утворення виконавчого органу (комітету).
10. Рішення про утворення старостинських округів.
11. Положення про старосту.
12. Структура ОТГ (органу місцевого самоврядування).
13. Положення про структурні підрозділи (департаменти, управління, відділи, сектори тощо);
14. Положення про місцевий фінансовий орган (установа, що здійснює функції зі складання прогнозів місцевих бюджетів, складання, виконання місцевих бюджетів, контролю за витрачанням коштів розпорядниками бюджетних коштів, а також інші функції, пов'язані з управлінням коштами місцевого бюджету).
15. Посадові інструкції начальників (директорів) структурних підрозділів;
16. Затверджені програми соціально-економічного розвитку громади, пов'язані із усиновленням, опікою над дітьми, питаннями функціонування дитячих будинків та інтернатів;
17. Положення про цільові фонди пов'язані із усиновленням, опікою над дітьми, питаннями функціонування дитячих будинків та інтернатів.

У відповідь на запит Ірпінською міською територіальною громадою були надані наступні документи:

1. Інформація про виконання Програми соціально-економічного та культурного розвитку Ірпінської міської об'єднаної територіальної громади на 2021 рік та основні напрями розвитку на 2022-2023 роки (за січень-грудень 2021 року) (Додаток до рішення сесії Ірпінської міської ради від 14.07.2022 року № 2129-21-VIII);
2. Інформація про виконання Програми соціально-економічного та культурного розвитку Ірпінської міської територіальної громади на 2023 рік та основні напрями розвитку на 2024-2025 роки (за січень-грудень 2023 року);
3. Стратегія розвитку Ірпінської територіальної громади на 2022-2032 роки від 2021 року;
4. Рішення 30 сесії 8 скликання №2594-30-VIII від 22.06.2023 року «Про затвердження Положення про службу у справах дітей та сім'ї Ірпінської міської ради»;
5. Програма соціально-економічного та культурного розвитку Ірпінської міської територіальної громади на 2024 рік та основні напрями розвитку на 2025-2026 роки;
6. Рішення 4 сесії 8 скликання 144-4- VIII «Про затвердження комплексної програми підтримки сім'ї та забезпечення прав дітей «Щаслива родина- щаслива дитина» Ірпінської міської територіальної громади на 2021 - 2025 роки»;
7. Рішення сесії Ірпінської міської ради від 09.02.2023 року №2343-26-VIII «Про підсумки виконання Програми соціально-економічного та культурного розвитку Ірпінської міської територіальної громади на 2022 рік та основні напрями розвитку на 2023-2024 роки за січень-грудень 2022 року»;

8. Рішення сесії Ірпінської міської ради від 08.12.2022 року №2304-25-VIII «Про програму соціально-економічного та культурного розвитку Ірпінської міської територіальної громади на 2023 рік та основні напрями розвитку на 2024-2025 роки»;

9. Рішення сесії Ірпінської міської ради від 14.07.2022 року №2129-21-VIII «Про підсумки виконання Програми соціально-економічного та культурного розвитку Ірпінської міської об'єднаної територіальної громади на 2021 рік та основні напрями розвитку на 2022-2023 роки за 2021 рік»;

10. Програма соціально-економічного та культурного розвитку Ірпінської міської територіальної громади на 2022 рік та основні напрями розвитку на 2023-2024 роки;

11. Рішення сесії Ірпінської міської ради від 23.11.2023 року №2828-36-VIII «Про Програму соціально-економічного та культурного розвитку Ірпінської міської територіальної громади на 2024 рік та основні напрями розвитку на 2025-2026 роки»;

12. Інформація про виконання Програми соціально-економічного та культурного розвитку Ірпінської міської територіальної громади на 2023 рік та основні напрями розвитку на 2024-2025 роки за 9 місяців 2023 року;

13. Рішення Ірпінської міської ради №2668-31-VIII від 27.07.2023 року «Про підсумки виконання Програми соціально-економічного та культурного розвитку Ірпінської міської територіальної громади на 2023 рік та основні напрями розвитку на 2024-2025 роки за I півріччя 2023 року»;

14. Рішення сесії Ірпінської міської ради №2343-26-VIII від 09.02.2023 року «Про підсумки виконання Програми соціально-економічного та культурного розвитку Ірпінської міської територіальної громади на 2022 рік та основні напрями розвитку на 2023-2024 роки за січень-грудень 2022 року»;

15. Рішення Ірпінської міської ради №2304-25-VIII 08.12.2022 року «Про Програму соціально-економічного та культурного розвитку Ірпінської міської територіальної громади на 2023 рік та основні напрями розвитку на 2024-2025 роки»;

16. Інформація про результати моніторингу виконання Програми соціально-економічного та культурного розвитку Ірпінської міської об'єднаної територіальної громади на 2021 рік та основні напрями розвитку на 2022-2023 роки (9 місяців 2021 р.);

17. Програма соціально-економічного та культурного розвитку Ірпінської міської територіальної громади на 2022 рік та основні напрями розвитку на 2023-2024 роки;

Аналіз отриманих документів.

I. Стратегія розвитку територіальної громади.

Відповідність Закону України "Про засади державної регіональної політики"

1. **Сталий розвиток регіонів:** Стратегія спрямована на економічний розвиток, підвищення якості життя, розвиток інфраструктури та соціальних послуг, що відповідає принципам сталого розвитку.

2. **Збалансованість регіонального розвитку:** Враховуються інтереси різних верств населення, передбачені програми розвитку для сільських територій громади.

3. **Підтримка слабкорозвинених регіонів:** Стратегія передбачає заходи для залучення інвестицій, розвиток бізнесу та інфраструктури в усіх частинах громади.

4. **Підвищення конкурентоспроможності регіонів:** Є конкретні заходи щодо розвитку економічного потенціалу, створення індустріальних парків, підтримка малого та середнього бізнесу.

5. **Співпраця:** Стратегія розроблена у співпраці з громадськістю, бізнесом та місцевою владою, що забезпечує залучення різних сторін до її реалізації.

Відповідність Стратегії реформування системи інституційного догляду та виховання дітей на 2017-2026 роки

1. **Деінституціоналізація:** В Стратегії Ірпінської громади передбачені заходи щодо розвитку альтернативних форм виховання дітей, зокрема, підтримка прийомних сімей та дитячих будинків сімейного типу.

2. **Забезпечення прав дітей на виховання в сім'ї:** Стратегія спрямована на забезпечення прав дітей, включаючи розвиток соціальних послуг для дітей і сімей.

3. **Розвиток сімейних форм виховання:** Передбачені конкретні заходи з розвитку прийомних сімей та дитячих будинків сімейного типу.

4. **Підтримка та розвиток соціальних послуг:** Є заходи щодо розвитку соціальної інфраструктури, зокрема, послуги догляду за дітьми.

5. **Профілактика соціального сирітства:** Стратегія включає програми профілактики соціального сирітства, зокрема, роботу з сім'ями у складних життєвих обставинах.

Захист прав та інтересів дітей та надання соціальних послуг

У Стратегії розвитку Ірпінської громади передбачені такі заходи:

1. **Забезпечення соціальних послуг:** Розвиток інфраструктури соціальних послуг, зокрема, для дітей та сімей у складних життєвих обставинах.

2. **Підтримка прийомних сімей та дитячих будинків сімейного типу:** Фінансова підтримка, соціальний супровід та навчання батьків-вихователів.

3. **Соціальний захист дітей:** Програми підтримки дітей-сиріт та дітей, позбавлених батьківського піклування.

4. **Інформаційно-роз'яснювальна робота:** Кампанії щодо попередження негативних явищ серед молоді, підтримка молодіжних ініціатив.

Плюси

1. **Комплексний підхід:** Стратегія охоплює різні аспекти соціально-економічного розвитку громади.

2. **Інвестиційна привабливість:** Значна увага приділена залученню інвестицій та розвитку бізнесу.

3. **Інфраструктура:** Включає заходи для покращення інфраструктури та підвищення якості життя.
4. **Соціальні послуги:** Забезпечення соціальних послуг для дітей та сімей.

Мінуси

1. **Фінансова залежність:** Реалізація багатьох заходів залежить від бюджетних коштів.
2. **Деінституціоналізація:** Необхідно розробити детальніший план щодо деінституціоналізації.

Рекомендації

1. **Захист прав дітей:** Включити конкретні заходи щодо забезпечення прав дітей на виховання в сім'ї.
2. **Деінституціоналізація:** Розробити детальний план зменшення кількості інституційних закладів.
3. **Соціальні послуги:** Деталізувати заходи щодо розвитку соціальних послуг для дітей та сімей.
4. **Фінансування:** Залучити додаткові джерела фінансування, включаючи міжнародні гранти та донорську допомогу.

Висновок

Стратегія розвитку Ірпінської міської територіальної громади на 2022-2032 роки є комплексним документом, спрямованим на сталий розвиток та підвищення якості життя мешканців. Вона відповідає основним положенням Закону України "Про засади державної регіональної політики" та частково відповідає Стратегії реформування системи інституційного догляду та виховання дітей. Для покращення ефективності реалізації Стратегії важливо врахувати рекомендації щодо захисту прав дітей, розвитку соціальних послуг та залучення додаткових фінансових ресурсів.

II. Програма соціального, економічного та культурного розвитку Ірпінської територіальної громади

Аналіз Програми соціально-економічного та культурного розвитку Ірпінської міської територіальної громади на 2024 рік та основні напрями розвитку на 2025-2026 роки

Відповідність державним та регіональним стратегічним документам

Відповідність основним державним документам: Програма враховує основні положення державних стратегічних документів, таких як:

- Закон України "Про державне прогнозування та розроблення програм економічного і соціального розвитку України".
- Конституція України.
- Закони України "Про місцеве самоврядування в Україні", "Про державні цільові програми", "Про стимулювання розвитку регіонів", "Про

інвестиційну діяльність", "Про режим іноземного інвестування", "Про зовнішньоекономічну діяльність", "Про дозвільну систему у сфері господарської діяльності".

- Постанови Кабінету Міністрів України.

Відповідність регіональним документам: Програма узгоджується з регіональними стратегічними документами, зокрема:

- Стратегія розвитку Київської області на 2021-2027 роки.
- Стратегія розвитку Ірпінської міської територіальної громади на 2022-2032 роки.

Заходи щодо захисту прав дітей

Програма передбачає різні заходи для захисту прав дітей, включаючи:

- Підтримка дитячих будинків сімейного типу та патронатних сімей.
- Інформаційно-роз'яснювальна робота щодо дитячих будинків сімейного типу.
- Навчання батьків-вихователів для дитячих будинків сімейного типу.
- Соціальний супровід сімей, де є проблеми інвалідності, безпритульності, насильства, малозабезпеченості.

Заходи щодо надання соціальних послуг

Програма передбачає широкі заходи для покращення надання соціальних послуг, зокрема:

- Соціальний захист населення, включаючи підтримку малозабезпечених сімей, осіб з інвалідністю, ветеранів та учасників бойових дій.
- Охорона здоров'я, включаючи капітальні ремонти медичних установ та придбання медичного обладнання.
- Освіта, включаючи комп'ютеризацію шкіл, впровадження STEM-освіти, створення умов для інклюзивної освіти.

Плюси програми

1. **Комплексний підхід:** Програма охоплює всі ключові сфери життєдіяльності громади.
2. **Інвестиційна привабливість:** Передбачені заходи для залучення інвестицій та популяризація громади серед потенційних інвесторів.
3. **Підтримка соціально-вразливих груп:** Програма приділяє значну увагу підтримці соціально-вразливих груп населення.
4. **Енергозбереження та екологія:** Акцент на впровадження енергоефективних технологій та покращення екологічного стану громади.

Мінуси програми

1. **Фінансова залежність:** Основне фінансування заходів програми здійснюється за рахунок місцевого бюджету, що може обмежити виконання деяких заходів у разі нестачі коштів.
2. **Ризики воєнного стану:** Реалізація багатьох заходів може бути ускладнена через непередбачуваність ситуації в країні.

Рекомендації

1. **Залучення додаткових джерел фінансування:** Розширити співпрацю з міжнародними донорами, фондами та грантовими програмами.

2. **Гнучкість та адаптація:** Розробити механізми швидкого реагування та адаптації до змін у зовнішньому середовищі.
3. **Прозорість та звітність:** Підвищити рівень прозорості та регулярного звітування перед громадою про виконання програми.

Загальні висновки

Програма соціально-економічного та культурного розвитку Ірпінської міської територіальної громади на 2024 рік та основні напрями розвитку на 2025-2026 роки є комплексним документом, який враховує державні та регіональні стратегічні пріоритети. Вона спрямована на покращення якості життя мешканців, розвиток соціальної інфраструктури, підтримку соціально-вразливих груп населення та залучення інвестицій. Проте, для успішної реалізації програми важливо залучати додаткові фінансові ресурси та адаптувати заходи до поточних викликів.

III. Комплексна програма підтримки сім'ї та забезпечення прав дітей «Щаслива родина - щаслива дитина» на 2021-2025 роки Ірпінської міської ради

Суть програми: Програма «Щаслива родина - щаслива дитина» спрямована на підтримку сімей і забезпечення прав дітей в Ірпінській міській територіальній громаді. Її метою є створення умов для гармонійного розвитку дітей, захист їх прав та інтересів, а також надання необхідної допомоги сім'ям, які опинилися у складних життєвих обставинах.

Заходи щодо поліпшення прав дитини:

1. Надання правової та психологічної допомоги дітям та їх родинам.
2. Підтримка розвитку дитячих будинків сімейного типу та прийомних сімей.
3. Реалізація програм соціально-психологічної підтримки для дітей, які перебувають у складних життєвих обставинах.
4. Проведення інформаційних кампаній для підвищення обізнаності населення щодо прав дітей.
5. Організація навчальних та виховних заходів, спрямованих на розвиток дітей та підлітків.

Керівництво: Програма керується основними положеннями Конституції України, Закону України «Про охорону дитинства», а також міжнародними нормативними актами щодо прав дітей, такими як Конвенція ООН про права дитини.

Відповідальні за впровадження:

- Виконавчий комітет Ірпінської міської ради.
- Служба у справах дітей та сім'ї Ірпінської міської ради.
- Управління освіти, молоді та спорту Ірпінської міської ради.
- Інші структурні підрозділи та установи, залучені до реалізації програми.

Фінансування: Впровадження програми здійснюється за рахунок:

- Кошти місцевого бюджету.
- Державні субвенції.
- Благодійні внески та гранти від міжнародних організацій.

- Інші джерела, не заборонені законодавством України.

Плюси програми:

1. **Комплексність:** Програма охоплює всі аспекти захисту прав дітей та підтримки сімей.
2. **Співпраця:** Залучення до реалізації програми широкого спектру державних і недержавних організацій.
3. **Фінансування:** Різноманітні джерела фінансування дозволяють забезпечити стабільність і безперервність реалізації заходів.
4. **Інформаційна підтримка:** Проведення інформаційних кампаній підвищує обізнаність населення про права дітей і можливості отримання допомоги.

Мінуси програми:

1. **Залежність від фінансування:** Реалізація багатьох заходів залежить від стабільності фінансування, що може обмежувати їх виконання.
2. **Бюрократичні перепони:** Складнощі в координації між різними структурами та установами можуть уповільнювати реалізацію заходів.
3. **Оцінка ефективності:** Відсутність чітких механізмів оцінки ефективності реалізації програми може ускладнити контроль за її виконанням.

Рекомендації:

1. **Покращення координації:** Створити робочі групи для координації дій між різними установами та організаціями, залученими до реалізації програми.
2. **Залучення додаткових коштів:** Активніше залучати міжнародні організації та благодійні фонди для фінансування програми.
3. **Механізми оцінки:** Впровадити чіткі механізми моніторингу та оцінки ефективності реалізації заходів програми.
4. **Громадські обговорення:** Регулярно проводити громадські обговорення з метою отримання зворотного зв'язку від населення та підвищення ефективності програми.

Висновки.

Програма «Щаслива родина - щаслива дитина» є важливим інструментом для підтримки сімей та захисту прав дітей в Ірпінській міській територіальній громаді. Вона сприяє створенню умов для гармонійного розвитку дітей і забезпечення їх прав та інтересів. Реалізація рекомендованих заходів допоможе підвищити ефективність програми, забезпечити стале фінансування та покращити якість надання соціальних послуг для дітей і їх сімей.

Висновки за результатами аналізу документів Ірпінської міської територіальної громади

Ірпінська міська територіальна громада демонструє значні зусилля в забезпеченні сталого розвитку, покращенні соціальних послуг та підтримці вразливих груп населення. Документи громади, включаючи Стратегію розвитку на 2022-2032 роки, Програму соціально-економічного та культурного розвитку на 2024-2026 роки, а також Комплексну програму підтримки сім'ї та забезпечення прав дітей «Щаслива родина - щаслива дитина», показують комплексний підхід до вирішення проблем громади та її розвитку.

Плюси, які можна виділити:

1. **Комплексний підхід:** Документи громади охоплюють різні аспекти соціально-економічного розвитку, включаючи підтримку вразливих груп населення, розвиток інфраструктури та залучення інвестицій.
2. **Інвестиційна привабливість:** Значна увага приділяється залученню інвестицій та підтримці бізнесу, що сприяє економічному розвитку громади.
3. **Розвиток соціальних послуг:** Програми передбачають покращення соціальних послуг, зокрема для дітей та сімей, а також підтримку дитячих будинків сімейного типу та прийомних сімей.
4. **Інформаційно-роз'яснювальна робота:** Проведення інформаційних кампаній підвищує обізнаність населення про права дітей та можливості отримання допомоги.
5. **Співпраця:** Залучення до реалізації програм широкого спектру державних і недержавних організацій.

Моменти, що потребують доопрацювання:

1. **Фінансова залежність:** Реалізація багатьох заходів залежить від стабільності фінансування з місцевого бюджету, що може обмежувати їх виконання.
2. **Деталізація плану деінституціоналізації:** Необхідно розробити детальніший план щодо деінституціоналізації та розвитку альтернативних форм виховання дітей.
3. **Координація між структурами:** Складнощі в координації між різними структурами та установами можуть уповільнювати реалізацію заходів.
4. **Оцінка ефективності:** Відсутність чітких механізмів оцінки ефективності реалізації програм може ускладнити контроль за їх виконанням.

Рекомендації:

1. **Залучення додаткових джерел фінансування:** Активніше залучати міжнародні організації, благодійні фонди та грантові програми для фінансування стратегічних проектів.
2. **Розробка механізмів оцінки:** Впровадити чіткі механізми моніторингу та оцінки ефективності реалізації заходів програм.
3. **Покращення координації:** Створити робочі групи для координації дій між різними установами та організаціями, залученими до реалізації програм.
4. **Громадські обговорення:** Регулярно проводити громадські обговорення з метою отримання зворотного зв'язку від населення та підвищення ефективності програм.
5. **Деталізація планів:** Включити конкретні заходи щодо забезпечення прав дітей на виховання в сім'ї та розвитку соціальних послуг для дітей і сімей.
6. **Гнучкість та адаптація:** Розробити механізми швидкого реагування та адаптації до змін у зовнішньому середовищі, зокрема враховуючи воєнні ризики.

Загальні висновки:

Ірпінська міська територіальна громада демонструє сильні сторони у забезпеченні комплексного розвитку та підтримки вразливих груп населення. Впровадження рекомендованих заходів допоможе громаді більш ефективно управляти ресурсами, покращити якість соціальних послуг та підвищити рівень життя мешканців. Прозорість, регулярні громадські обговорення та адаптація до зовнішніх змін стануть запорукою успішної роботи громади у майбутньому.

Проведення консультації для Ірпінської міської територіальної громади.

I. Щодо обраних тем для консультацій з громадами.

Під час проведення аналізу документів було виявлено наступні запити, які є актуальними для Ірпінської міської територіальної громади:

1. Роз'яснення законодавства щодо формування місцевих бюджетів (включно щодо планування за програмно-цільовим методом).
2. Роз'яснення щодо повноважень територіальних громад (органів місцевого самоврядування) у формуванні бюджетних запитів та розпорядженні бюджетними коштами.
3. Роз'яснення щодо порядку обрахунку вартості соціальних послуг.
4. Роз'яснення щодо порядку впровадження та надання платних соціальних послуг.
5. Роз'яснення щодо порядку залучення грантових програм та субвенцій.

Відтак консультація, яка була надана громаді була побудована з урахуванням зазначених запитів та план консультації було сформовано наступним чином:

1. Формування та планування місцевих бюджетів.
2. Повноваження структурних підрозділів органів місцевого самоврядування в контексті бюджетних правовідносин.
3. Джерела фінансування надання соціальних послуг.
4. Розрахунок вартості соціальної послуги.
5. Порядок надання платних послуг.

Під час розгляду першого питання фахівцями ЮК «Армада» було висвітлено головні особливості програмно-цільового методу в бюджетному процесі та проаналізовано інструменти, які застосовуються при плануванні та формуванні місцевих бюджетів.

Особливу увагу було приділено порядку складення та затвердження бюджетних програм: визначення мети бюджетної програми, завдань, які будуть виконуватись, результативних показників та відповідальних виконавців.

Друге питання стосувалось повноважень структурних підрозділів.

Під час даного блоку було розглянуто можливості використання в роботі органів місцевого самоврядування статей Конституції України, а саме застосування статей 19 та 92 Конституції.

Також було проаналізовано принципи «належного урядування» та дискреційні повноваження органів місцевого самоврядування.

Під час цього ж блоку, нами було запропоновано представникам громад, при прийнятті управлінських рішень, використовувати так званий «тест статтею 2 Кодексу адміністративного судочинства України».

Окремо приділено увагу можливості використання судової практики та практики Європейського суду з прав людини при здійсненні своїх владних повноважень та прийнятті управлінських рішень.

Під час розгляду третього питання було проаналізовано можливості залучення державних субвенцій та благодійної допомоги для оплати надання соціальних послуг або реалізації інших соціальних проєктів.

В даному аспекті було проаналізовано можливості органів місцевого самоврядування отримувати благодійну допомогу як безпосередньо кінцевий отримувач такої благодійної допомоги (для забезпечення діяльності такого органу місцевого самоврядування) так і з метою передачі такої благодійної допомоги іншим особам, які її потребують (у вигляді грошової допомоги, товарів чи послуг).

Четверте питання стосувалось безпосередньо процесу розрахунку вартості соціальних послуг. Під час його розгляду було проаналізовано якими саме нормативно-правовими актами регулюється розрахунок вартості соціальних послуг, як проводити розрахунок та як такий розрахунок затверджувати.

При розгляді п'ятого питання особливу увагу було приділено саме порядку надання платних соціальних послуг та було надано відповіді на запитання: коли це можливо? На підставі чого проводиться надання платних соціальних послуг? Хто такі послуги може надавати? В яких документах вони повинні бути закріплені?

З урахуванням вищевикладеного, під час консультацій Ірпінській міській територіальній громаді були надані роз'яснення щодо усіх вищенаведених питань.

Особливу увагу під час проведення консультацій фахівці ЮК «Армада» звернули на оформлення громадою таких ключових документів, якими затверджуються повноваження органів місцевого самоврядування, таких як:

1. Статути ОТГ;
2. Положення про структурні підрозділи, неприбуткові організації, комунальні підприємства, які підпорядковуються органам місцевого самоврядування.
3. Програми соціально-економічного розвитку.
4. Бюджетні програми.
5. Бюджетні запити тощо.

При цьому було виявлено, що представники громади, які беруть участь у бюджетному процесі, розуміють, які документи потрібно готувати. Однак, виникають труднощі із затвердженням повноважень надавачів соціальних послуг, що може призводити до непорозумінь і невизначеності у процесі роботи, пов'язаних із

реалізацією власних можливостей задля максимально ефективного здійснення діяльності такими надавачами.

Окремо стоїть питання щодо залучення коштів державного бюджету (обласного бюджету) та благодійної допомоги на реалізацію певних процесів у громаді. Залучення додаткових коштів є надзвичайно важливим для громади, оскільки це розширює фінансові можливості, дозволяє реалізувати інфраструктурні проекти, покращувати якість соціальних послуг і підтримувати економічний розвиток.

З урахуванням вищезазначеного, громаді були надані рекомендації:

1. Приділити значну увагу для визначення потреб населення у соціальних послугах.
2. Передбачити у статутних документах послуги, які надаються відповідними органами у громаді.
3. Провести розрахунок вартості соціальних послуг.
4. Закріпити права та повноваження осіб залучених до планування та формування бюджету у відповідних документах.
5. Використовувати кошти державного бюджету та донорських організацій.
6. Проводити аналіз якості наданих соціальних послуг.

Висновки.

Ірпінська міська територіальна громада демонструє значні зусилля в забезпеченні сталого розвитку та покращенні соціальних послуг. Документи громади, такі як Стратегія розвитку на 2022-2032 роки, Програма соціально-економічного та культурного розвитку на 2024-2026 роки та Комплексна програма підтримки сім'ї та забезпечення прав дітей «Щаслива родина - щаслива дитина», показують комплексний підхід до вирішення актуальних проблем.

Однак, є необхідність у більш детальному плануванні заходів деінституціоналізації та розвитку альтернативних форм виховання дітей. Слід покращити координацію між різними структурами, відповідальними за реалізацію програм, та впровадити механізми оцінки ефективності їх виконання.

Забезпечення стабільного фінансування є критично важливим. Рекомендується активно залучати міжнародні організації та благодійні фонди для підтримки стратегічних проектів та соціальних програм.